

ЗЕЛЕНА КНИГА

РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА РІДКИХ МОТОРНИХ БІОПАЛИВ

EU4Business

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

FORBIZ
Створення кращого
бізнес-середовища

BRDO
Офіс ефективного
регулювання

EU4Business

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

FORBIZ

Створення кращого
бізнес-середовища

BRDO

Офіс ефективного
регулювання

ОФІС ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

info@brdo.com.ua, office@brdo.com.ua
+38 (044) 332 49 12, +38 (094) 832 49 12
Київ, вул. Хорива, 55-К
www.brdo.com.ua

Офіс ефективного регулювання BRDO було засновано в листопаді 2015 року, задля сприяння створенню ефективного регулювання і поліпшення економічних свобод в Україні (з пріоритетом для малого/середнього бізнесу). Саме з цією метою ми реалізуємо інклюзивний та відкритий процес оптимізації регуляторних відносин на ринках паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства, який призведе до взаємної довіри та партнерства держави й бізнесу.

Документ підготовлено експертами Офісу ефективного регулювання.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ПРЕДСТАВНИКИ ОФІСУ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ: Олексій Гончарук, Дмитро Горюнов,
Ігор Лавриненко

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

КЕРІВНИК СЕКТОРУ «ЕНЕРГЕТИКА» ОФІСУ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ BRDO: Олексій Оржель

ГРУПА ЕКСПЕРТІВ ОФІСУ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ BRDO: Антон Зоркін, Катерина Кикоть,
Ольга Нечитайло, Сергій Регелюк

ПЕРЕДМОВА

Підготовка та публікація Зелених є книг є поширеною практикою стимулювання і організації професійних дискусій щодо актуальних проблем і шляхів їх вирішення. Як правило, публікація Зеленої книги з певної проблематики є передумовою наступного етапу — розробки документу, в якому формуються основи державної політики, спрямованої на розв’язання виявлених проблем.

ПЕРЕДУМОВОЮ СТВОРЕННЯ ЦІЄЇ КНИГИ СТАЛИ НАСТУПНІ ЧИННИКИ:

- Необхідність перегляду, гармонізації регуляторного поля та практик ведення бізнесу у сфері виробництва та реалізації біопалива, відповідно до вимог Директив ЄС;
- Стратегічна важливість біопаливної галузі для енергетичної та екологічної безпеки України;
- Наявність конфліктних ситуацій між державою та бізнесом;
- Низькі темпи нарощування споживання рідких моторних біопалив.

Дослідження присвячене аналізу проблем ведення бізнесу у біопаливній галузі, які можливо вирішити шляхом коригування державних політик.

Правильне та повне усвідомлення цієї проблематики дозволить системно підійти до реформування системи державного регулювання, прибрати невинновдані бар’єри, оптимізувати процедури, виправити помилково чи надмірно застосоване регулювання, імплементувати кращі світові практики. Результатом впровадження запропонованих Офісом підходів до розв’язання проблем стане розвиток виробництва та споживання рідкого моторного біопалива, економія нафтопродуктів, зниження залежності від імпорту нафти та нафтопродуктів, зростання економіки та конкурентоспроможності вітчизняних товарів, зниження шкідливого впливу автотранспорту на природне середовище, скорочення безробіття, зменшення фінансових та часових витрат бізнесу.

Зелена книга сформована на основі аналізу законодавства України станом на 01.03.2019.

ПЕРЕДМОВА	3
РЕЗЮМЕ	5
1. АНАЛІЗ РИНКУ	8
1.1 Опис товару та основних бізнес-процесів	8
1.2 Кількісні та вартісні показники ринку	12
1.3 Основні заінтересовані сторони	21
1.4 Світовий досвід	25
Висновки за розділом 1	27
2. АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ	28
2.1 Характеристика регуляторних актів	28
2.2 Суб'єкти державного регулювання	31
2.3 Інструменти (засоби) державного регулювання	35
2.4 Стан гармонізації законодавства України у сфері регулювання доступу до надр із законодавством ЄС	43
Висновки за розділом 2	51
3. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	53
3.1 Загальна характеристика проблем розвитку біопаливної галузі	53
3.2 Неможливість здійснювати оптову торгівлю, експорт та імпорт біоетанолу для більшості суб'єктів господарювання	58
3.3 Ставки податку для альтернативних та традиційних моторних палив майже не відрізняються	61
3.4 Обов'язок отримувачів біоетанолу подавати податковий вексель, незважаючи на нульовий податок	64
3.5 Відсутність стимулів виробляти моторне біопаливо з вмістом біоетанолу для масового споживання	66
3.6 Відсутність стимулів виробляти біодизель для масового споживання	68
3.7 Критерії сталості не імplementовані в українське законодавство	70
3.8 Застарілі вимоги до якості моторного палива (у т. ч. біопалива)	74
3.9 Неналежна якість моторних палив (у т. ч. біопалива) на роздрібному ринку	77
3.10 Виключні права окремих підприємств на виробництво бензинів моторних сумішевих з добавками на основі біоетанолу	80
3.11 Відсутність достатнього обсягу даних щодо стану біопаливної галузі, необхідних для коригування політики	82
Висновки за розділом 3	84
4. КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА МОТОРНОГО БІОПАЛИВА	86
ДОДАТКИ	90

РЕЗЮМЕ

Моторне біопаливо (біопаливо) — це вироблене з біомаси рідке паливо, що використовується для транспорту.

Найпоширенішими видами біопалива є біодизель та біоетанол. Біодизель може вироблятися з будь-якої рослинної олії, а біоетанол виробляється з біомаси або спирту етилового-сирцю.

За рахунок моторного біопалива задовольняється близько **4%** світового енергоспоживання транспортного сектору.

На біопаливо припадає менше **1%** споживачів: споживання українського транспортного сектору, а обсяг внутрішнього виробництва з 2013 по 2017 роки скоротився в **3** рази. Разом з тим, зростання обсягів використання біопалива створило б передумови для забезпечення енергетичної стабільності транспортного сектору, яка наразі знаходиться в зоні значного ризику через залежність від зовнішніх факторів. Так, за рахунок імпорту задовольняється більше **62%** внутрішнього споживання бензину та близько **90%** дизельного палива.

Потенціал виробництва біопалива в Україні великий, але практично не використовується. Наприклад, з експортованого в 2017/2018 маркетинговому році ресурсу (ріпак та соя) можна було б отримати **1,6-1,9 млн т** біодизелю, що дозволило б замінити **30-35%** імпортного дизелю. Для досягнення **10%** обсягу заміщення бензинів біоетанолом в якості сировини може бути використано близько **1,2-1,9%** від обсягу пшениці та кукурудзи, які було експортовано у 2017/2018 маркетинговому році, при цьому цей обсяг зернових можна скоротити в **2** рази у разі використання наявних обсягів меляси.

Зважаючи на вказані показники, прогрес розвитку біопаливної галузі є мінімальним, незважаючи на декларування відповідних цілей в політичних документах. Національний план дій з ВДЕ¹ передбачає, що у 2020 році обсяг використання біоетанолу у транспортному секторі має скласти **320 тис. тне**, а біодизелю — **70 тис. тне**, при цьому, сукупний обсяг споживання біопалива транспортним сектором у 2017 році становив **45 тис. тне**.

Енергетична стратегія України² передбачає, що у 2020 році сукупний обсяги використання біомаси, біопалива та відходів має становити **4,9%**, при цьому, відповідний показник за 2017 рік складав **3,8%**, що переважно є наслідком зростання обсягів енергетичного споживання біомаси та твердих біопалив.

Для розвитку біопаливної галузі має бути створене чітке та прозоре законодавство, яке встановлює довгострокову модель роботи галузі, окреслено базові правила діяльності учасників ринку, вимоги до товарної продукції, створені умови для формування системи з логістичного забезпечення та інфраструктури для збирання біологічної сировини, її транспортування, виробництва біопалива другого покоління тощо. Проте, прогрес у цьому напрямку поки є мінімальним.

Регуляторне поле ринку складається з **35** нормативно-правових актів, **7** (або **20%**) з яких мають ознаки, що можуть вказувати на їх невідповідність законодавству або потребу в актуалізації. Інструменти регулювання (зокрема, фіскальні) часто вимагають значної кількості контактів виробника і держави. Повноваження у сфері контролю за функціонуванням біопаливної галузі розпорошені між державними органами, при цьому, фактично найменший обсяг інструментів впливу на ринок має орган, відповідальний за розвиток галузі (Держенергоефективності), а найбільший — орган, відповідальний за наповнення бюджету (ДФС). Така нерівномірність регулюючих функцій призводить до переважання цілей сумніжних політик над цілями державної політики у сфері розвитку ВДЕ.

¹ Розпорядження КМУ від 01.10.2014 р. №902-р <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/902-2014-%D1%80/print>

² Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням КМУ від 18.08.2017 №605-р <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250250456>

За результатами аналізу державного регулювання ринку моторного біопалива та діалогу з учасниками ринку було виокремлено **9** основних проблем, що стримують розвиток галузі, які можна розділити на **дві** групи економічні (**3** проблеми) та організаційні (**6** проблем).

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ	ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ	
Неспіврозмірні акцизи для традиційних і альтернативних палив	Критерії сталості не імплементовані в українське законодавство	Обмежений перелік підприємств, що мають право виробляти бензини моторні сумішеві з добавками на основі біоетанолу
Відсутність економічного стимулювання розвитку галузі	Неналежна якість моторних палив (у т.ч. біопалива) на роздрібному ринку	Неможливість здійснювати оптову торгівлю, експорт та імпорт біоетанолу для більшості суб'єктів господарювання
Обов'язок отримувачів біоетанолу для виробництва біопалива подавати податковий вексель, незважаючи на нульовий податок	Застарілі вимоги до якості моторного палива (у т.ч. біопалива)	Відсутність достатнього обсягу даних щодо стану ринку, необхідних для коригування політики

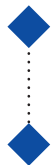
Економічні проблеми розвитку галузі пов'язані з високим рівнем собівартості моторних біопалив, що зменшує їх споживчу привабливість, порівняно з традиційними видами палива. Так, для ринку США у 2017 році точкою забезпечення конкурентності біоетанолу є вартість нафти **72 USD/6p**, а для біодизелю — **100 USD/6p**. При цьому, вартість нафти на світових ринках у 2017 році становила **52,51 USD/6p**, а середній рівень видатків на виробництво нафтопродуктів становив **4 USD/6p**. Відносно високий рівень собівартості зберігатиметься і в майбутньому — за оцінками Єврокомісії прогнозна собівартість біоетанолу у 2030 році становитиме **115-149 USD/6p**, при прогнозних цінах на нафтопродукти на рівні **88-116 USD/6p**.

Таким чином, висока собівартість моторних біопалив призводить до необхідності застосування державою стимулюючих фінансово-економічних інструментів, які в Україні фактично наразі не застосовуються.

Акцизні податки часто використовується як інструмент коригування попиту на окремі види товарів. В країнах ЄС, завдяки високим акцизам на традиційні види моторних палив та низьким (або нульовим) акцизам на моторні біопалива, вирівнюються дисбаланси в собівартості відповідних видів продукції та стимулюється попит на біодизель та бензин з домішками біоетанолу.

В Україні таке стимулювання фактично не застосовується. Так, ставка акцизного податку становить **213,5 євро** за **1000 літрів** для всіх видів бензину (у т.ч. тих, що містять домішки біоетанолу). Біодизель став підакцизним товаром у 2013 році, при цьому, ставка акцизу за період 2013-2018 років зросла більше ніж в **2** рази.

Додаткове фінансове навантаження на собівартість біопалива створює інструментарій його застосування. Так, на біоетанол, що використовується для виробництва сумішевих бензинів, встановлено **0** ставку акцизу, проте виробники біопалива на його основі зобов'язані подавати **податковий вексель** на суму, визначену на підставі акцизної ставки для спирту етилового неденатурованого (**126,96 грн за 1 літр**). Для вирішення зазначених фіскальних проблем державі доцільно розглянути можливість:

- **скасування або суттєвого зниження ставок акцизного податку на біодизель і його суміші та бензини моторні із вмістом біоетанолу.** Зважаючи на незначні обсяги торгівлі моторним біопаливом, це не повинно мати суттєвий негативний вплив на доходи Державного бюджету;
- **скасування необхідності подання податкового векселю для виробників біоетанолу.**

Економічне стимулювання розвитку галузі може відбуватись шляхом формування гарантованого попиту на моторні біопалива (встановлення ринкових квот), або шляхом надання державної підтримки суб'єктам господарювання, що працюють у відповідній сфері. Разом з тим, жоден з вказаних видів стимулювання наразі в Україні не застосовується. Для стимулювання розвитку галузі державі доцільно розглянути можливість запровадження:

- **графіку підвищення частки біопалива в загальному обсязі рідких моторних палив;**
- **субсидій продавцям біопалива.**

Відповідність **критеріям сталості** в ЄС є одним з базових критеріїв відбору продукції для цілей економічного стимулювання. Це забезпечує дійсну екологічність моторних біопалив та скорочення викидів в атмосферу. Наразі в Україні дотримання таких критеріїв є добровільним, а відповідні сертифікаційні процедури проходять переважно експортоорієнтовані суб'єкти (виробники біомаси). Разом з тим, у разі впровадження в Україні системи стимулювання виробництва і використання біопалива такі **критерії мають бути обов'язковими для виконання**. При цьому, зважаючи державі доцільно розглянути питання щодо впровадження інституту незалежного відповідності біопалив критеріям сталості.

Якість моторних палив (у т.ч. біопалив) фактично не контролюється державою. Відповідні функції у 2016 році було передано до Держекоінспекції, разом з тим, фінансування системи контролю якості палива належним чином не забезпечується. Покращення показників якості може відбутися внаслідок створення системи онлайн контролю за обігом нафтопродуктів, підкріпленої високими штрафними санкціями за позаоблікове зберігання та торгівлю паливом (над впровадженням такої системи наразі працює ДФС). Крім того, зважаючи на системність і тривалість проблеми державі доцільно розглянути питання щодо впровадження інституту незалежного приватного аудиту якості моторних палив. Також, не завершено процес гармонізації з відповідними нормами ЄС нормативно-технічної документації, що встановлює **стандарти якості палива**, незважаючи на наявність розроблених проектів ДСТУ.

Обмежене коло суб'єктів, що мають право виробляти бензини з додаванням біоетанолу та/або біокомпонентів на його основі, стримує розвиток конкуренції та у разі впровадження в Україні системи стимулювання виробництва і використання біопалива може призвести до отримання такими суб'єктами надприбутків внаслідок штучного завищення цін на відповідну продукцію. Враховуючи вказане, доцільно розглянути можливість скасування постанови КМУ №1375 від 05.12.2007.

Закритість можливостей для експортно-імпортних операцій та оптової торгівлі для недержавних підприємств (при цьому, навіть державні підприємства мають бути уповноважені КМУ). Наявність подібних адміністративних бар'єрів призводить до недоотримання Україною потенційної вигоди від безмитного експорту біопалива до ЄС в рамках відповідних квот на етанол. Оптимальним шляхом усунення цього бар'єру є внесення змін до первинного законодавства щодо розмежування умов ліцензування відповідних видів господарської діяльності для спирту етилового та біоетанолу.

Відсутність дієвої системи збору та оброблення статистичної інформації є суттєвою перешкодою для оцінки дійсного стану біопаливної галузі та оперативного зміну курсу політики. Враховуючи це, державі доцільно розглянути можливість створення системи збору відповідної статистичної інформації про галузь та її вплив на довкілля з одночасним забезпеченням відкритості відповідних даних для громадськості.

Зважаючи на вказане, очікується, що ця книга допоможе органам законодавчої та виконавчої влади більш комплексно підійти до формування державної регуляторної політики у сфері регулювання біопаливної галузі.

ОПИС ТОВАРУ ТА ОСНОВНИХ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Біопаливо¹ — тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлюваної сировини (біомаси), яке може використовуватися як паливо або компонент інших видів палива.

Моторне біопаливо — альтернативний вид палива, який отримують в результаті переробки тваринної або рослинної сировини, а також органічних промислових відходів і продуктів життєдіяльності.

Біопаливо відноситься до поновлюваних видів енергії, його основна перевага — екологічність, а сучасні методи виробництва дозволяють отримувати такі зразки палива, які за своїми характеристиками і вартістю мають переваги по відношенню до традиційних продуктів.

Залежно від сировини, що використовується для виробництва, біологічне паливо поділяють на кілька поколінь²:

- біопаливо I покоління — його отримують, використовуючи традиційні технології з рослинних і тваринних жирів, а також крохмалю і цукру. Здебільшого джерела сировини відносяться до продуктової групи, що викликає певну критику, оскільки виробництво біопалива скорочує кількість харчових продуктів і викликає зростання їх вартості. Інший недолік — такий вид біопалива достатньо дорогий, для його виробництва потрібна додаткова підтримка (субсидування) держави;
- біопаливо II покоління — для його виробництва використовується біомаса, що складається з нехарчових або залишкових частин рослин: лушпиння, листя, стебла, а також деревна стружка, м'якоть овочів і фруктів, що залишається після віджимання соку і т.д. Сучасні технології дозволяють отримати корисну сировину з волокнистої або деревної біомаси, в яких міститься лігнін або цукор, з яких надалі отримують біопаливо;
- біопаливо III покоління — перспективна технологія, що дозволяє отримувати дешеве біопаливо в результаті переробки водоростей. Водорості — високопродуктивна і одночасно дешева сировина. З **одного** гектара водоростей можна отримати в **30** разів більше енергії, ніж з гектара сої. Проблемним є питання відведення площ, на яких буде проводитися вирощування водоростей у промислових масштабах.

Найпоширенішими видами біопалива є біодизель та біоетанол.

Біодизель³ (біодизельне паливо) — метилові та/або етилові етери вищих органічних кислот, отриманих з рослинних олій або тваринних жирів, що використовуються як біопаливо або біокомпонент.

ПРИМІТКА:

На сьогоднішній день біодизель — єдине альтернативне джерело енергії, яке може скласти конкуренцію традиційному дизельному паливу. Перший в світі дизельний двигун працював на біодизелі — арахісовій олії. Його презентація відбулась 10 серпня 1893 року.

¹ Закон України «Про альтернативні види палива»

² Біопаливо: види і джерела отримання — <http://eenergy.com.ua/baza-znan/biopalyvo-vydy-dzherela/>

³ Закон України «Про альтернативні види палива»

В якості сировини для біодизеля можна використовувати будь-яку рослинну олію — ріпак (основна сировина в Європі), соя, пальмова і кокосова олія тощо, а також риб'ячий жир або жири тваринного походження.

Цетанове число¹ біодизелю складає близько **51-55** (для порівняння, у традиційного дизельного палива воно дорівнює **45-52**). Тож його можна використовувати в дизельних установках (двигунах), без їх додаткової модифікації. При цьому, висока температура спалаху (не менше **120**) робить біодизель одним з найбільш пожежобезпечних видів палива². Біодизель — екологічно чисте паливо, при його згорянні не виділяється діоксид сірки. Розлитий біодизель розкладається практично повністю. При попаданні у ґрунт або воду він не представляє небезпеки для живих організмів.

В 2016 році в світі вироблено **36,6 млн т** біодизелю. Приблизно по **6 млн т** припадає на Євросоюз та США, більше **4 млн т** — на Бразилію. Ще один лідер у виробництві біодизеля — Індонезія, яка виробляє **3 млн т** щорічно.

Біоетанол³ — спирт етиловий зневоджений, виготовлений з біомаси або спирту етилового-сирцю для використання як біопалива.

Його прийнято відносити до біопалива першого покоління. Біоетанол — це звичайний етанол (етиловий спирт), але на відміну від харчових спиртів, він виробляється за технологією укороченої дистиляції і не містить води. Крім того, він у великих кількостях містить метанол і сивушні масла, тому повністю непридатний для вживання людиною. Основна перевага біоетанолу перед бензином як джерела енергії — його порівняно низька вартість і відсутність шкідливих викидів в атмосферу.

Для виробництва біоетанолу використовують сільськогосподарські культури з високим вмістом цукру або крохмалю (наприклад, цукрова тростина, цукровий буряк та кукурудза).

На сьогоднішній день біоетанол покриває більше **6%** всього світового споживання моторного палива. Додавання біоетанолу в бензин підвищує вміст кисню, що дозволяє досягти більшого згорання бензину, при цьому знизивши викид CO.

¹ Цетанове число — <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

² Біодизель — <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D1%8C>

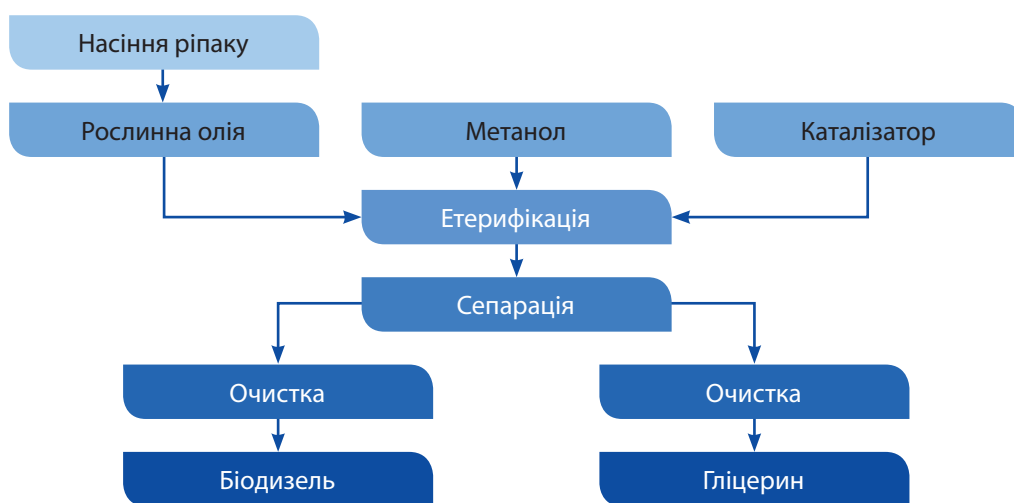
³ Закон України «Про альтернативні види палива»

ПЕРЕЛІК ЕТАПІВ, З ЯКИХ СКЛАДАЄТЬСЯ ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЯ доволі проста: одержану після пресування олію очищають від побічних продуктів, за допомогою метилового спирту в присутності каталізатора з олії видаляється гліцерин, який є досить дорогою сировиною (використовується в косметології, лакофарбовій та інших галузях промисловості), чим дозволяє знизити загальні витрати на виробництво основного продукту, і на виході отримується пальне — РМЕ (ріпаковий метилефір).

У ході додаткових заходів (очищення, дистиляції, кондиціонування) РМЕ звільняють від надлишків метанолу, каталізатора, додають присадки, що підвищують якісні показники біопалива (миючі присадки, антиоксиданти). Одержане біопаливо не тільки екологічно чисте, але й конкурентоспроможне (за якістю), зокрема, надійне в роботі. Побічний продукт — гліцерин можна використовувати як сировину в подальших хімічних перетвореннях.

ТЕХНОЛОГІЧНА СХЕМА ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЯ

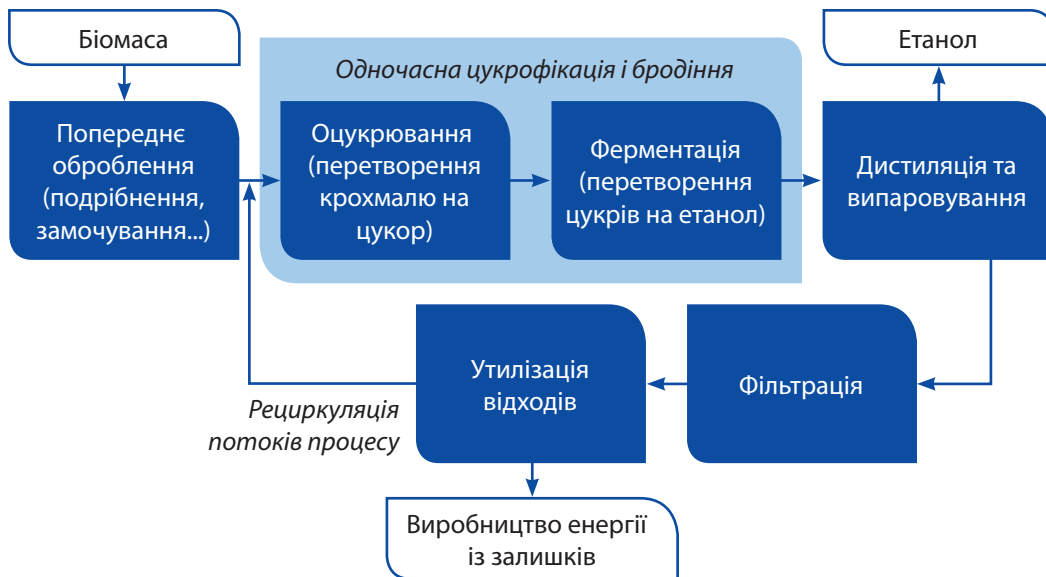

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА БІОЕТАНОЛУ

Існує **два** основних способи отримання біоетанолу: так звані «сухий» і «мокрый» способи, що відрізняються головним чином додатковим вилученням клейковини, крохмалю при «мокрому» способі.

У загальному випадку, крохмалевмісна сировина змішується з водою і отриманий затор відправляється на оцукрювання, де крохмаль, що міститься в суспензії, під дією тепла і спеціальних ферментів перетворюється на цукор для подальшого зброджування.

Наступним етапом виробництва біоетанолу є бродіння оцукреного сусла, що здійснюється в спеціальних ємностях з додаванням дріжджів, які перероблюють цукор на спирт. На цьому етапі одержують так звану бражку з вмістом спирту близько **8%**. Для досягнення необхідної концентрації і чистоти спирту, отриману бражку піддають очищенню. На виході отримують спирт концентрацією **96%**. Подальше зневоднення спирту до отримання біоетанолу міцністю **99,8%** виробляється на колонах з молекулярними ситами.

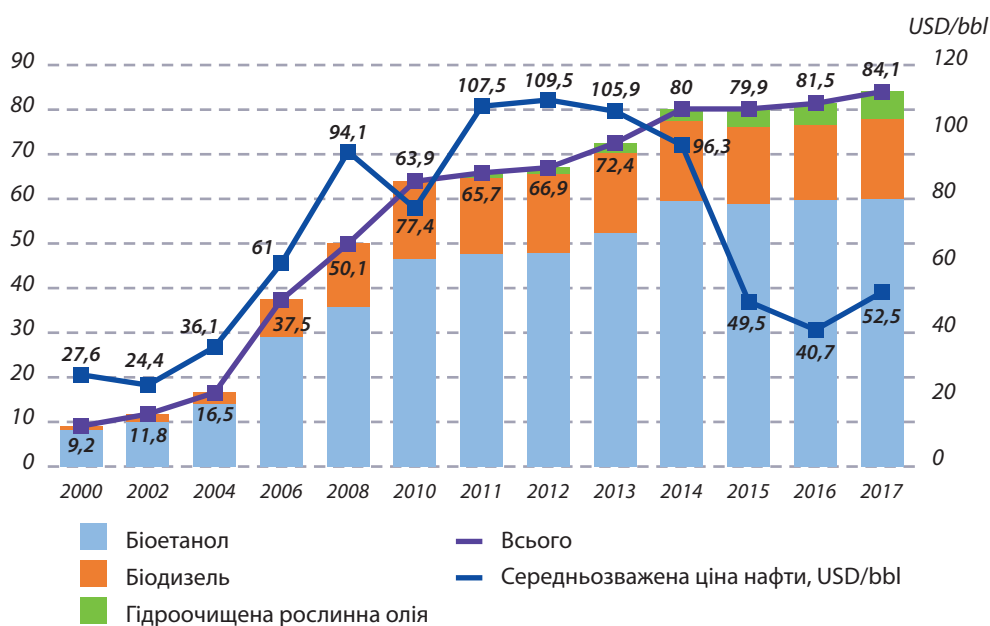
Таким чином, біопаливо можна отримувати безпосередньо з рослин (тобто енергетичних культур) або опосередковано від сільськогосподарських, комерційних, побутових та/або промислових відходів. Це робить виробництво біопалива економічно привабливим супутнім напрямком діяльності для багатьох підприємств агропромислового комплексу та підприємств, що здійснюють поводження з відходами.

Теоретично, біоенергія є вуглецево нейтральною, оскільки вуглекислий газ, що поглинається рослинами, дорівнює діоксиду вуглецю, який вивільняється при спалюванні палива. Проте, на практиці екологічна нейтральність біопалива визначається в залежності від землі, на якій вирощувалась біомаса.

КІЛЬКІСНІ ТА ВАРТІСНІ ПОКАЗНИКИ РИНКУ

Світове виробництво біопалива зростає значними темпами (більше, ніж **вдвічі** за останні **десять** років і майже **вдесятеро** за **17** років), що пов'язано із значним зростанням цін на нафту протягом цього періоду. Більшу частину виробництва (більше **70%**) складає біоетанол, близько **20%** — біодизель і близько **7%** — гідроочищена рослинна олія.

СВІТОВЕ ВИРОБНИЦТВО БІОПАЛИВА, млн тне¹

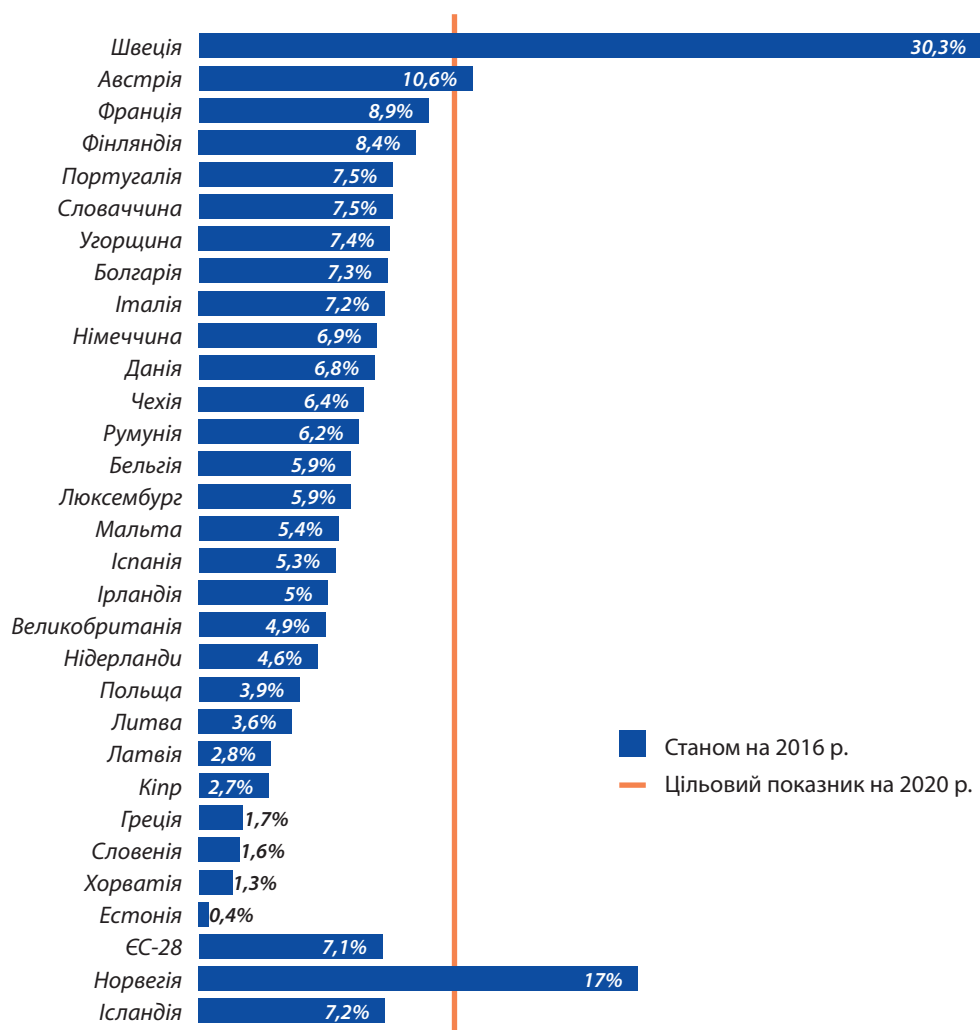
Лідерами виробництва біопалива² є США з обсягом **36,9 млн т**, Бразилія (**18,5 млн т**), ЄС (Німеччина — **3,3 млн т**, Франція — **2,2 млн т**, Нідерланди — **1,7 млн т**). Станом на 2016 рік в світі близько **4%** моторного палива — це біопаливо³.

¹ 2. Global Trends in Ethanol, Biodiesel and HVO Production — https://www.carbonbrief.org/in-depth-the-challenge-of-using-biofuels-to-cut-transport-emissions/2_global-trends-in-ethanol-biodiesel-and-hvo-production, Biofuels in the long-run global energy supply mix for transportation, Govinda R. Timilsina - <http://rsta.royalsocietypublishing.org/content/372/2006/20120323>, Biofuel production in the United States from 2000 to 2017 (in 1,000 metric tons of oil equivalent) — <https://www.statista.com/statistics/274150/us-biofuel-production-in-oil-equivalent/>

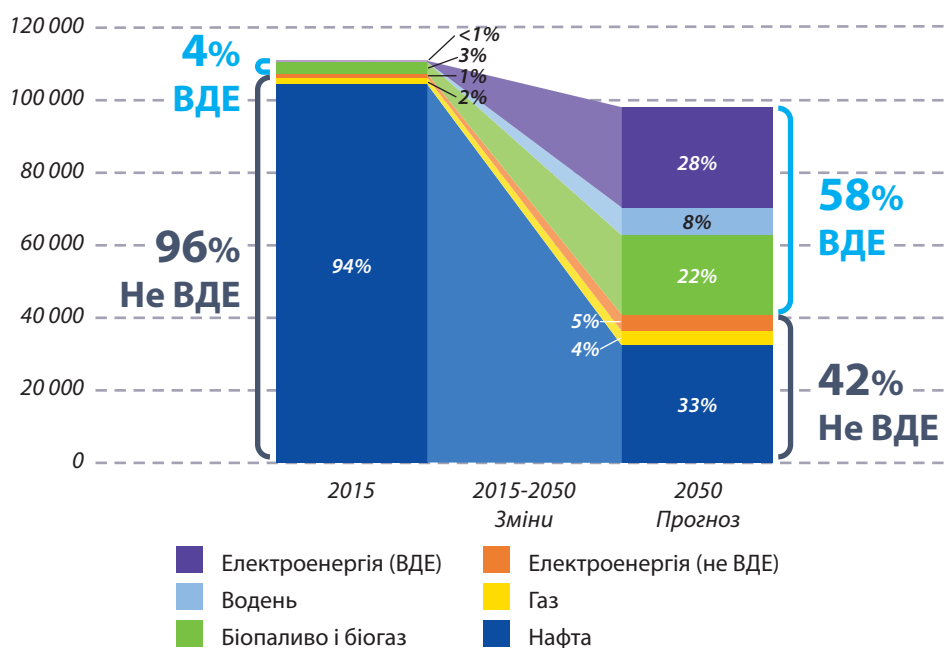
² Leading countries based on biofuel production in 2017 (in 1,000 metric tons of oil equivalent) <https://www.statista.com/statistics/274168/biofuel-production-in-leading-countries-in-oil-equivalent/>

³ In-depth: The challenge of using biofuels to cut transport emissions — <https://www.carbonbrief.org/in-depth-the-challenge-of-using-biofuels-to-cut-transport-emissions>

ЧАСТКА ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ НА ТРАНСПОРТІ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ, %¹

КІНЦЕВЕ СПОЖИВАННЯ ЕНЕРГІЇ ТРАНСПОРТНИМ СЕКТОРОМ, ПДж в рік (за даними IRENA)

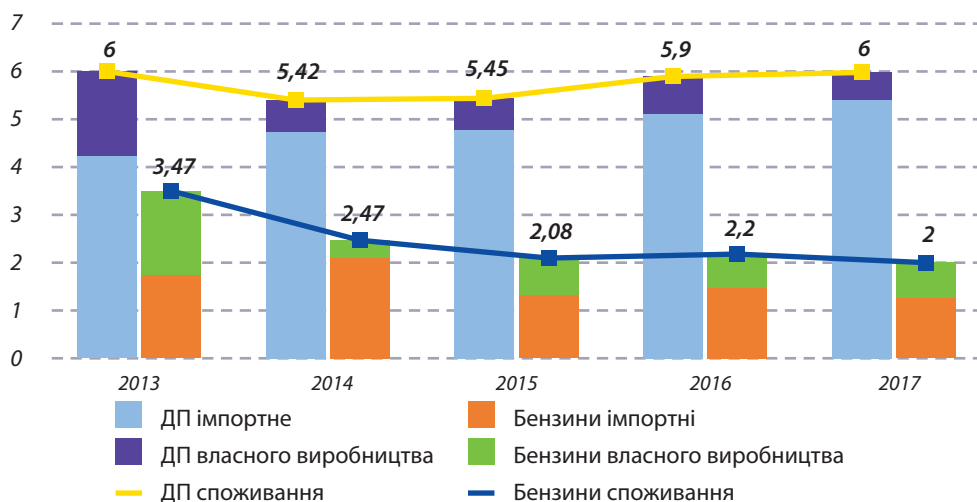
¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/data/database>

Згідно прогнозів IRENA¹, до 2050 року структура споживання енергії транспортним сектором суттєво зміниться, навіть у разі збільшення кількості транспортних засобів. Зокрема, завдяки підвищенню ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів транспортним сектором, принаймні на **30%**. В «енергетичному міксі» нетрадиційні джерела енергії стануть переважати, для транспортної галузі, це, зокрема, водень (**8%** споживання), біопаливо і біогаз (**22%** споживання), а також електроенергія з відновлювальних джерел енергії. Такі зміни дозволять скоротити рівень викидів CO₂ в атмосферу принаймні на **70%**, у порівнянні з рівнем 2015 року.

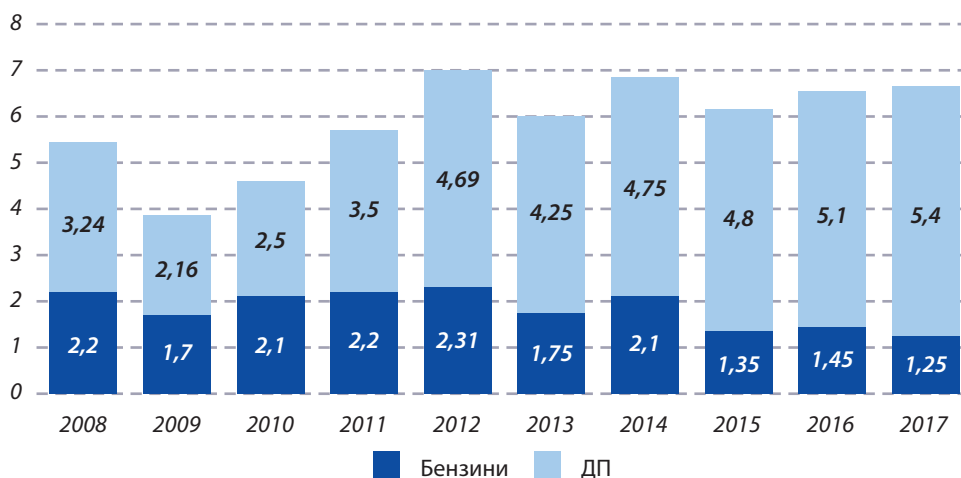
Для задоволення зростаючого попиту, обсяг виробництва рідкого біопалива має зрости з **129 млрд л** у 2015 році до більш ніж **900 млрд л** у 2050 році. Майже половина цього обсягу буде представлена звичайним біопаливом, інша половина — біопаливом нового покоління, що може вироблятися з більш широкого спектру сировини. Одночасно, різке нарощування обсягів виробництва біопалива вимагатиме ретельного планування та забезпечення стійкості постачання первинної сировини, а також дотримання вимог продовольчої безпеки.

Український ринок моторного палива дуже сильно залежить від зовнішніх ринків — більше **62%** внутрішнього споживання бензину та близько **90%** дизельного палива задовольняється за рахунок імпорту.

СТРУКТУРА СПОЖИВАННЯ МОТОРНИХ ПАЛИВ, МЛН Т²

ІМПОРТ МОТОРНИХ ПАЛИВ В УКРАЇНУ, МЛН Т³

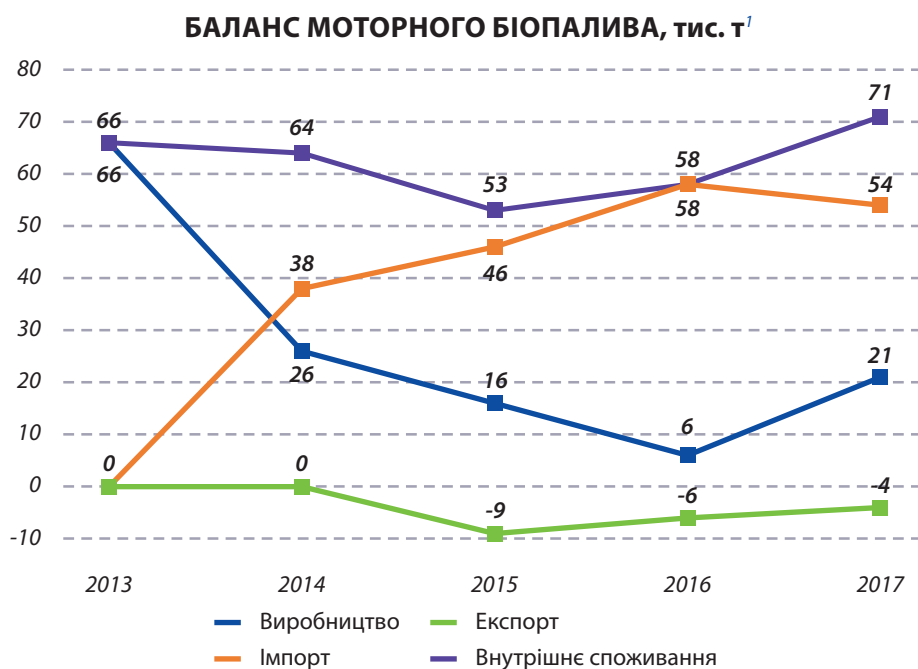

¹ Global Energy Transformation: A Roadmap to 2050 — https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2018/Apr/IRENA_Report_GET_2018.pdf

² Ринок топлив в Україні — <http://zet.in.ua/statistika-2/energetika/rynok-topliva-v-ukraine/>, розрахунки BRDO

³ Україна удвічі збільшила імпорт нафтопродуктів з Росії та Білорусі — <http://dzi.gov.ua/press-centre/news/postachannya-naftoproduktiv-v-ukrayinu-z-rosiyi-ta-bilorusi-pomitno-zbilshilis/>, Імпорт нафтопродуктів в Україну <http://zet.in.ua/news/import-nefteproduktov-v-ukrayinu/>, розрахунки BRDO

Частка біопалива в структурі споживання моторних палив незначна (менше **1%**), причому більша частина його задовольняється також за рахунок імпорту, а внутрішнє виробництво з 2013 по 2016 роки знизилось в **11** разів з деяким зростанням у 2017 році.

До переваг виробництва та використання моторного біопалива в українських умовах можна віднести:

- ◆ Відновлюваність ресурсів. На відміну від інших видів палива, в першу чергу вироблених з нафти, біопаливо має відновлювальний характер, тобто фактично його ресурс нескінченний. Процес створення продуктів харчування завжди матиме продукти відходу, таким чином створюється основа для виробництва біопалива з цього виду сировини.
- ◆ Скорочення викидів шкідливих продуктів та негативного впливу на атмосферу. Нафтопродукти під час процесу горіння викидають в повітря значну кількість вуглекислого газу, сірковмістких сполук та інші речовини. На відміну від викопного палива, біологічне здатне зменшити кількість шкідливих викидів на **30-50%**, а вуглецю викидається стільки, скільки рослина споживає протягом свого вегетативного періоду.
- ◆ Економічна безпека, а саме зниження імпортозалежності. Як наслідок — покращення торговельного балансу, зростання ВВП, зайнятості населення та податкових надходжень. За оцінками фахівців², заміщення **10%** нафтопродуктів біопаливом щорічно залишатиме в економіці України понад **\$500 млн** і викличе мультиплікативне зростання ВВП на **\$1,5 млрд**. Податкові надходження по ПДВ, податку на прибуток, податку на землю та соціальним зборам в **2-3** рази збільшать доходи бюджету від цього виду господарської діяльності.

¹ Енергетичний баланс України (продуктовий) — http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/energ/en_bal_prod/arh_prod_2012.htm

² Моторні біопалива — енергонезалежність та точка росту Української економіки - <http://saee.gov.ua/sites/default/files/Mykolaenko.pdf>

До недоліків біологічного палива можна віднести:

- ◆ Заміщення їстівних культур технічними. Для вирощування сировини потрібно займати значні площі земель, які могли б використовуватися для вирощування сільськогосподарських культур для реалізації в харчовій галузі. Враховуючи тенденцію збільшення населення планети, дана проблема з часом може стати катастрофічною.
- ◆ Проблема монокультурності. Економічно вигідним є рішення вирощувати один вид культури, однак це створює низку проблем. По-перше, це призводить до виснаження ґрунтів, по-друге, шкідники адаптуються до новостворених умов і можуть знищити весь урожай культури. В такому випадку активно застосовуються пестициди, які забруднюють ґрунт і внутрішні води.
- ◆ Природні фактори. Не кожна місцевість придатна для вирощування сільськогосподарських культур. Наприклад, місця з посушливим і холодним кліматом не підходять для такої діяльності, а певні види культур здатні витіснити місцеву флору, тим самим порушуючи баланс і загрожуючи життєдіяльності певних видів тварин.
- ◆ Більші витрати біопалива, порівняно з традиційним паливом, при аналогічній величині отриманої енергії.

До основних проблем зберігання біопалива можна віднести його абсорбційну здатність по відношенню до вологості та інших речовин, що погіршує якість дизельного біопалива. Отже, для уникнення пошкодження елементів двигуна та якості його роботи необхідно дотримуватись наступного:

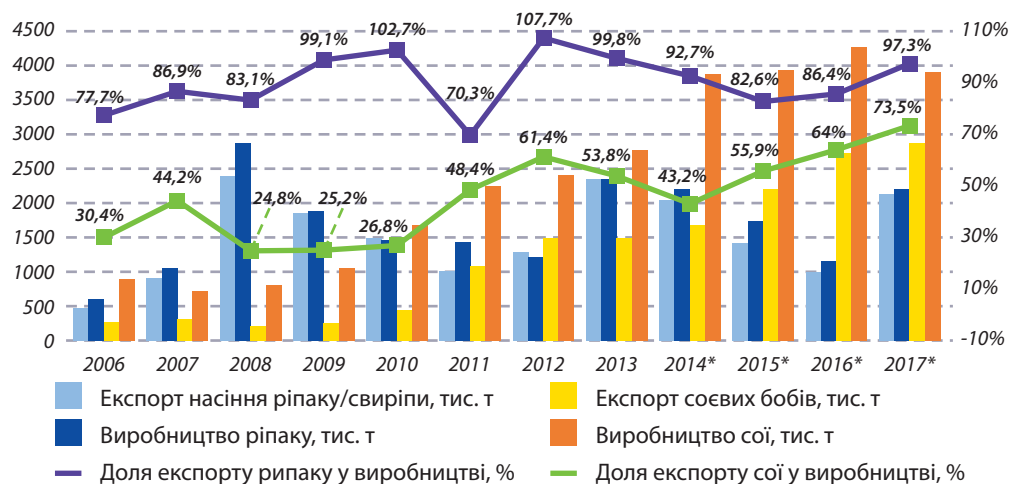
- ◆ регулярно відбирати проби палива для перевірки його на відповідність стандарту ДСТУ 6081:2009 Паливо моторне. Ефіри метилові жирних кислот олій і жирів для дизельних двигунів. Технічні вимоги;
- ◆ не рекомендується довгостроково зберігати біопаливо під прямим впливом високих або низьких температур;
- ◆ дизельне біопаливо повинно бути використане впродовж **шести** місяців з дати виготовлення;
- ◆ паливо необхідно зберігати в чистих і сухих ємностях без попадання сонячних променів;
- ◆ необхідно здійснювати періодичний контроль за змістом води у паливі, щоб уникнути небезпеки розвитку мікроорганізмів, утворення перекисів і корозійного впливу води, у тому числі й на елементи паливної апаратури;
- ◆ при використанні паливних сумішей дизельного палива та дизельного біопалива їх необхідно відстоювати впродовж **24** годин після змішування.

Перед початком експлуатації двигуна на дизельному біопаливі необхідно звернути увагу на проведення наступних профілактичних робіт:

- ◆ необхідно здійснити промивку та заміну фільтрів грубого і тонкого очищення палива, видалити шлакові відкладення в паливній системі й апаратурі;
- ◆ здійснити заміну резино-технічних виробів на стійкі до дії біопалива;
- ◆ рекомендується використовувати чисте дизельне біопаливо до плюс **10°C**, без змін штатної системою паливоподачі.

Потенціал виробництва біопалива в Україні великий, але практично не використовується. За даними Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів¹, у 2017/18 маркетинговому році Україна експортувала понад **4,8 млн т** олійних культур, у тому числі: ріпаку — **2,1 млн т**, сої — більше **2,7 млн т**. При цьому, виробництво в 2017 році склало: ріпаку — **2,2 млн т**, сої — **3,9 млн т**.²

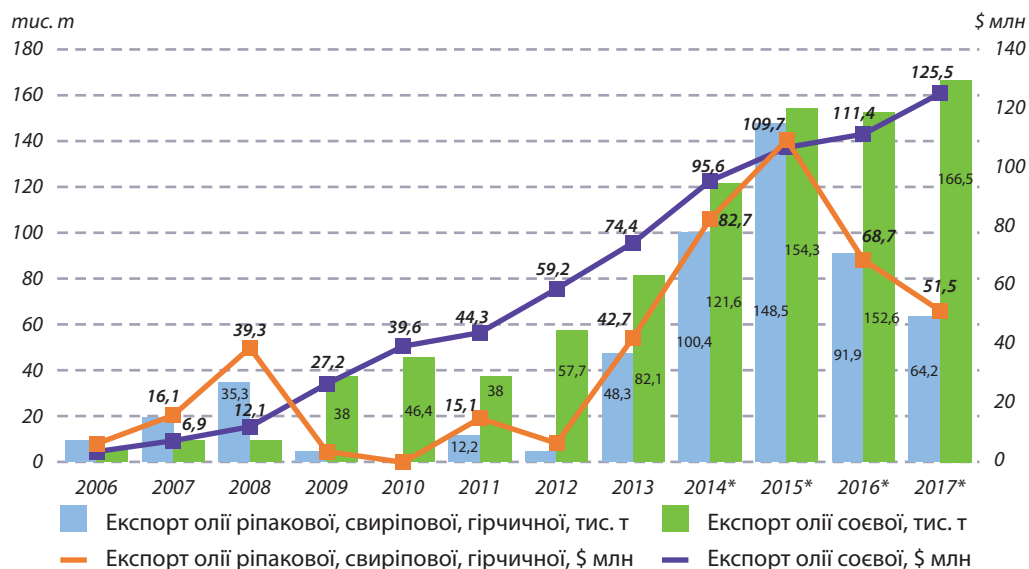
ВИРОБНИЦТВО ТА ЕКСПОРТ НАСІННЯ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР³

* без урахування окупованих територій

Для виробництва **1 кг** біодизелю необхідно **2,5-3 кг** насіння олійних культур. Таким чином, з експортованого в 2017/2018 МР ресурсу можна отримати **1,6-1,9 млн т** біодизелю. Тобто за рахунок переробки вже існуючих щорічних обсягів виробництва технічних олійних культур можна замінити більше **30%** імпортного дизельного пального.

ЕКСПОРТ РОСЛИННОЇ ОЛІЇ (СОЇ ТА РІПАКУ)⁴

* без урахування окупованих територій

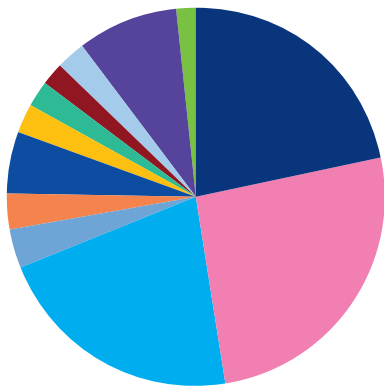
¹ За результатами маркетингового року експорт зернових становить 40 млн тонн - http://www.consumer.gov.ua/News/4314/Za_rezultatami_marketingovogo_roku_eksport_zernovikh_stanovit_40 mln_tonn

² ТОП-7 областей з виробництва олійних культур - <https://agreview.com/news/top-7-oblastej-z-vyrobnictva-olijnih-kultur>

³ За даними Держстату, розрахунки BRDO

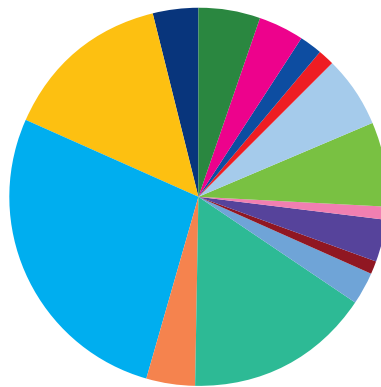
⁴ За даними Держстату

ЕКСПОРТ НАСІННЯ РІПАКУ/СВИРІПИ ПО КРАЇНАХ, тис. т¹

Бельгія	468
Нідерланди	548
Німеччина	456
Польща	71
Португалія	66
Франція	111
Бангладеш	57
Ізраїль	45
Іран	42
ОАЕ	52
Пакистан	184
Інші	35

ЕКСПОРТ СОЄВИХ БОБІВ ПО КРАЇНАХ, тис. т²

Білорусь	153
Греція	110
Данія	61
Іспанія	40
Італія	175
Нідерланди	205
Німеччина	34
Польща	105
Португалія	30
Ізраїль	79
Іран	457
Ліван	116
Туреччина	779
Єгипет	419
Інші	105

Крім насіння/бобів олійних культур, з України експортують значні обсяги продуктів їх переробки — рослинної олії (**230-300 тис. т/рік**). За умови стимулювання виробництва біопалива ця сировина могла б використовуватись для виробництва еквівалентних обсягів біодизелю для постачання як на внутрішній ринок, так і на експорт.

ЗАДОВОЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ПОПИТУ НА ДП

Для виробництва **1 кг** біоетанолу необхідно близько **3 кг** пшениці або кукурудзи та близько **4,5 кг** меляси (побічний продукт бурякоцукрового виробництва, середньорічне виробництво **550 тис. т³**). Тобто для досягнення **10-ти відсоткової** норми використання біоетанолу, необхідно його виробництво в обсязі **200 тис. т на рік**, з потребою сировини (пшениця, кукурудза) в обсязі лише **600 тис. т** або близько **1%** від виробництва цих культур, а з використанням наявних обсягів меляси, потреби у зернових можна зменшити **вдвічі**.

¹ За даними Держстату

² За даними Держстату

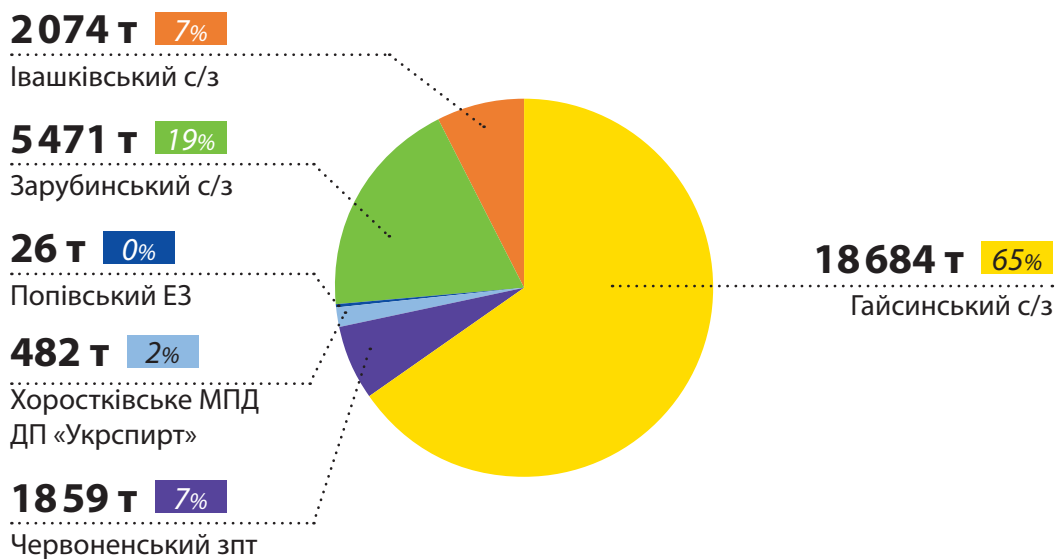
³ Перспективи розвитку ринку біоетанолу в Україні — http://sae.gov.ua/sites/default/files/Schulmeister_bioethanol_1.pdf

В Україні існує ряд підприємств, що вже на теперішній час здатні самостійно здійснювати повний процес переробки біомаси для виробництва біоетанолу. За інформацією Мінагрополітики, перепрофільовані потужності з виробництва біоетанолу наведені в таблиці¹:

Назва підприємства	Область	Встановлена потужність (станом на 2015 р.), т
Барський с/к	Вінницька	16 800
Зарубинський с/з	Тернопільська	14 220
Івашківський с/з	Харківська	11 610
Наумівський с/з	Сумська	9 600
Гайсинський с/з	Вінницька	16 800
Лохвицький с/к	Полтавська	14 400
Червоненський зпт	Житомирська	6 900
Хоростківське МПД ДП «Укрспирт»	Тернопільська	27 840
Попівський ЕЗ	Сумська	7 000
ТДВ «Узинський цукровий комбінат»	Київська	7 200
Всього		125 170

Отже, в Україні існують значні перспективи виробництва біоетанолу і біодизелю та подальшого їх застосування в якості альтернативного палива або складової традиційного палива в транспортній сфері.

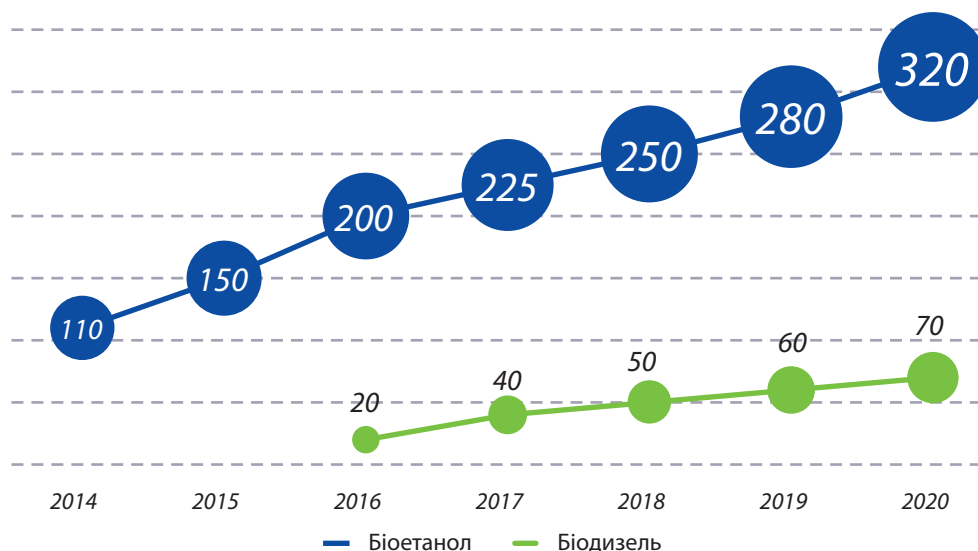
ОБСЯГИ ВИРОБНИЦТВА БІОЕТАНОЛУ У 2015 РОЦІ (ТОНН)

¹ Аналіз регуляторного впливу до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідких біологічних видів палива» http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT2735.html

Відповідно до Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року¹ (додаток 8), для досягнення обов'язкових індикативних цілей з використання відновлювальних джерел енергії на 2020 рік у транспортному секторі обсяг використання біоетанолу має скласти **320 тис. тне**, біодизелю — **70 тис. тне**. Проміжні обсяги використання біопалива мають наступні значення:

**ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ НА ТРАНСПОРТІ,
ЗГІДНО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЛАНУ ДІЇ, тис. тне**

На сьогодні можна констатувати невиконання визначених Національним планом дій показників. Причиною є відсутність необхідних регуляторних актів, що законодавчо закріплювали б вимоги щодо показників використання біопалива.

Враховуючи вказане, Україна поки в повній мірі не використовує потенціал біомаси для задоволення внутрішньої потреби у паливі. Незважаючи на те, що Енергетична стратегія² передбачає, що до 2025 року мають бути створені умови для формування системи з логістичного забезпечення та інфраструктури для збирання біологічної сировини, її транспортування, та виробництва біопалива другого покоління, прогрес у цьому напрямку поки є мінімальним.

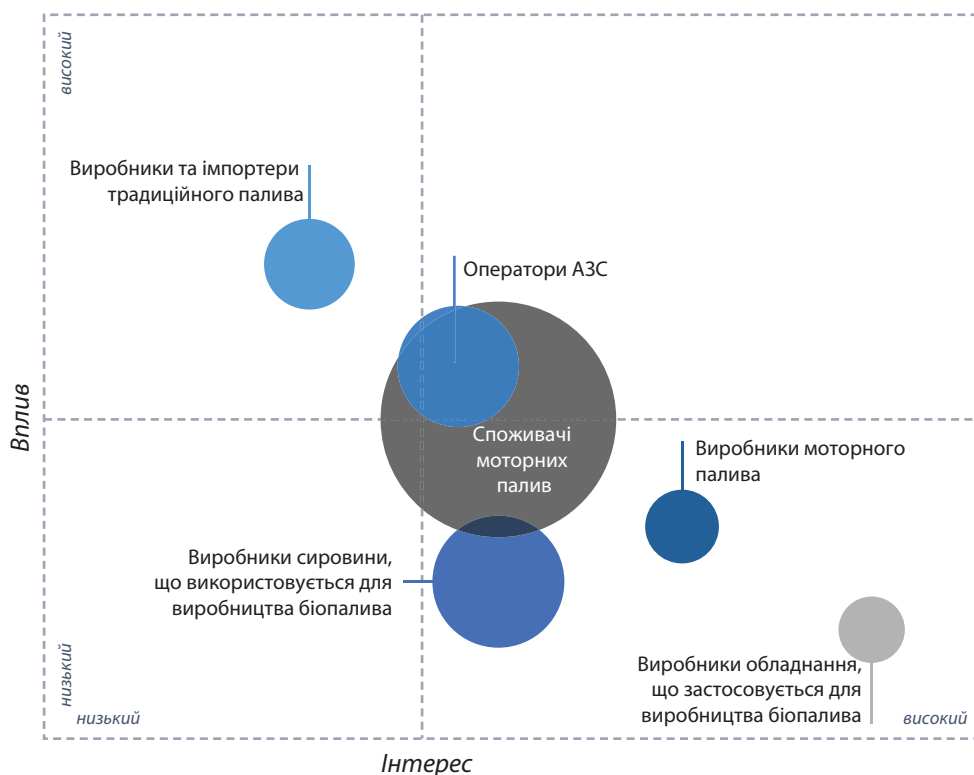
¹ Розпорядження КМУ від 1 жовтня 2014 р. №902-р <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/902-2014-%D1%80/print>

² Енергетична стратегія України на період до 2030 р., схвалена розпорядженням КМУ від 24.07.2013 №1071-р

ОСНОВНІ ЗАІНТЕРЕСОВАНІ СТОРОНИ

До заінтересованих сторін у біопаливній галузі відносяться виробники біопалива, виробники та імпортери традиційного палива, оператори мереж АЗС, виробники і постачальники сировини та обладнання, що використовуються для виробництва біопалива, а також споживачі палива.

РІВЕНЬ ІНТЕРЕСУ ТА ВПЛИВУ ОКРЕМИХ ГРУП ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ СТОРІН У БІОПАЛИВНІЙ ГАЛУЗІ

ГРУПА 1. ВИРОБНИКИ БІОДИЗЕЛЮ ТА БІОЕТАНОЛУ

Свідоцтво про належність палива до альтернативного мають 16 суб'єктів господарювання¹, що виробляють моторне біопаливо. Це переважно підприємства спиртової, цукрової та нафтопереробної галузі, які поєднують виробництво біопалива з основним бізнес-напрямом.

ПРИМІТКА:

Свідоцтво про належність палива до альтернативного мають ДП «Зарубинський спиртовий завод» (Тернопільська обл.), ДП «Тростянецький спиртовий завод» (Вінницька обл.), ДП «Укрспирт»², ПАТ «Укртатнафта», ПП «Біотурбо» (Полтавська обл.), ПП «Вікінг» (Житомирська обл.), ПП «Мактурбо» (Полтавська обл.), ТОВ «Алекспром» (Дніпропетровська обл.), ТОВ «АЛІУМ-ПРОМ» Київська обл.), ТОВ «Вдала» (Кіровоградська обл.), ТОВ «Грейн Ойл Інвест» (Сумська обл.), ТОВ «Євро Альянс Ойл» (Дарницький р-н), ТОВ «Нафтотрейд-2015» (Полтавська обл.), ТОВ «Парфуми» (Житомирська обл.), ТОВ «Ресурс Трейд 2017» (Полтавська обл.), ТОВ «Синтезгруп» (Львівська обл.).

¹ Станом на 16.01.2019 відповідно до Реєстру альтернативних видів палива Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України — http://saee.gov.ua/sites/default/files/Reestr_10.12.2018.xls

² Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті ДП «Укрспирт» (ukrspirt.com) біоетанол виробляється:

• як основна продукція одним з 36 МПД ДП «Укрспирт» (Лужанським);

• як додаткова продукція 12 з 36 МПД — Козлівським, Мишковицьким, Косарським, Марилівським, Борщівським, Немирівським, Сторонибаським, Лопатинським, Суходільським, Хоростківським, Кобиловолоцьким, Червонослобідським.

Потенціал ринку та коло його потенційних учасників є набагато ширшим. Значна кількість суб'єктів господарювання, що мають відповідні сировинні запаси та/або технології, виробляють біопаливо виключно для задоволення власних потреб.

ЦИТАТА:

«На інтерактивній карті «UAMAP»¹ (<http://www.uamap.org.ua>) для інвесторів ми зібрали понад **100** потенційних привабливих проектів на загальну суму понад **4 млрд євро**. Наприклад, завод із виробництва біоетанолу другого покоління потужністю **50 тис. тонн** у рік на Одещині (**75 млн євро** інвестицій)»².

Сергій Савчук, Голова Держенергоефективності

Щодо виробництва **біоетанолу**, то середній коефіцієнт використання виробничих потужностей у 2015 році становив **23%**, при цьому, **8 з 46** найбільших виробників цукру³ в Україні заявляють про наявність потужностей для виробництва біопалива⁴.

Щодо **біодизелю**, то в Україні побудовано **14** великих біодизельних заводів загальною потужністю **300 тис. т** на рік, проте ці заводи фактично простоюють, однак працює близько **50** менших підприємств, які здатні робити до **25 тис. т** біодизелю щорічно⁵. Біодизель часто виробляється індивідуальними фермерськими господарствами та продається компаніям нафтової галузі (наприклад, такі закупівлі здійснює ТОВ «Агро-Нафта»⁶).

Щодо **бензинів з вмістом біокомпонентів (біоетанолу)**, то в Україні право їх виробляти мають **5** нафтопереробних підприємств. Проте, з них наразі працюють тільки **2** (Кременчуцький НПЗ та Шебелинський ГПЗ), для яких виробництво бензинів з вмістом біопалива не є основним видом діяльності. Біобензини виробляються Кременчуцьким НПЗ продаються через мережу АЗС Авіас (ПАТ «Укр-нафта»).

Зважаючи на вказане, найбільшу зацікавленість в розвитку біопаливної галузі мають виробники біоетанолу та біодизелю, оскільки, як правило, мають надлишок сировини та достатній рівень технологій для ведення цього бізнесу. Проте, така діяльність переважно має доповнюючий характер, а тому рівень інтересу виробників біопалива в нарощуванні обсягів виробництва є пропорційним політиці держави в цій галузі.

¹ Інтерактивна карта «UAMAP» — <http://www.uamap.org.ua>

² В Китаї Голова Держенергоефективності презентував інвестиційні можливості «зеленої» енергетики України — <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/u-kitayi-golova-derzhenergoefektivnosti-prezentuvav-investicijni-mozhlivosti-zelenoyi-energetiki-ukrayini>

³ Зелена книга «Регулювання ринку цукру» - <https://regulation.gov.ua/book/102-zelena-kniga-reguluvanna-rinku-cukru>

⁴ Згідно інформації НАЦУ «Укрцукор» (www.ukrsugar.com/) та даних ЗМІ, необхідні для виробництва біоетанолу потужності мають ПрАТ «Гнідавський цукровий завод», ТОВ «Глобинський біоенергетичний комплекс» (ТОВ «Астарт-Київ»), ВАТ «Теофіпольський цукровий завод», ПАТ «Линовицький цукровий завод», ТОВ «Західна цукрова група», ТОВ «БІОПЕК» (Гнідавський цукровий завод), ВАТ «Узинський цукровий завод», ТОВ «Заплавський цукровий завод»

⁵ За даними Агентства Промислових Новин, Агенції «ПроАгро», Агробізнес (Біосоларка для сільгосптехніки - <http://agro-business.com.ua/agro/mekhanizatsiia-apk/item/961-biosoliarka-dlia-silhosptekhniki.html>), згідно з Пояснювальною запискою до проекту Закону України від 01.07.2015 №2114а-2 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки виробництва біодизельного палива» - <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=55799&pf35401=350000>

⁶ ТОВ «Агро-Нафта» - <http://agro-nafta.ua>, Біосоларка для сільгосптехніки <http://agro-business.com.ua/agro/mekhanizatsiia-apk/item/961-biosoliarka-dlia-silhosptekhniki.html>

⁷ А саме, ВАТ «Нафтохімія Прикарпаття», ВАТ «Лукойл-Одеський НПЗ», ВАТ «Херсоннафтопереробка», Шебелинське відділення з переробки газового конденсату і нафти управління з переробки газу та газового конденсату дочірньої компанії «Укрзагвидобування» НАК «Нафтогаз України», ЗАТ «Укртатнафта» — відповідно до Переліку підприємств з усіма стадіями технологічного процесу з виготовлення нафтопродуктів, що мають право виробляти бензини моторні сумішеві марки А-92 Ек, А-95 Ек, А-98 Ек з добавками на основі біоетанолу від 2 об'ємних відсотків, затверджений постановою КМУ від 05.12.2007 №1375

ГРУПА 2. ВИРОБНИКИ ТА ІМПОРТЕРИ ТРАДИЦІЙНОГО ПАЛИВА

Великі нафтові компанії (наприклад ExxonMobil¹, British Petroleum², Shell³) часто виступають стратегічними інвесторами проектів з виробництва біопалива, оскільки їм вигідно зберегти не певний тип сировини, а взагалі контроль над ринком.

Імпорт нафтопродуктів протягом останніх **15** років стрімко зростає (так, в 2004 році імпорт основних моторних палив становив **786 тис. т**⁴, а в 2016 році вже перевищив **6,6 млн т**⁵). Вказане призвело до зменшення видобутку нафти і виробництва палива в Україні, а також зупинки **5** з **7** українських нафтопереробних заводів (наразі працюють Кременчуцький НПЗ та Шебелинський ГПЗ). У 2005 році співвідношення імпорту до виробництва бензинів складало **0.23**, а станом на 2016 рік обсяг імпорту нафто вже в **3,4** рази перевищував обсяг виробництва. Аналогічна ситуація склалась з дизельним паливом — співвідношення імпорту до його виробництва у 2005 році складало **0.31**, а станом на 2016 рік у **8,7** раз. Сукупно за період 2005-2016 років обсяги виробництва нафтопродуктів підприємствами України зменшились на понад **80%** до **3,2 млн тне в рік**.

ПРИМІТКА:

Нарощування імпорту відбулось у зв'язку з комплексним впливом ряду економічних факторів, які, починаючи з 2005 року, роблять нафтопродукти вітчизняного виробництва менш конкурентоспроможними.

По-перше: з грудня 2004 року змінилось податкове законодавство РФ щодо диференціації експортних мит на нафту і нафтопродукти. Менші, ніж на нафту, мита на експорт нафтопродуктів стимулювали розвиток нафтопереробки в РФ і РБ, створили умови для інвестування в технологічні процеси переробки. Внаслідок цього російські власники українських НПЗ зменшили завантаження заводів в Україні, та збільшили поставки нафти на заводи в Білорусі.

По-друге: в Україні скасували мита на імпорт нафтопродуктів⁶.

По-третє: великі українські мережі АЗС в основу своєї маркетингової стратегії заклали розвиток продажу та стимулювання українських автовласників до споживання нафтопродуктів стандартів Євро4 та Євро5, які в Україні на той час ще не вироблялись. Держава також стимулює споживачів до переходу на більш екологічні види пального шляхом збільшення ввізного мита на старі автомобілі. НПЗ Східної Європи в Польщі, Угорщині, Литві та ін. практично одразу зі вступом у ЄС перейшли на випуск нафтопродуктів найвищих екологічних стандартів. Саме це зумовило збільшення обсягів імпорту з цих країн.

Виробництво бензину з домішками біоетанолу здійснює Кременчуцький НПЗ (ПАТ «Укрнафта»), проте обсяги такого виробництва є недостатніми для створення потужної конкуренції традиційним бензинам. Значущих обсягів імпорту біобензинів або біодизелю також не спостерігається.

Зважаючи на вказану тенденцію, можна констатувати наявність зацікавленості виробників та імпортерів традиційного палива у збереженні поточної ринкової ситуації. При цьому, сукупна ринкова частка традиційного палива (близько **99%**) та олігопольна структура ринку⁷ створюють умови для наявності значних можливостей впливу на ринок та державну політику.

¹ Advanced biofuels — <https://corporate.exxonmobil.com/en/research-and-technology/advanced-biofuels>

² Biofuels — https://www.bp.com/en_br/brazil/o-que-fazemos/biocombustiveis.html

³ Biofuels — <https://www.shell.com/energy-and-innovation/the-energy-future/future-transport/biofuels.html>

⁴ Ukraine: Oil for 2004 — <https://www.iea.org/statistics/?country=UKRAINE&year=2004&category=Key%20indicators&indicator=TPESbySource&mode=chart&categoryBrowse=false&dataTable=OIL&showDataTable=true>, Сапронов Ю.А., Костенко Д.М. Аналіз ринку нафтопродуктів в Україні, 2012 р.

⁵ За даними Держзовнішінформу

⁶ Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стабілізації цін на ринку нафтопродуктів», Митний тариф України, наведений в додатку до Закону України «Про Митний тариф України»

⁷ Рішення АМКУ від 28 жовтня 2016 року N 480-р «Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладання штрафу» — <http://www.amc.gov.ua/amku/dccatalog/document?id=131325&schema=main>, Американские горки для украинских АЗС - http://enkorrr.com.ua/a/publications/Amerikanske_gorki_dlya_ukrainskih_AZS/235518?fbclid=IwAR3UMUnPmSb11LZikAXzfrfMIFuYv9v2t6epuSSJ9MMz0HcKwez4xSnyNS4

ГРУПА 3. ОПЕРАТОРИ МЕРЕЖ АЗС (зокрема, найбільші оператори АЗС¹) наразі практично не пропонують у власному «меню» біопаливо. Виключенням є АЗС Avias (ПАТ «Укрнафта»), які продають вироблений ПАТ «Укртатнафта» бензин марки E-95 Super, частка спирту в якому становить **35%**². Головним фактором, що може зацікавити трейдерів до розширення власного асортименту, є зростання попиту на біопаливо. Разом з тим, через відсутність економічного інтересу на сьогодні активна споживча позиція в напрямку використання екологічного пального не спостерігається. Зважаючи на це, інтерес операторів мереж АЗС в диверсифікації товарних позицій та нарощуванні обсягів продажу біопалива залишається нульовим.

ПРИМІТКА:

WOG у 2015 році здійснювало продаж біобензину 95eco+, проте наразі відповідна товарна позиція в мережі не представлена³.

ГРУПА 4. СПОЖИВАЧІ МОТОРНИХ ПАЛИВ є найбільшою за кількістю групою зацікавлених осіб. Можливість впливу на розвиток ринку реалізується ними завдяки споживчому попиту, а також захисту своїх прав і інтересів через органи державної влади (АМКУ, Держпродспоживслужбу, суди). Разом з тим, ця група є однією з найбільш слабких за рівнем впливовості на галузь через значну різномірність та неорганізованість.

Зважаючи на те, що головним інтересом цієї групи є наявність дешевого, якісного і доступного з логістичної точки зору моторного палива, моторне біопаливо розглядається ними виключно в аспекті альтернативного енергоносія. За таких умов, основним фактором що дозволить підвищити інтерес споживачів в використанні біопалива є його ціна.

ГРУПА 5. ВИРОБНИКИ ТА ПРОДАВЦІ ОБЛАДНАННЯ, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА зацікавлені в розвитку біопаливної галузі, оскільки це дозволить збільшити обсяги продажів.

ГРУПА 6. ВИРОБНИКИ І ПОСТАЧАЛЬНИКИ СИРОВИНИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА, не мають прямої зацікавленості в розвитку біопаливної галузі. Їх головна мета — максимізація прибутку, який можливо отримати внаслідок продажу сировини, незалежно від того, який саме продукт вироблятиметься з неї покупцями.

Таким чином, найбільшу зацікавленість у розвитку біопаливної галузі мають виробники біопалива та виробники обладнання, що використовується для його виробництва. Їх опозицію формують виробники традиційного палива, які, зважаючи на більшу фінансову міцність та високий рівень концентрації, мають кращі можливості впливу на державну політику.

¹ WOG, OKKO, Shell, AMIC Україна, Socar, KLO, «Паралель», SunOil, сукупна частка розливу пального в Україні складає близько 50% згідно даних Нафтогазової асоціації України — <http://oilers.org.ua>, <http://oilers.org.ua/uk/2018/12/06/naftogazovij-asociaciya-ukrayini-pidvela-pidsumki-2018-ta-viznachila-plani-na-2019r/>

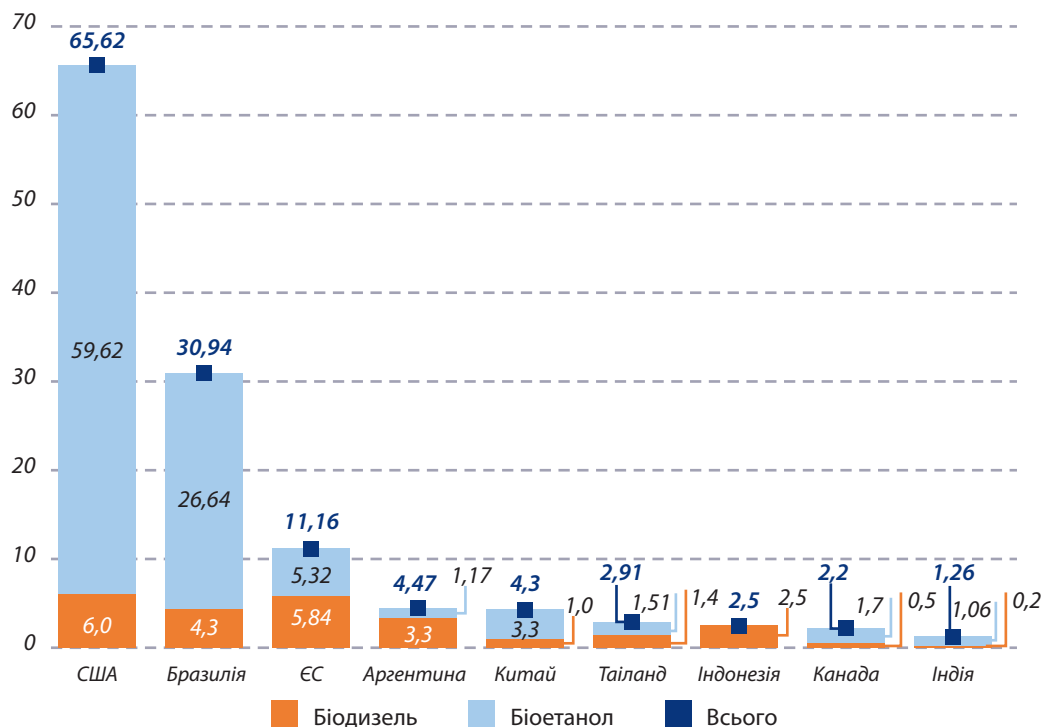
² Вуди палива — <https://avias.ua/vidi-paliva/>

³ На АЗК WOG з'явилось ексклюзивне екологічне біопальне 95 eco+ — https://wog.ua/ua/news-detail/na_azk_wog_z_yavilosya_eksklyuzivne_ekologichne_biopalyne_95_eco/

СВІТОВИЙ ДОСВІД

У багатьох країнах діють державні програми з виробництва паливного етанолу. Світовими лідерами у цьому напрямку є 🇺🇸 США, 🇧🇷 Бразилія та 🇪🇺 Європейський Союз.

ВИРОБНИЦТВО БІОПАЛИВА В ДЕЯКИХ КРАЇНАХ В 2017 РОЦІ, млрд л¹

🇺🇸 СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ

Це найбільший виробник біопалива, що дає змогу щорічно заощаджувати значні фінансові та матеріальні ресурси, забезпечувати стабільну роботу сільського господарства, створювати нові робочі місця за рахунок будівництва спиртових заводів і покращувати екологічну ситуацію.

Ще у 1988 році у США був прийнятий Закон про альтернативні моторні палива, який започаткував програми зменшення витрат бензину новими автомобілями та програми розроблення нових палив. Зокрема, було вирішено виробити **20 тис.** автомобілів, які могли споживати паливо E85 (**85%** етанолу та **15%** бензину), і сьогодні в країні експлуатується понад **1,5 млн** таких транспортних засобів.

У 1990 році у США прийнято Закон про чисте повітря, згідно з положеннями якого бензин повинен містити не менше **2%** (за масою кисню) кисневмісних добавок (головним чином етанолу), що дає змогу знизити токсичність вихлопних газів. Поправками до цього закону були запроваджені федеральні знижки податкової ставки на рівні **\$ 0,54** на галон чистого етанолу.

Із введенням в дію Закону про склад автомобільного палива в ряді міст США та Програми з паливних окиснювачів (1995 р.) ці знижки у більшості штатів поповнилися додатковими субсидіями для виробників етанолу.

¹ Fuel ethanol production worldwide in 2017, by country (in million gallons) — <https://www.statista.com/statistics/281606/ethanol-production-in-selected-countries/>, Leading biodiesel producers worldwide in 2017, by country (in billion liters), <https://www.statista.com/statistics/271472/biodiesel-production-in-selected-countries/>, EU Biofuels Annual 2017 — https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Biofuels%20Annual_The%20Hague_EU-28_6-19-2017.pdf, розрахунки BRDO

У мегаполісах (з населенням понад **1 млн**) взимку використовують тільки бензин з вмістом **10%** етанолу (так званий E10, або газохол)¹. Обсяг виробництва біопалива в 2017 році склав **65,6 млрд л**, з них **59,6 млрд л** — біоетанол, за рахунок чого задовольняється більше **10%**² потреб країни у моторному паливі.

БРАЗИЛІЯ

Це **другий** за обсягами виробник біопалива в світі. В 2017 році в країні було виготовлено близько **26,6 млрд л** паливного етанолу, що забезпечує близько **27%**³ її потреб у моторному паливі (разом з біодизелем покриття потреб у моторному паливі сягає **31%**). Завдяки сучасним технологіям з використанням цукрової тростини, виробництво етанолу в цій країні є рентабельним: з 1990 року його обсяги щорічно зростали на **4%**, а собівартість зменшувалася на **3%**⁴.

Раніше тут виробляли переважно безводний етанол як пальне для автомобілів зі спеціальними двигунами. Але останнім часом у Бразилії використовуються паливні суміші з вмістом етанолу: **26%** — у бензині і **3%** — у дизельному паливі. Такі суміші не потребують змін у конструкції двигунів внутрішнього згорання чи дизельних двигунів. Щороку, залежно від ринку цукру, уряд країни визначає, який відсоток біоетанолу буде додаватися до моторних бензинів. Паливний етанол оподатковується тільки прибутковим податком без акцизного збору.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Країни ЄС щорічно виробляють **14 млн тне**⁵ біопалива, з яких біодизелю та етанолу приблизно порівну, що покриває трохи більше **4%** потреб у моторному паливі. 7 листопада 2001 року ЄС прийняла Директиви щодо використання біопалива країнами ЄС, що визначають обов'язковість вмісту біопалива у традиційному пальному для транспорту⁶. Майже всі зареєстровані в ЄС транспортні засоби технічно придатні для використання палива з добавкою до **15%** біоетанолу або ЕТБЕ (етилтретбутиловий ефір — естеризований біоетанол). У Франції в 1996 році прийнято Закон про чисте повітря, який зобов'язує автомобілістів застосовувати кисневмісні добавки до бензинів, передусім етанол та ЕТБЕ. При цьому паливний етанол звільнено від внутрішніх податків, проти чого не заперечувала комісія ЄС (09.04.1997)⁷.

Приклад США та інших країн свідчить про необхідність підтримки виробництва біопалива для забезпечення достатнього рівня рентабельності шляхом надання державних субсидій. Здійснюються розробки нових технологій виробництва біопалива, після впровадження яких його виготовлення стане конкурентним по відношенню до виробництва традиційних бензинів та дизельного палива. Основними засобами зменшення собівартості можуть бути: використання іншої сировини (наприклад, відходів виробництва харчової, сільськогосподарської та деревообробної промисловості, а не первинної сировини), вилучення, очистка та продаж побічних продуктів виробництва, що може давати додатковий прибуток, та вдосконалення технологій алкогольної ферментації.

Україна вже сьогодні має значні ресурси, придатні до переробки на біопаливо, та ще більший потенціал. Сировиною для паливного етанолу може бути також меляса, зернові культури, фрукти, спеціальні технічні культури та відходи їх переробки.

1 Проблеми виробництва та використання біопалива в Україні — <http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/10780/1/Deineko.pdf>

2 Statistics data browser — <https://www.iea.org/statistics>, розрахунки BRDO

3 Statistics data browser — <https://www.iea.org/statistics>, розрахунки BRDO

4 Проблеми виробництва та використання біопалива в Україні — <http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/10780/1/Deineko.pdf>

5 Statista — The portal for statistics - <https://www.statista.com/statistics>

6 Більш детальна інформація щодо регулювання біопаливної галузі в ЄС наведена у розділі 2.4. «Стан гармонізації законодавства України у сфері регулювання доступу до надр із законодавством ЄС»

7 Проблеми виробництва та використання біопалива в Україні — <http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/10780/1/Deineko.pdf>

Спиртова промисловість України має достатні потужності, які на сьогодні використовуються не в повному обсязі (велика кількість підприємств працює з неповним завантаженням або взагалі простоює). Є також і резерви олійно-екстракційної та жирової промисловості для виробництва необхідних обсягів біодизелю. За умови проведення стимулюючої економічної політики, Україна може стати одним із потужних виробників альтернативного моторного палива.

ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 1

Біопаливо можна отримувати з рослин (енергетичних культур), або деяких відходів сільського господарства, підприємств харчової промисловості, а також побутових відходів. Це робить виробництво біопалива економічно привабливим супутнім напрямком діяльності для підприємств агропромислового комплексу та підприємств, що здійснюють поводження з відходами. У разі дотримання вимог до походження біомаси (критеріїв сталості) біоенергія є вуглецево нейтральною, що в більшості країн світу є підставою для активного залучення державної підтримки для розвитку цього сектору.

Наразі, біопаливо задовольняє близько **3%** сукупного світового енергоспоживання транспортним сектором. Згідно прогнозів IRENA¹, до 2050 року його частка має зрости до **22%**. Проте, необхідною умовою досягнення такого прогресу є масове виробництво біопалива нового покоління, яке може вироблятися з широкого спектру сировини.

Транспортний сектор України характеризується високою залежністю від імпорту нафтопродуктів (**83%** від сукупного обсягу споживання), яка, за збереження поточного тренду розвитку галузі, стрімко зростатиме.

В Україні ВДЕ (у т.ч., біопаливо) поки задовольняють лише **1%** від попиту транспортного сектору. При цьому, наявна сировинна база цілком дозволяє підтягнути рівень споживання біопалива до загальносвітового рівня. Головними перешкодами на шляху досягнення цієї мети поки залишається відсутність інтересу споживачів до біопалива (в першу чергу через відсутність суттєвої цінової переваги), що є наслідком недостатнього стимулювання з боку держави використання альтернативного палива, а також сезонний характер поставок біомаси, що обумовлює необхідність детального довгострокового планування графіку постачання і виробництва.

Також суттєво впливає на рентабельність виробництва моторного біопалива вартість нафтопродуктів, яка є похідною від вартості сирової нафти на світових ринках. Отже, при збільшенні котирувань на сиру нафту, збільшується рентабельність виробництва біопалива, наслідком чого є сильніша конкурентна позиція та більший потенційний попит.

¹ Global Energy Transformation: A Roadmap to 2050 — https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2018/Apr/IRENA_Report_GET_2018.pdf

2 | АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ

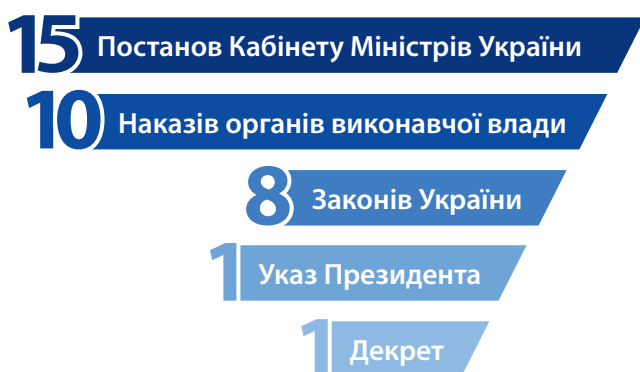
Для системного перегляду ринків, Офісом ефективного регулювання було розроблено методику аналізу регулювання ринків (Rolling Review)¹. Одним з основних завдань дослідження є формування вичерпного переліку регуляторних актів², які безпосередньо регулюють цивільно-правові відносини, що виникають між учасниками ринку (заінтересованими сторонами) навколо процедур, безпосередньо пов'язаних з регулюванням ринку моторного біопалива. Критерії для оцінки актів на предмет належності їх до регуляторних визначені абзацом 2 статті 1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики».

Аналізу підлягали виключно такі регуляторні акти, які мають первинний характер (основні акти). На відміну від первинних регуляторних актів, регуляторні акти про внесення змін до інших актів не є самостійними регуляторними актами оскільки не здійснюють безпосереднього регулювання, отже не включаються до переліку.

2.1

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ

На момент підготовки даної книги було визначено **35 чинних регуляторних акти**, що безпосередньо складають регуляторне поле ринку моторного біопалива, а саме:

Головними нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність ринку, є Податковий Кодекс України, що визначає перелік підакцизних товарів³, та Закон України від 19.12.1995 №481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»⁴, який визначає основні засади державної політики щодо регулювання виробництва та торгівлі біоетанолу. Закон був доповнений терміном «біоетанол», відповідно до Закону України від 21.05.2009 №1391-VI «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива»⁵. З 01.07.2019 року Закон⁶ змінить назву на Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» та буде також визначати засади державної політики щодо регулювання виробництва, експорту, імпорту, оптової і роздрібно торгівлі паливом. Зазначені зміни зумовлені прийняттям Закону України від 23.11.2018 №2628-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів»⁷.

¹ Методика Rolling Review <http://brdo.com.ua/instruments/pereglyad-diyuchykh-regulyatsij/>

² Доручення Кабінету Міністрів України від 01.08.2016 №16499/28/1-16 щодо проведення системного перегляду регуляторних актів

³ п. 215.1 ПКУ

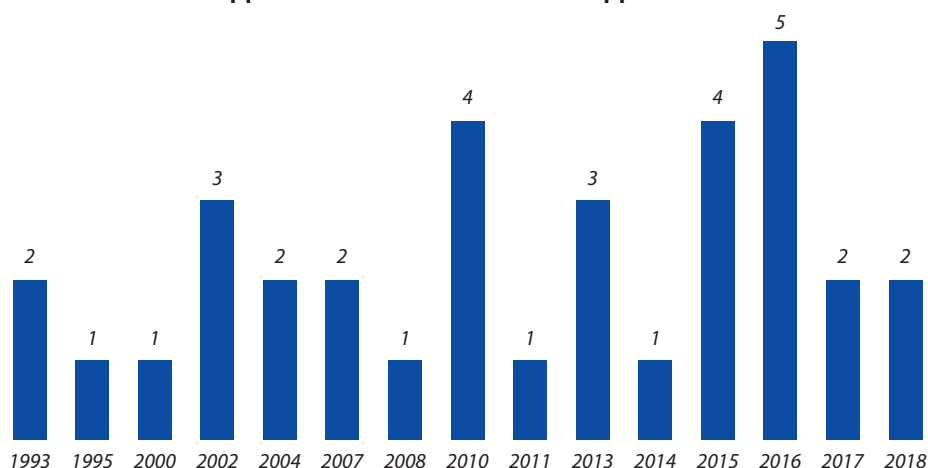
⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/481/95-%D0%B2%D1%80>

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1391-17>

⁶ Закон України від 19.12.1995 №481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19>

ДОКУМЕНТИ ПО РОКАХ ВИДАННЯ

ВИДАВНИКИ

АКТИ, ЩО МАЮТЬ ОЗНАКИ НЕАКТУАЛЬНИХ ЗА МЕТОДИКОЮ ROLLING REVIEW:

- 1 Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції».
- 2 Закон України «Про загальну безпечність нехарчової продукції».
- 3 Постанова Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 №1375 «Про затвердження переліків підприємств з усіма стадіями технологічного процесу з виготовлення нафтопродуктів, що мають право виробляти бензини моторні сумішеві із вмістом етил-трет-бутилового ефіру або з добавками на основі біоетанолу».
- 4 Наказ Мінфіну від 11.02.2016 №49 «Про затвердження форм звітів щодо виробництва й обігу спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та порядків їх заповнення».
- 5 Наказ Мінфіну від 27.03.2013 №430 «Про затвердження Порядку роботи податкових постів, установлених на підприємствах суб'єктів господарювання, які використовують речовини, що використовуються як компоненти моторних палив та отримуються за нульовою ставкою акцизного податку або ввезені на митну територію України без сплати акцизного податку, як сировину для виробництва у хімічній промисловості,

форм Довідки про прогнозований обсяг речовин, які планується отримати від підприємства-виробника або ввезти на митну територію України, Довідки про цільове використання як сировини для виробництва у хімічній промисловості речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, та Журналу обліку погашення податкових векселів».

- 6 Наказ Мінпаливенерго від 04.06.2007 №271/121 «Про затвердження Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України».
- 7 Наказ Держкоменергозбереження від 10.12.2004 №183 «Про затвердження Порядку проведення експертизи для підтвердження належності палива до альтернативного».

АКТИ, ЩО МАЮТЬ ОЗНАКИ НЕЗАКОННИХ ЗА МЕТОДИКОЮ ROLLING REVIEW:

- 1 Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 №7-93 «Про державне мито».
- 2 Постанова КМУ від 29.06.2002 №1266 «Про затвердження Порядку визначення виробників і покупців спирту».
- 3 Наказ Міністерства палива та енергетики України від 10.12.2004 №183 «Про затвердження Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України».

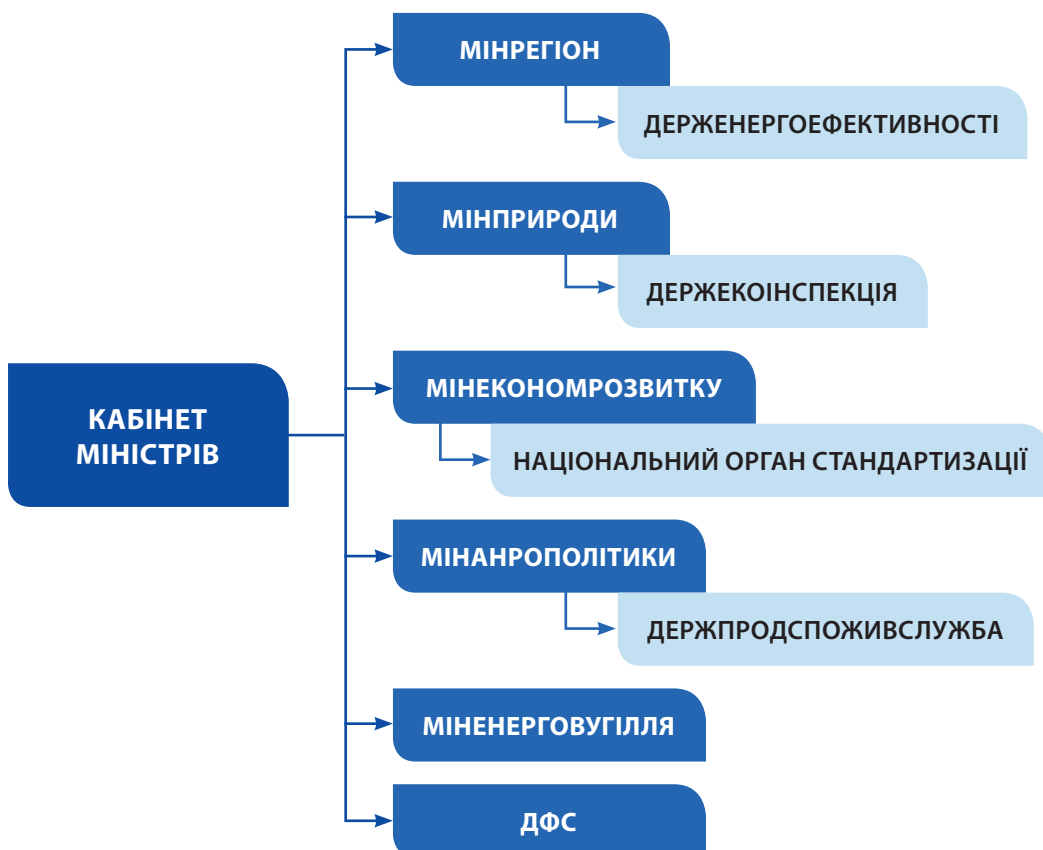
За результатами аналізу спеціальних регуляторних актів ринку моторного біопалива можна стверджувати, що **7** з **35** актів є неактуальними, а **3** акти такими, що мають ознаки незаконних чи такі які були прийняті без належних підстав. Слід зазначити, що наказ Міністерства палива та енергетики та Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 04.06.2007 №271/121 «Про затвердження Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України» є неактуальним та має одночасно ознаки незаконності.

СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Система органів державної влади, що регулюють діяльність у сфері виробництва та реалізації біопалива, складається з 11 органів. Регулювання та розвиток біопаливної галузі відноситься до прямої компетенції Держенергоефективності (його діяльність спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем'єр-міністра України — Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства).

ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА ТА ТОРГІВЛІ БІОПАЛИВОМ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, в межах своїх повноважень¹, забезпечує проведення державної економічної політики та здійснення державної регуляторної політики. До компетенції КМУ віднесено² визначення порядків видачі свідоцтва про належність палива до альтернативного, ведення обліку біомаси, що використовується для виробництва біопалива та біокомпонентів. КМУ визначив стратегічний план розвитку біопаливної галузі в Енергетичній стратегії³, Національному плані дій⁴ з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, а також документах, направлених на забезпечення виконання міжнародних договорів⁵.

¹ Закон України «Про Кабінет Міністрів України»

² Закон України «Про альтернативні види палива»

³ Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» схвалена розпорядженням КМУ від 18 серпня 2017 р. №605-р

⁴ Про Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, затверджено розпорядженням КМУ від 01.10.2014 №902

⁵ У березні 2014 року підписано Угоду про Асоціацію, у 2011 році Україна приєдналась до Енергетичного Співтовариства

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА (Мінрегіон) забезпечує¹ формування державної політики у сфері ефективного використання ПЕР, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. Мінрегіон зобов'язаний забезпечити²:

- ♦ роботу електронної платформи торгівлі біопаливом;
- ♦ створення стимулів розвитку сфери виробництва рідкого біопалива;
- ♦ впровадження системи здійснення контролю за дотриманням критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту.

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО З ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНИ (Держенергоефективності) реалізує³ державну політику у сфері ефективного використання ПЕР, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива.

ДЕРЖЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ (МІНПРИРОДИ) забезпечує⁴ формування та реалізацію політики у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки, зокрема в частині охорони атмосферного повітря. Мінприроди було зобов'язане⁵ затвердити методику розрахунку показників скорочення обсягів викидів парникових газів для біопалив та біорідин.

¹ Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, затверджене постановою КМУ від 30.04.2014 №197

² План заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», затвердженого розпорядженням КМУ від 06.06.2018. №497-р

³ Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, затверджене постановою КМУ від 26.11.2014 №676

⁴ Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України, затверджене постановою КМУ від 21 січня 2015 р. №32

⁵ План заходів з імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС від 23 квітня 2009 р. про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2014 р. №791-р

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ УКРАЇНИ (ДЕРЖЕКОІНСПЕКЦІЯ)

координується КМУ¹ через Міністра екології та природних ресурсів та здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства про охорону атмосферного повітря, зокрема щодо додержання екологічних показників нафтопродуктів (бензину автомобільного та дизельного палива), які реалізуються шляхом оптової та роздрібної торгівлі суб'єктами господарювання. При цьому, Держекоінспекція має право:

- ◆ проводити перевірки із застосуванням інструментально-лабораторного контролю;
- ◆ надавати обов'язкові до виконання приписи щодо усунення виявлених порушень;
- ◆ здійснювати лабораторні вимірювання (випробування);
- ◆ здійснювати державний ринковий нагляд у межах сфери своєї відповідальності;
- ◆ складати протоколи про адміністративні правопорушення та розглядає справи про адміністративні правопорушення, накладає адміністративні стягнення у випадках, передбачених законом;
- ◆ пред'являти претензії про відшкодування шкоди, збитків і втрат, заподіяних державі внаслідок порушення.

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ (МІН-АГРОПОЛІТИКИ) забезпечує² формування та реалізацію аграрної політики, державної політики у сферах сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, виробництва та обігу органічної продукції (сировини). Мінагрополітики:

- ◆ готує пропозиції щодо формування та розвитку ринкових механізмів і принципів забезпечення підприємств агропромислового комплексу технічними засобами, обладнанням, зокрема для виробництва біопалива;
- ◆ сприяє підвищенню енергоефективності підприємств агропромислового комплексу та розвитку сировинної бази для виробництва біопалива.

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ (ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБА) координується³ КМУ через Міністра аграрної політики та продовольства та реалізує державну політику у сфері ринкового нагляду та контролю якості пально-мастильних матеріалів, якими забезпечується агропромисловий комплекс.

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ (МІН-ЕКОНОМРОЗВИТКУ) забезпечує⁴ формування та реалізацію політики у сфері технічного регулювання та стандартизації та координує роботу із створення мобілізаційного резерву матеріально-технічних і сировинних ресурсів. Мінекономрозвитку забезпечує координацію та управління діяльністю **НАЦІОНАЛЬНОГО ОРГАНУ З СТАНДАРТИЗАЦІЇ (ДП «УКРНДНЦ»⁵)**.

¹ Положення про Державну екологічну інспекцію України, затверджене постановою КМУ від 19.04.2017 №275

² Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затверджене постановою КМУ від 25 листопада 2015 р. №1119

³ Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, затверджене постановою КМУ від 2 вересня 2015 р. №667

⁴ Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, затверджене постановою КМУ від 2 вересня 2015 р. №667

⁵ Розпорядження КМУ від 26.11.2014 №1163-р визначено, що функції національного органу стандартизації виконує державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ (ДФС) спрямовується¹ і координується КМУ через **МІНІСТРА ФІНАНСІВ** та реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи. Більшість форм державної підтримки та значна кількість вимог до процесу виробництва і зберігання біопалива (зокрема біоетанолу), регулюється Податковим кодексом.

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ (МІНЕНЕРГОВУГІЛЛЯ) забезпечує² формування та реалізацію політики в нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексах. На Міненерговугілля покладено завдання з реформування суміжних до біопаливної галузі ринків нафтопродуктів, зокрема³:

- 1 Провести оцінку національного споживання палива;
- 2 Оновити Технічний регламент щодо вимог до нафтопродуктів⁴ та національні стандарти палива;
- 3 Запровадити систему моніторингу якості і безпечності нафтопродуктів.

Враховуючи вказане, спеціальні інструменти регулювання біопаливної галузі використовуються Держенергоефективністю, ДФС, Держекоінспекцією. Одночасно, ДП «УкрНДНЦ», Мінприроди та Міненерговугілля при прийнятті відповідних рішень можуть впливати на її розвиток шляхом встановлення базових вимог до товарної продукції.

¹ Положення про Державну фіскальну службу України, затверджене постановою КМУ від 21 травня 2014 р. №236

² Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, затверджене постановою КМУ від 29 березня 2017 р. №208

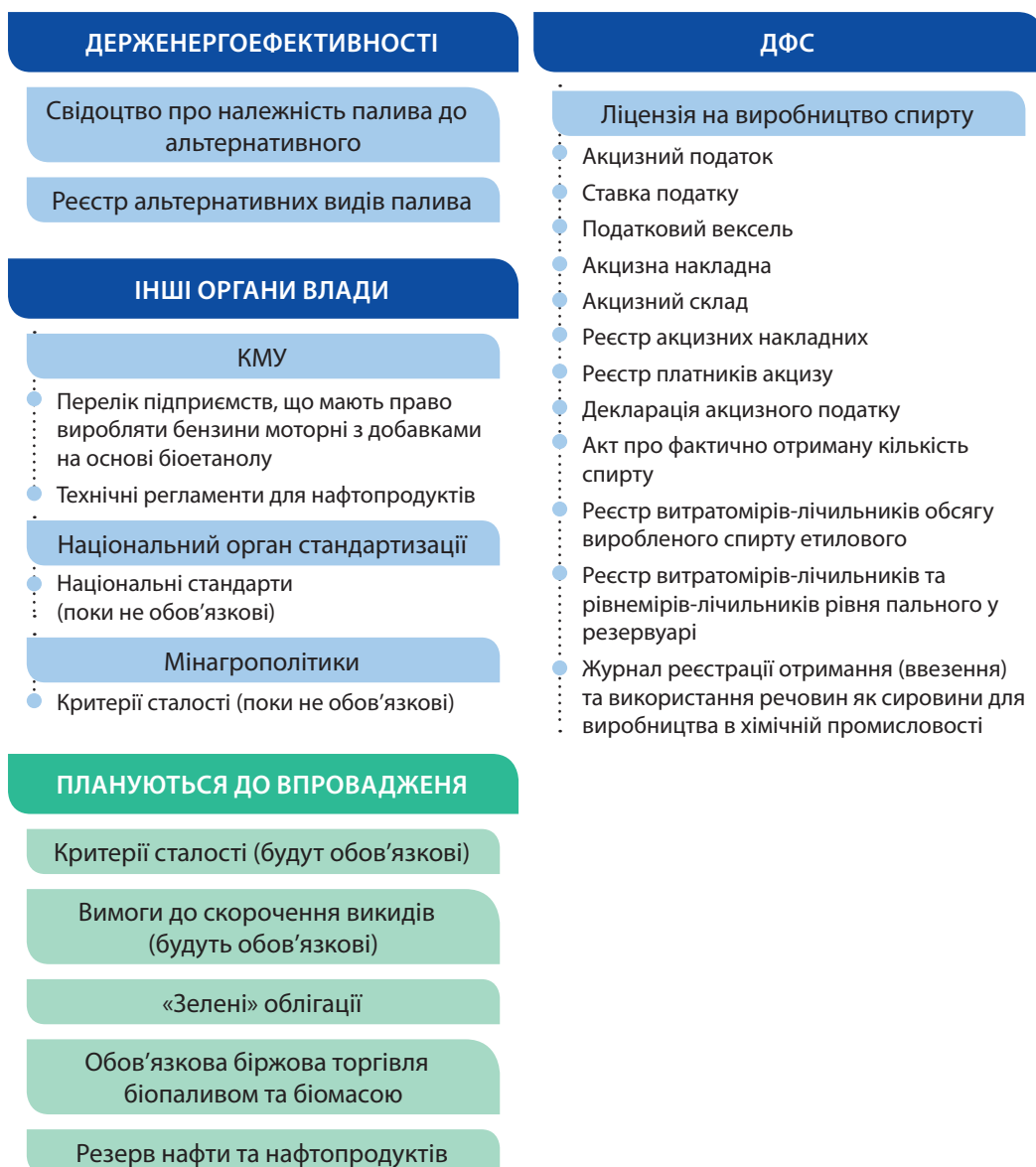
³ Пункти 1702 та 1703 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, ЄСАР і їхніми державами-членами, затвердженого постановою КМУ від 25 жовтня 2017 р. №1106

⁴ Технічний регламент щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. №927

ІНСТРУМЕНТИ (ЗАСОБИ) ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Прямий вплив на діяльність біопаливної галузі здійснюється державою за допомогою 17 регуляторних інструментів, при цьому, планується¹ запровадити додаткові механізми контролю за екологічним впливом (критерії сталості, вимоги до скорочення викидів), інструменти направлені на залучення інвестицій в галузь («зелені» облігації), та інструменти регулювання ресурсного наповнення та ціноутворення на ринку (біржову торгівлю та формування резервів нафтопродуктів).

ОСНОВНІ ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ БІОПАЛИВНОЇ ГАЛУЗІ

¹ План заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», затвердженого розпорядженням КМУ від 06.06.2018. №497-р, Пункти 1702 та 1703 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, ЄСАР і їхніми державами-членами, затвердженому постановою КМУ від 25.10.2017 №1106, План заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, затверджений розпорядженням КМУ від 03.08.2011. №733-р

ЛІЦЕНЗУВАННЯ

Ліцензування— засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, спрямований на забезпечення реалізації єдиної державної політики у сфері ліцензування, захист економічних і соціальних інтересів держави, суспільства та окремих споживачів.

Відповідно до Закону України від 02.03.2015 №222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності», ліцензія — це запис у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань про рішення органу ліцензування щодо наявності у суб'єкта господарювання права на провадження визначеного ним виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню та видається на необмежений строк.

Проте дія зазначеного Закону не поширюється на виробництво, переоформлення та анулювання ліцензій на виробництво і торгівлю спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами. Отже, ліцензія для здійснення такого виду діяльності — це документ державного зразка, який засвідчує право суб'єкта господарювання на провадження діяльності протягом визначеного строку.

ДФС видає ліцензії терміном на **5 років** та розміщує реєстр ліцензіатів на власному сайті.

З 01.07.2019 під ліцензування підпадають суб'єкти господарювання, які є власниками або користувачами місць, де вони здійснюють діяльність з виробництва, зберігання пального (власного або отриманого на зберігання від інших осіб), оптової та роздрібної торгівлі паливом. Також ліцензування потрібно суб'єктам господарювання, які здійснюють оптову торгівлю паливом без наявності у них відповідних місць торгівлі.

ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ЛІЦЕНЗІЙ	ПЛАТА ЗА ЛІЦЕНЗІЮ
Ліцензія(з 01.07.2019) на:	
● зберігання палива ● роздрібна торгівля паливом ● оптова торгівля паливом	
- Документи, що підтверджують право власності / користування земельною ділянкою з відповідним цільовим призначенням. - Акт вводу/готовності об'єкту до експлуатації, сертифікат про прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів до кожного об'єкту продажу або зберігання. - Дозвіл на початок виконання робіт підвищеної небезпеки та початок експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.	Зберігання палива – 780 грн на рік Роздрібна торгівля – 2000 грн на рік за кожне місце торгівлі. Оптова торгівля палива — 5 000 грн за наявності місця торгівлі (за кожне) 10 000 грн за відсутності місця торгівлі.
Ліцензія (з 01.07.2019) на виробництво палива	
- Документи, що підтверджують право власності / користування земельною ділянкою з відповідним цільовим призначенням. - Акт вводу/готовності об'єкту до експлуатації, сертифікат про прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів до кожного об'єкту виробництва. - Документ, що підтверджує наявність акредитованої лабораторії з перевірки якості пального. - Дозвіл на початок виконання робіт підвищеної небезпеки та початок експлуатації обладнання, підвищеної небезпеки. - Технологічна документація, що стосується виробництва пального. - Технічні умови щодо виробництва пального заданої якості.	780 грн на рік

ДОКУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ЛІЦЕНЗІЙ	ПЛАТА ЗА ЛІЦЕНЗІЮ
Ліцензія на виробництво біоетанолу	
1. Копії засновницьких документів. 2. Атестат виробництва, виданий центральним органом виконавчої влади. 3. Договір з акредитованою відповідно до законодавства лабораторією (у разі відсутності власної акредитованої лабораторії). 4. Документ, що підтверджує внесення річної плати за ліцензію.	780 грн на рік

До суб'єктів господарювання застосовуються фінансові санкції у вигляді штрафів у разі:

- ◆ виробництва пального без наявності ліцензії — **1 млн гривень**;
- ◆ оптової торгівлі паливом або зберігання пального без наявності ліцензії — **500 тис. гривень**;
- ◆ роздрібної торгівлі паливом без наявності ліцензії — **250 тис. гривень**;
- ◆ виробництва біоетанолу без наявності ліцензії — **200%** вартості виробленої продукції (за оптово-відпускними цінами), але не менше **85 тис. гривень**;
- ◆ сплати сум акцизного податку та податку на додану вартість шляхом взаємних заліків, зустрічних зобов'язань, векселями, в тому числі казначейськими, та в інших формах, які не передбачають сплату таких платежів коштами, — у розмірі вартості відвантаженої продукції;
- ◆ вивезення біоетанолу з території акцизного складу або транспортування такої продукції без відмітки представника органу доходів і зборів на товарно-транспортній накладній про погодження відпуску — **200%** вартості вивезеної або транспортованої продукції, але не менше **15 тис. гривень**;
- ◆ неподання чи несвоєчасного подання звіту або подання звіту з недостовірними відомостями — у розмірі **17 тис. гривень**.

Рішення про стягнення штрафів приймаються органами доходів і зборів та/або органом, який видав ліцензію.

Світова практика регулювання доступу до ринку потенційних виробників біоетанолу є неоднозначною. Так, в США для виробництва біоетанолу потрібно попередньо отримати федеральний дозвіл¹ (дозвіл видається безкоштовно Федеральним бюро податків та торгівлі алкоголем і тютюном), разом з тим окремі штати можуть забороняти володіння дистиляційним обладнанням та здійснювати дистиляцію (а отже і виробництво біоетанолу).

У Великій Британії виробництво денатурованого спирту ліцензується². Разом з тим, до виробників біопалива може застосовуватись звільнення від отримання ліцензії³, якщо обсяги виробництва не перевищують порогові показники — виробник повинен мати дозвільні документи у сфері захисту навколишнього природного середовища (екологічний дозвіл, дозвіл на попередження забруднення). При цьому, навіть екологічний дозвіл не потрібен в Англії та Уельсі, якщо ви виробляєте до **5000 літрів на рік**, у Північній Ірландії, якщо ви виробляєте до **5000 літрів на рік**, у Шотландії, якщо ви виробляєте до **200 тонн на рік**.

¹ Application for an alcohol fuel producer under 26 U.S.C. 5181 — <https://www.ttb.gov/forms/f511074.pdf>, Distillation of Ethanol — https://www.ttb.gov/industrial/distillation_of_ethanol.shtml, Fuel Alcohol Permit: The Ultimate Guide — <https://www.clawhammersupply.com/blogs/moonshine-still-blog/25856388-fuel-alcohol-permit-the-ultimate-guide>

² Excise Notice 473: production, distribution and use of denatured alcohol — <https://www.gov.uk/government/publications/excise-notice-473-production-distribution-and-use-of-denatured-alcohol>

³ Permits and licences you will need — <http://www.netregs.gov.uk/netregs/94997.aspx>, Excise Notice 179e: biofuels and other fuel substitutes — <https://www.gov.uk/government/publications/excise-notice-179e-biofuels-and-other-fuel-substitutes/excise-notice-179e-biofuels-and-other-fuel-substitutes>

АКЦИЗНИЙ СКЛАД

Акцизний склад — це спеціально обладнані приміщення на обмеженій території, розташовані на митній території України, де під контролем постійних представників контролюючого органу розпорядник акцизного складу провадить свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення (перероблення), змішування, розливу, пакування, фасування, зберігання, одержання чи видачі біоетанолу, а також приміщення, розташовані на митній території України, де розпорядник акцизного складу провадить свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення (перероблення), змішування, навантаження-розвантаження, зберігання пального (крім скрапленого газу природного, бензолу, метанолу), за винятком приміщень для навантаження-розвантаження, зберігання пального виключно для потреб власного споживання пального розпорядником акцизного складу.

Відповідно до Закону України від 23.11.2018 №2628-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» з 01.07.2019 акцизним складом також будуть вважатися місця реалізації біоетанолу та приміщення для навантаження-розвантаження, зберігання та реалізації пального.

Не будуть обладнуватися витратомірами-лічильниками та рівнемірами-лічильниками акцизні склади, на яких здійснюється виключно зберігання та реалізація пального, що отримується та реалізується у тарі виробника без зміни розфасовки, а також скрапленого газу природного, бензолу, метанолу.

Розпорядники акцизних складів, на яких розміщується пальне, зобов'язані обладнати акцизні склади витратомірами-лічильниками та/або рівнемірами-лічильниками та зареєструвати їх у відповідному Єдиному державному реєстрі, який весть ДФС, в такі терміни:

- ◆ акцизний склад, де розташовано резервуари, загальна місткість яких перевищує **20 000 м³** — не пізніше 1 липня 2019 року.
- ◆ акцизний склад, де розташовано резервуари, загальна місткість яких перевищує **1 000 м³**, але не перевищує **20 000 м³** — не пізніше 1 жовтня 2019 року.
- ◆ акцизний склад, де розташовано резервуари, загальна місткість яких не перевищує **1 000 м³** — не пізніше 1 січня 2020 року.

Вітчизняні підприємства, на яких здійснюється діяльність з переробки нафти, газового конденсату, природного газу та їх суміші з метою вилучення сировини, що передбачає повний технологічний цикл їх переробки в пальне повинні встановити витратоміри до 1 січня 2020 року.

За порушення вимог законодавства будуть застосовуватись наступні штрафні санкції:

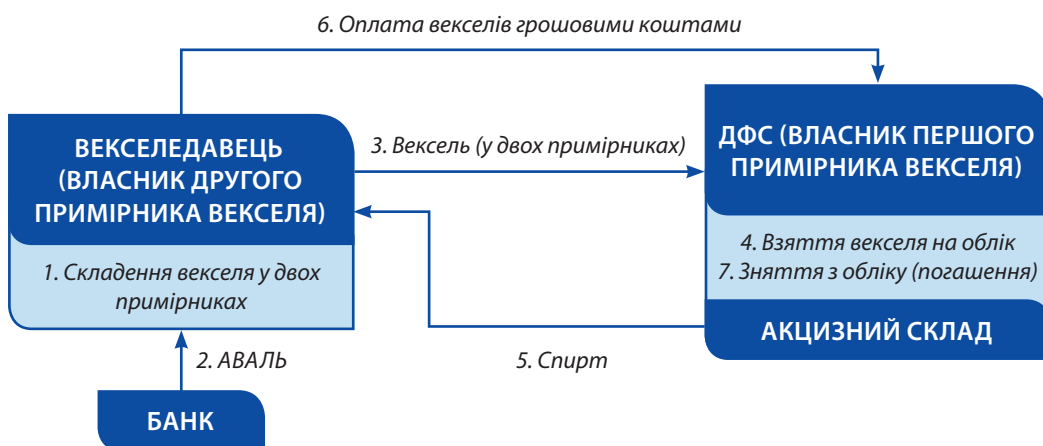
- ◆ з 1 липня 2019 року — до розпорядника акцизного складу, на акцизному складі якого розташовано резервуари, загальна місткість яких перевищує **20 000 м³**;
- ◆ з 1 жовтня 2019 року — до розпорядника акцизного складу, на акцизному складі якого розташовано резервуари, загальна місткість яких перевищує **1 000 м³**, але не перевищує **20 000 м³**;
- ◆ з 1 січня 2020 року — до розпорядника акцизного складу, на акцизному складі якого розташовано резервуари, загальна місткість яких не перевищує **1 000 м³**.

За порушення вимог щодо відправлення електронних документів до ДФС з 01.01.2020 року встановлено штрафні санкції у розмірі **1 тис. грн** за кожний не переданий електронний документ до ДФС.

Виробництво біоетанолу здійснюється за наявності внесених до Єдиного реєстру місць зберігання спирту. Акцизні склади повинні бути обладнані витратомірами-лічильниками обсягу виробленого спирту етилового, які зареєстровані в Єдиному державному реєстрі витратомірів-лічильників обсягу виробленого спирту етилового.

ПОДАТКОВИЙ ВЕКСЕЛЬ ТА ЖУРНАЛ ОБЛІКУ ПОГАШЕННЯ ПОДАТКОВИХ ВЕКСЕЛІВ

Податковий вексель — це простий вексель, авальований банком, що видається векселедавцем: до отримання з акцизного складу спирту етилового, до отримання з нафтопереробного підприємства нафтопродуктів або до ввезення нафтопродуктів на митну територію України і є забезпеченням виконання ним зобов'язання сплатити суму акцизного податку у строк, визначений статтями 225, 229 Податкового Кодексу¹.

Вексельні бланки купуються підприємствами в комерційних банках України². Під час придбання вексельних бланків також сплачується державне мито за кожен бланк³. Державне мито сплачується за місцем розгляду та оформлення документів⁴ в розмірі **0,1 неоподатковуваного мінімуму** доходів громадян за кожний бланк.

До моменту отримання спирту з акцизного складу підприємство (векселедавець) надає органу ДФС (векселедержателю)⁵ за своїм місцем реєстрації належним чином оформлений податковий вексель на суму податку, нарахованого на обсяг, що отримується виходячи зі ставки, визначеної Податковому Кодексу⁶.

Бланки векселів є документами суворої звітності. Видані податкові векселі обліковуються векселедавцем в окремому Журналі обліку погашення податкових векселів. Журнал повинен бути пронумерований, прошнурований та скріплений гербовою печаткою органу державної податкової служби. При нецільовому використанні спирту векселедавець стає платником акцизу відповідно до пп. 212.1.7 Податкового Кодексу України — щодо обсягів спирту, не підтверджених відповідною довідкою. Тобто, якщо векселедавець не подасть вчасно до ДФС Довідку про цільове використання спирту, акцизний податок нараховується на весь непідтверджений обсяг спирту. При цьому, згідно з пп. 229.1.17 Кодексу з таких суб'єктів господарювання стягуються штрафні санкції у розмірі ставок акцизу, збільшених у **1,5** разів.

¹ Підпункт 14.1.176 Податкового Кодексу

² Податкові векселі при отриманні спирту <https://online.dtkr.ua/Book/0b3abf55-f0be-4fb3-8b42-2bf816de1496navPoint-11>

³ П. 2 Указу Президента України від 02.11.1993 №504/93 «Про сплату державного мита за вексельні бланки»

⁴ Ст. 6 Декрету Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 №7-93 «Про державне мито»

⁵ Підпункт 229.1.2 Податкового Кодексу

⁶ Підпункт 215.3.1 Податкового Кодексу

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ВИТРАТОМІРІВ-ЛІЧИЛЬНИКІВ І РІВНЕМІРІВ-ЛІЧИЛЬНИКІВ РІВНЯ ПАЛЬНОГО

Єдиний державний реєстр витратомірів-лічильників і рівнемірів - лічильників рівня пального у резервуарі - це електронна база даних, яка містить податкову інформацію про наявність у розпорядників акцизних складів витратомірів та рівнемірів, їх серійні (ідентифікаційні) номери, відомості щодо резервуарів та акцизних складів, на яких встановлені витратоміри і рівнеміри, а також облікові дані щодо обсягів обігу та залишку пального за кожним кодом товарної підкатегорії згідно з [УКТ ЗЕД](#) у розрізі резервуарів та акцизних складів.

Електронні документи для наповнення Реєстру формуються розпорядниками акцизних складів та надсилаються до Реєстру за місцем розташування акцизного складу. Одноразово до Реєстру подається інформація про:

- ◆ особу розпорядника акцизного складу;
- ◆ наявні акцизні склади та резервуари;
- ◆ встановлені витратоміри і рівнеміри.

З 01.07.2019 року розпорядники акцизних складів подають до Реєстру дані про добові фактичні обсяги:

- ◆ отриманого та реалізованого спирту у розрізі кодів товарних підкатегорій згідно з [УКТ ЗЕД](#) у декалітрах **100-відсоткового** спирту, приведених до температури **20°C**,
- ◆ отриманого та реалізованого пального у розрізі кодів товарних підкатегорій згідно з [УКТ ЗЕД](#) у літрах, приведених до температури **15°C**.

СВІДОЦТВО ПРО НАЛЕЖНІСТЬ ПАЛИВА ДО АЛЬТЕРНАТИВНОГО ТА РЕЄСТР АЛЬТЕРНАТИВНОГО ПАЛИВА

Альтернативне паливо — це паливо, яке є альтернативою (заміною) відповідним традиційним видам палива і яке виробляється (видобувається) з нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини.

Належність палива до альтернативного, підтверджується Свідоцтвом, виданим Держенергоефективності строком на **два** роки із занесенням інформації про таке паливо та його виробника в Реєстр альтернативних видів палива, що розміщується на офіційному сайті Держенергоефективності¹.

Для оформлення Свідоцтва потрібно надати експертний висновок про наявність ознак альтернативного виду палива. Така експертиза проводиться з метою перевірки відповідності палива вимогам Закону України «Про альтернативні види палива», а також обов'язковим для кожного виду палива технічним показникам. Експертиза проводиться випробувальними лабораторіями, які сертифіковані на проведення робіт у сфері експертизи різних видів палива та можуть надавати експертні висновки щодо дослідженого палива.

Рішення про видачу Свідоцтва про належність палива до альтернативного виноситься Агентством з енергоефективності та енергозбереження протягом **10** днів рахуючи від дня отримання оригіналу підписаного комплексу документів.

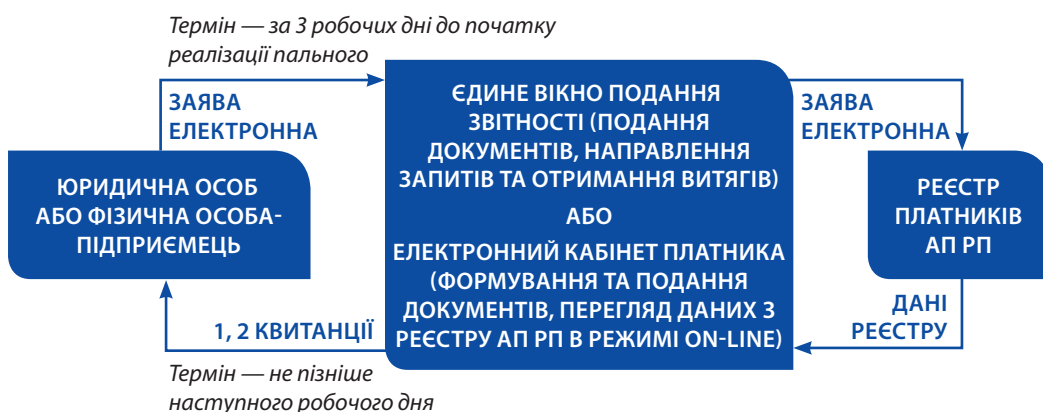
Суб'єкти господарської діяльності, які реалізують альтернативне паливо, на вимогу покупця надають документ, що підтверджує якість палива та його належність до альтернативних видів палива.

¹ Сайт Держенергоефективності <http://saee.gov.ua/uk/business/reestry>

СЕАРП ТА ЄРАН

З 01.03.2016 року запроваджена система електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП) та Єдиний реєстр акцизних накладних (ЄРАН)¹. ЄРАН визначається як реєстр відомостей щодо акцизних накладних, який ведеться ДФС, в електронному вигляді згідно з наданими платниками акцизного податку електронними документами. Особи, які здійснюватимуть реалізацію пального, підлягають обов'язковій реєстрації в СЕАРП до початку здійснення реалізації пального. Під реалізацією пального розуміються будь-які операції з передачі пального на митній території України на підставі господарських та цивільно-правових договорів або за рішеннями, які передбачають перехід права власності або права розпорядження, а також передачу (відпуск, відвантаження) пального на підставі договорів про виробництво із сировини замовника.

РЕЄСТРАЦІЯ ПЛАТНИКІВ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ З РЕАЛІЗАЦІЇ ПАЛЬНОГО

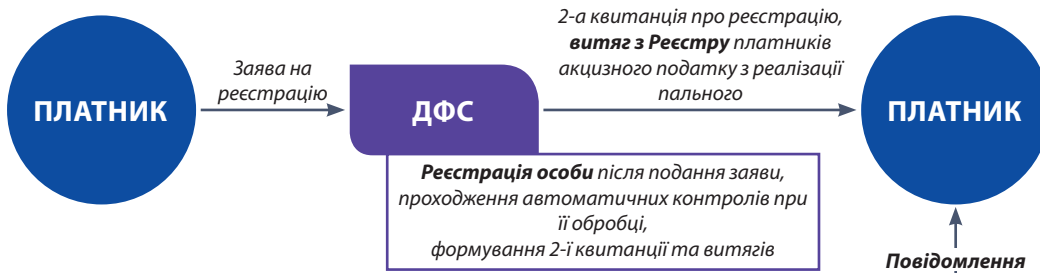
01.07.2019 в СЕАРП будуть включені операції з реалізації спирту етилового. Тобто, з 01.07.2019 суб'єкти господарювання, які займаються реалізацією біоетанолу, будуть мати статус платників акцизного податку та повинні з 01.05.2019 до 01.06.2019 р. зареєструвати в системі СЕАРП усі наявні в них акцизні склади².

¹ Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році»

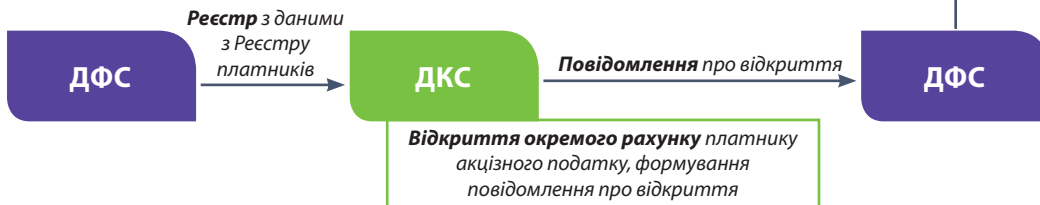
² П.22 підрозд.5 р. XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України

СХЕМА ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ РП

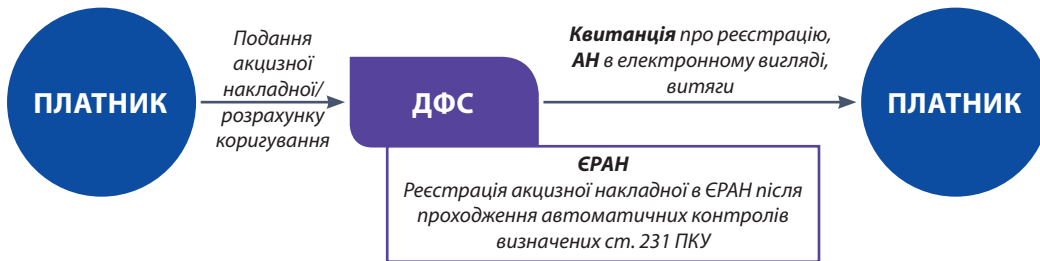
1 ЕТАП: РЕЄСТРАЦІЯ ОСІБ, ЯКІ ЗДІЙСНЮВАТИМУТЬ РЕАЛІЗАЦІЮ ПАЛЬНОГО (ст. 212 ПКУ)

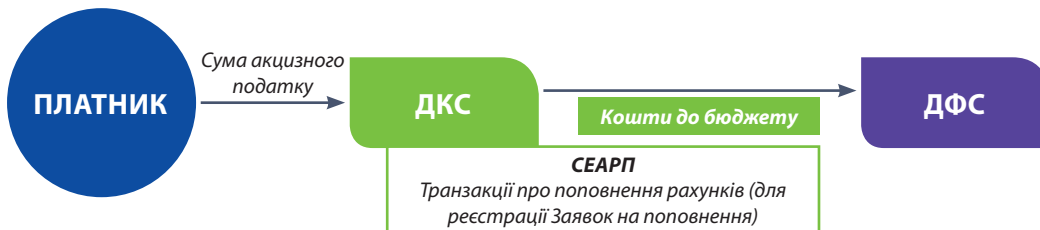
2 ЕТАП: ВІДКРИТТЯ ЕЛЕКТРОННОГО РАХУНКУ ПЛАТНИКУ (ст. 232 ПКУ)

3 ЕТАП: РЕЄСТРАЦІЯ АКЦИЗНИХ НАКЛАДНИХ РОЗРАХУНКІВ КОРИГУВАННЯ В ЕРАН (ст. 231 ПКУ)

4 ЕТАП: ПОПОВНЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО РАХУНКУ

АКЦИЗНА НАКЛАДНА ТА ДЕКЛАРАЦІЯ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ

Платник податку при реалізації пального зобов'язаний скласти в електронній формі акцизну накладну за кожним кодом товарної підкатегорії згідно з УКТ ЗЕД реалізованого пального та зареєструвати в ЕРАН. Реєстрація акцизних накладних та/або розрахунків коригування у ЕРАН здійснюється не пізніше **п'ятнадцяти** календарних днів, наступних за датою їх складання. У разі порушення особою, яка реалізує пальне, порядку заповнення та/або порядку реєстрації акцизної накладної в ЕРАН отримувач пального має право протягом **60** календарних днів, що настають за днем реалізації пального, подати до ДФС заяву зі скаргою разом із документами, що підтверджують факт отримання такого пального. Надходження такої заяви є підставою для проведення позапланової виїзної перевірки зазначеної особи, яка реалізує пальне.

Платники податку також подають щомісяця не пізніше 20 числа наступного звітного періоду декларацію з акцизного податку.

СТАН ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО НАДР ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС

Україна, відповідно до взятих на себе зобов'язань за міжнародними договорами¹, повинна реформувати енергетичні ринки та гармонізувати регуляторні правила роботи на них з вимогами Третього енергетичного пакету.

Базове законодавство ЄС у сфері формують 4 ключові документи, які регулюють розвиток ВДЕ та ринків моторного палива.

Acquis communautaire	Напрямок регулювання
1. Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел ²	Розвиток ВДЕ
2. Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива ³	Регулювання ринків моторного палива
3. Директива 2003/96/ЄС ⁴ про реструктуризацію системи Співтовариства щодо оподаткування енергоносіїв та електроенергії 4. Директива 92/83/ЄЕС ⁵ щодо гармонізації структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої	Фіскальна політика у сфері енергетики

За оцінками Енергетичного Співтовариства⁶, стан гармонізації регуляторного поля з Третім енергетичним пакетом у сфері розвитку ВДЕ є відносно високим: внутрішнє законодавство на **70%** відповідає нормам ЄС, проте, нові правила поки не застосовуються в повній мірі — рівень фактичного впровадження становить **55%**. Разом з тим, вказана оцінка стосується не тільки регулювання альтернативних видів моторного палива, але і всіх інших ВДЕ (зокрема тих, що використовуються для виробництва електроенергії). Орієнтовний стан імплементації норм, направлених на стимулювання біопалива, є набагато нижчим (близько **20%** за оцінками BRDO).

Ситуація на ринку у сфері регулювання моторних палив є аналогічною — виконано лише близько **20%** зобов'язань, а однією з головних нерозв'язаних проблем залишається формування стратегічних запасів сировини нафти та/або нафтопродуктів та підвищення вимог до якості палива.

¹ У березні 2014 року підписано Угоду про Асоціацію, у 2011 році Україна приєдналась до Енергетичного Співтовариства

² Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1542875211809&uri=CELEX:32009L0028>

³ Directive 98/70/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 1998 relating to the quality of petrol and diesel fuels and amending Council Directive 93/12/EEC — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31998L0070>

⁴ Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32003L0096>

⁵ Council Directive 92/83/EEC of 19 October 1992 on the harmonization of the structures of excise duties on alcohol and alcoholic beverages

⁶ Annual implementation report Energy Community Secretariat 1 september 2017 — https://www.energy-community.org/dam/jcr:b03950a0-9367-4618-961b-3efad53b79fd/EnC_IR2017.pdf

Директива ЄС №2009/28/ЄС визначає напрями заохочення виробництва і використання біопалива¹ та передбачає, що до 2020 року мінімальна частка ВДЕ, що використовується транспортним сектором, має становити **10%**. Для розрахунку досягнення цієї цілі враховуються показники споживання біопалива та електроенергії, виробленої з альтернативних джерел.

Країни-учасниці повинні гармонізувати цілі внутрішньої політики з вказаною загальноєвропейською ціллю. Механізмами досягнення вказаної цілі є:

- ◆ реалізація спільних проектів з розвитку ВДЕ;
- ◆ державна підтримка;
- ◆ створення мінімально необхідних та необтяжливих процедур регулювання діяльності ВДЕ (надання дозволів, ліцензій, сертифікатів, тощо);
- ◆ застосування до малих об'єктів ВДЕ спрощених адміністративних процедур за принципом офіційного повідомлення.

Біопаливо має відповідати визначеним в Директиві критеріям сталого розвитку (стабільності). По-перше, скорочення викидів парникових газів, пов'язане із використанням біопалива та біопаливних рідин, має складати принаймні **50-60%** в залежності від виду палива. По-друге, біопаливо та біопаливні рідини не повинні виготовлятися із сировини, що походить із земель з підвищеним значенням для біологічної різноманітності, з торф'яників та інших земель з високими вуглецевими запасами.

Постачальники біопалива зобов'язані використовували систему масового балансу, яка дозволить змішувати частини сировини або біопалива з різними ознаками стабільності та передбачатиме, що сукупність усіх частин, видалених із суміші, матиме такі самі ознаки стабільності та кількості, як і сукупність усіх частин, доданих до суміші.

Національним планом дій² з відновлюваної енергетики на період до 2020 року передбачається, що частка ВДЕ у транспортному секторі має становити **10%** від сукупного обсягу енергоспоживання. Енергетична стратегія України³ передбачає, що сукупний обсяги використання біомаси, біопалива та відходів має зрости з **2,3%** від сукупного обсягу загального первинного постачання енергії у 2015 році до **4,9%** у 2020 році та до більше ніж **11,5%** у 2035 році.

ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ

До 20.09.2015 Закон «Про альтернативні види палива» передбачав, що вміст біоетанолу в бензині має становити не менш як **7%**, разом з тим, вказана норма втратила чинність у 2015 році.

Відповідна норма не мала впливу на розвиток виробництва біопалива, оскільки не була створена система обліку та контролю за дотриманням норм щодо вмісту біокомпонентів у паливі моторному⁴.

Національний план дій⁵ передбачає, що розвиток біопаливної галузі може стимулюватись за рахунок⁶:

¹ «Біопаливна рідина» означає рідке паливо, що виробляється з біомаси та призначається для енергетичного використання, іншого аніж транспорт, враховуючи виробництво електроенергії, опалення або охолодження; «біопаливо» означає вироблене з біомаси рідке або газоподібне паливо, що використовується для транспорту

² Про Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, затверджено розпорядженням КМУ від 01.10.2014 №902

³ Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням КМУ від 18.08.2017 №605-р <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250250456>

⁴ Лист Держенергоефективності від 21.01.2018 №54-01/17/31-18

⁵ Про Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, затверджено розпорядженням КМУ від 01.10.2014 №902

⁶ Згідно з Законом України «Про альтернативні види палива», Національним планом дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, затвердженим розпорядженням КМУ від 01.10.2014 №902, Податковим кодексом України

- ◆ державних та місцевих програм підтримки (гранти, дотації, субсидії тощо);
- ◆ звільнення від оподаткування прибутку виробників біопалива;
- ◆ звільнення від оподаткування прибутку, отриманого від виробництва теплової енергії з використанням біопалив;
- ◆ звільнення від оподаткування прибутку виробників техніки, обладнання та устаткування для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів, які споживають біологічні види палива.

Проте, застосування вказаних механізмів державної підтримки не передбачається ані на рівні Бюджету України, ані на рівні Податкового кодексу.

Натомість, Податковий кодекс України¹ передбачає:

- ◆ можливість звільнення від ПДВ під час імпорту техніки, обладнання, устаткування, що використовуються для реконструкції існуючих і будівництва нових підприємств з виробництва біопалива, для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів з метою споживання біопалива, якщо такі товари не виробляються та не мають аналогів в Україні, а також технічних та транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин, що працюють на біопаливі, якщо такі товари не виробляються в Україні.
- ◆ зменшені, у порівнянні з традиційними нафтопродуктами, акцизні ставки — наприклад ставка для палива моторного альтернативного становить **162 євро за 1000 літрів**, для біодизелю — **106 євро за 1000 літрів**, а для бензинів — **213,50 євро за 1000 літрів**;
- ◆ нульовий податок для **100-відсоткового** спирту із біоетанолу, що використовується підприємствами для виробництва бензинів моторних сумішевих із вмістом біоетанолу, ЕТБЕ або інших добавок на основі біоетанолу, а також біоетанолу, який використовується для виробництва біопалива.

Разом з тим, зважаючи на низькі темпи розвитку біопаливної галузі у порівнянні з іншими видами ВДЕ, можна констатувати, що наведених преференцій було недостатньо для отримання суттєвого позитивного ефекту.

ПРИМІТКА:

Протягом 2013-2017 років²:

- було звільнено від ПДВ операції з постачання техніки, обладнання, устаткування (код пільги 14060457 / 14010457) на суму **33,3 млн грн**;
- **829** осіб отримало податкову знижку на суму **1,7 млн грн** у зв'язку з переобладнанням транспортного засобу для з використання сумішевого палива, біоетанолу, біодизелю, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива;
- нульовий акциз застосовувався до **195,7 тис. дал** біоетанолу сукупною вартістю **207 млн грн** (дані за 2016 рік, в інші роки такий захід державної підтримки не застосовувався).

Таким чином, механізми державної підтримки виробництва та споживання біопалива фактично не застосовуються (окрім обмеженої можливості звільнення від ПДВ для імпортованих товарів, що не виготовляються в Україні). Одночасно, біоетанол та біодизель є підакцизними товарами, що призводить до зростання їх вартості для кінцевого споживача.

¹ Пункти 166.3.7, 215.3.4, 229.1.1 Податкового кодексу України

² Відповідно до листів ДФС України від 15.01.2019 №94/зні/99-99-12-03-03-14 та №95/зні/99-99-12-03-01-14

ЩОДО СКОРОЧЕННЯ ВИКИДІВ ТА ЗАСТОСУВАННЯ КРИТЕРІЇВ СТАЛОСТІ

Держенергоефективності¹ мало забезпечити, щоб починаючи з 01.01.2017 до біопалива застосовувались технічні вимоги, пов'язані з необхідністю скорочення обсягів викидів парникових газів не менш як на **50%**, а з 01.01.2018 — не менш як на **60%**. Разом з тим, розроблений з метою імплементації вказаної норми проект ДСТУ «Біопаливо рідке та газове. Викиди парникових газів. Технічні вимоги» не було затверджено². Також, не затверджено Мінприроди³ методичку розрахунку показників скорочення обсягів викидів парникових газів для біопалив та біорідин.

Розроблені Мінагрополітики Методичні рекомендації щодо визначення критеріїв сталості виробництва біомаси⁴ не є обов'язкові для застосування і виробники біологічної сировини для біопалива, які здійснюють її експорт до країн ЄС проходять процедуру сертифікації, згідно визначених в країнах ЄС процедур⁵. При реалізації на внутрішньому ринку біомаси для виготовлення біопалива, застосування будь-яких схем сертифікації не є обов'язковим і може здійснюватися на добровільній основі згідно з умовами укладених контрактів.

Проблему скорочення обсягів викидів парникових газів при виробництві і використанні рідкого палива з біомаси та біогазу планується врегулювати після прийняття законопроекту №7348⁶, яким запроваджується обов'язковість застосування національного стандарту щодо технічних вимог із скорочення обсягів викидів парникових газів до виробництва і використання рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту.

ЩОДО ІНШИХ ІНСТРУМЕНТІВ РЕГУЛЮВАННЯ БІОПАЛИВНОЇ ГАЛУЗІ

За аналогією з вимогами Директиви, в Україні запроваджено механізм підтвердження належності палива до альтернативного (свідомство видає Держенергоефективності). Разом з тим, процедура проведення експертизи біопалива не передбачає його аналіз на відповідність визначеним в Директиві критеріям сталого розвитку та не оцінюється з точки зору впливу на атмосферне повітря протягом усього життєвого циклу.

Біоетанол та біодизель, призначені для реалізації як товарна продукція, підлягають обов'язковій сертифікації. Виробники біопалива зобов'язані вести облік виробленого ними біопалива та біокомпонентів. Виробники технічних засобів, що споживають паливо, зобов'язані надавати споживачам інформацію про придатність таких засобів працювати на альтернативному паливі⁷.

Одночасно, запропонований Директивою принцип максимальної лібералізації адміністративних процедур до виробників біопалива фактично не застосовується, а бізнес стикається з низкою заборон. Зокрема, виробництво біоетанолу здійснюється за наявності відповідної ліцензії, при цьому, на підприємствах з виробництва біоетанолу забороняється виробництво та зберігання спирту етилового.

Враховуючи вказане, стан імплементації Директиви в частині регулювання біопалива є категорично незадовільним, незважаючи на те, що відповідні зобов'язання мали бути виконані до кінця 2015 року⁸. Впровадження необхідного

¹ План заходів з імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС від 23 квітня 2009 р. про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2014 р. №791-р

² Лист Держенергоефективності від 22.12.2018 №55-01/17/31-18

³ План заходів з імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС від 23 квітня 2009 р. про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2014 р. №791-р

⁴ Методичні рекомендації щодо визначення критеріїв сталості виробництва біомаси - <http://minagro.gov.ua/node/17694>

⁵ Лист Мінагрополітики від 29.12.2018 №37-16-16/27963

⁶ Проект Закону від 29.11.2017 №7348 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідкого палива з біомаси та впровадження критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту»

⁷ Стаття 7 Закону України «Про альтернативні види палива»

⁸ План заходів з імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС від 23 квітня 2009 р. про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2014 р. №791-р

регулювання відтермінується¹ до прийняття законопроекту №7348², який передбачає встановлення квот щодо обов'язкової частки біокомпонентів в загальному обсязі продажу палива (для бензинів **3,4%** з 01.01.2019 та **4,8%** з 01.01.2020, для дизельного пального — **2,7%**) та впровадження системи контролю дотримання критеріїв сталості.

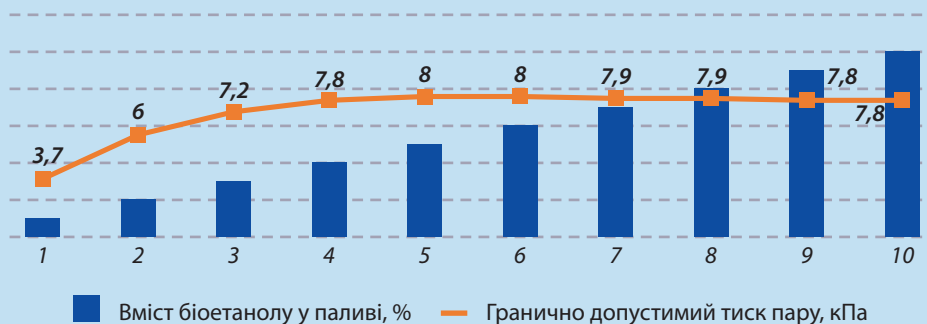
Директива №98/70/ЄС³ обмежує вміст свинцю та сірки в паливі з метою зменшення негативного впливу продуктів згоряння на атмосферне повітря. Зокрема, постачальники палива зобов'язані забезпечити за період 2011-2020 скорочення парникових викидів від життєвого циклу палива на **6%**.

Щодо бензинів, то з 01.01.2000 року держави-члени забороняють збут етилованого бензину на своїй території. Виключення допускається лише для етилованих бензинів, що використовуються старими транспортними засобами. Проте граничний обсяг свинцю в них не повинен перевищувати **0,15 г/л**, а сукупний обсяг продажу таких бензинів не повинен перевищувати **0,03%** від обсягу ринку. Гранично допустимий вміст кисню в бензині має становити **2,7%**, а етанолу — **5%**. Максимальний тиск пари не повинен перевищувати **60** або **70 кПа**, в залежності від клімату країни;

Щодо дизелю, то вміст сірки в ньому не повинен перевищувати **10 мг/кг**. Граничний вміст жирних кислот метилових ефірів (FAME), які є основними молекулами в біодизельному паливі, становить **7%**. Проте, такий вміст може бути перевищений у разі відповідності дизелю визначеним в Директиві характеристикам.

Щодо регулювання біопалива, то воно враховується для визначення стану досягнення цілі з скорочення викидів, виключно за умови його відповідності критеріям сталого розвитку⁴.

ВИМОГИ ДО ПАЛИВА, ЩО МІСТИТЬ БІОЕТАНОЛ

Разом з тим, для біопалива можуть встановлюватись більш м'які цілі з скорочення викидів, порівняно з традиційними видами палива (наприклад, Директива надає можливість зняти відповідні зобов'язання з постачальників біоавіапалива).

На постачальників палива покладається обов'язок:

- надання споживачам інформації щодо вмісту біопалива в бензині та, зокрема, про належне використання різних сумішей палива;
- здійснювати моніторинг викидів від палива та подавати відповідну звітність.

¹ Лист Держенергоефективності від 21.12.2018 №53-01/17/31-18

² Проект Закону від 29.11.2017 №7348 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідкого палива з біомаси та впровадження критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту»

³ Додаток XXX до глави 6 «Наволишніє природне середовище» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС — https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/ugoda-pro-asociaciju/30_Annex.pdf

⁴ Зокрема не враховується біопаливо, отримане за рахунок використання земель з високим ступенем біорізноманіття та/або з високим вмістом вуглецю, торф'яників

В частині регулювання біопалива та біокомпонентів вимоги Директиви №98/70/ЄС ідентичні вимогам Директиви №2009/28/ЄС. Відповідальним за імплементацію органом (у т.ч., в частині транспозиції норм, що встановлюють критерії сталості для біопалива) є Міненерговугілля. Проте, Міненерговугілля вважає¹, що регулювання якості біопалива не входить до його повноважень та знаходиться у компетенції Держенергоефективності. Одночасно, Держенергоефективності не включено до переліку органів, відповідальних за імплементацію Директиви, тому Держенергоефективності² не вживає жодних заходів з її імплементації.

ДОВІДКОВО ЩОДО ЗАГАЛЬНОГО СТАНУ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВИ №98/70/ЄС:

З 2003 року в Україні заборонено ввезення на митну територію України та реалізація етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину (крім авіаційного бензину)³, а гранично допустима концентрація свинцю в бензині становить **5 мг/дм³**. Проте, більшість вимог до моторного палива не приведені у відповідність до норм Директиви. Імплементація Директиви не завершена і нерозривно зв'язана з впровадженням європейських стандартів якості палива⁴. Так, Україна з 2018 року⁵ переходить на стандарт Євро-5⁶, питання ж щодо впровадження Євро-6, який діє в ЄС поки відкладено — зокрема ввезення транспортних засобів, що йому не відповідають дозволяється до 01.01.2020⁷.

Оператори ринку нафтопродуктів забезпечують інформування споживачів щодо фактичних роздрібних цін реалізації палива та факторів, які впливають на них, а також повних, точних, правдивих відомостей щодо позначення автомобільних бензинів, в тому числі символи екологічного класу та визначення вмісту біоетанолу, та дизельного пального, в тому числі літерне позначення кліматичного періоду, символи екологічного класу та визначення вмісту метилових/етилових естерів жирних кислот⁸.

Крім того, з метою імплементації Директиви необхідно⁹:

- Провести оцінку національного споживання палива;
- Оновити Технічний регламент щодо вимог до нафтопродуктів¹⁰ — для цього, Міненерговугілля¹¹ було підготовлено відповідний проект акту;
- Оновити національні стандарти палива;
- Визначити методи контролю якості та випробувань автомобільних бензинів, дизельних палив, суднових, котельних палив — для цього Міненерговугілля¹² було підготовлено відповідний проект акту;
- Запровадити систему моніторингу якості і безпечності нафтопродуктів;
- Забезпечити функціонування системи міжлабораторних порівнянь результатів випробування для підтвердження якості випробувань з метою забезпечення гарантування якості палива встановленим Директивою вимога;
- Встановити вимоги для позашляхових транспортних засобів та сільськогосподарських і лісгосподарських тракторів для забезпечення можливості використання неетилованого бензину;
- Запровадити систему правового регулювання, що охоплює випадки виняткових подій;
- Запровадити систему збору внутрішньодержавних даних про якість палива.

1 Листи Міненерговугілля від 10.12.2018 №31.1-вих/1143-18 та від 13.12.2018 №31.1-вих/1163-18

2 Держенергоефективності від 10.12.2018 №1304-01/17/6-18

3 Закон України «Про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину»

4 EN 228, EN 590, EN 589 — визначено три марки високооктанових палив із детонаційною стійкістю за дослідним методом 91, 95 та 98 октанових одиниць

5 В Україні заборонили топливо Евро-4 — <https://delo.ua/business/v-ukraine-zapretili-prodazhu-benzina-i-diztopliva-klassa-evro-4-337733/> Почему переход на топливо стандарта Евро 5 в Украине неэффективен — <https://112.ua/mnenie/pochemu-perehod-na-toplivo-standarta-evro-5-v-ukraine-neeftiven-430140.html>

6 Технічний регламент щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, затверджений постановою КМУ від 1 серпня 2013 р. №927

7 Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про деякі питання ввезення на митну територію України та реєстрації транспортних засобів» щодо посилення адаптаційної спроможності та поетапного запровадження в Україні міжнародних екологічних вимог до транспортних засобів»

8 Правила професійної етики у конкуренції щодо чесності та прозорості роздрібного ринку пального в Україні — <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=130996&schema=main>

9 Пункти 1702 та 1703 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, ЕСДП і їхніми державами-членами, затвердженого постановою КМУ від 25 жовтня 2017 р. №1106

10 Технічний регламент щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. №927

11 Лист Міненерговугілля від 10.12.2018 №31.1-вих/1143-18

12 Лист Міненерговугілля від 10.12.2018 №31.1-вих/1143-18

Директива №2003/96/ЄС¹ та Директива №92/83/ЄЕС² встановлюють принципи фіскального регулювання біопалива.

Директива №2003/96/ЄС визначає правила оподаткування моторних палив та має на меті забезпечення злагодженої роботи єдиного ринку енергоресурсів ЄС і уникнення будь-яких спотворень в торгівлі та конкуренції (такі спотворення можуть виникнути через відмінності правил оподаткування ідентичних товарів в різних країнах ЄС). Згідно Директиви, енергетичні продукти оподатковуються тільки тоді, коли вони використовуються як моторне паливо або для опалення. Встановлюється мінімальний рівень податку на моторне паливо (наприклад, мінімальний рівень оподаткування неосвинцьованого бензину становить не нижче **359 євро за 1 тис. л**). Проте, вона дозволяє звільняти від оподаткування або скорочувати розмір податку, з огляду на екологічну політику (зокрема, дозволяється звільнення від оподаткування біопалива).

Директива №92/83/ЄЕС визначає правила оподаткування етилового спирту та етанолу — продукція з фактичною алкогольною міцністю по об'єму більше **1,2%** віднесені до кодів CN 2207 та 2208 (код біоетанолу 22 07 10 10 10 10, та 22 07 10 10 10 90³). Директива дозволяє звільняти від акцизного збору денатурований спирт, у т.ч. той, що використовується для виготовлення продуктів, не призначених для споживання людиною.

Варто відзначити, що фіскальне регулювання енергетичних продуктів в Україні є більш м'яким, ніж в країнах ЄС. Наявність законодавчих прогалин, недосконалість системи моніторингу та контролю за обігом пального призводить виникнення «сірого» ринку торгівлі моторним паливом⁴.

З метою впровадження вимог Директиви №2003/96/ЄС з січня 2019 року⁵ було скориговано вимоги Податкового кодексу, зокрема запроваджується⁶:

контроль за обігом пального в розрізі місць зберігання з відображенням в Системі електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП) (поки облік здійснюється в розрізі суб'єктів господарювання);

порівняння показників з СЕАРП та показників витратомірів-лічильників і рівнемірів-лічильників рівня пального у резервуарі щодо обсягів обігу та залишків пального в розрізі кодів УКТ ЗЕД, акцизних складів та розпорядників акцизних складів;

1 Council Directive 2003/96/EC of 27 October 2003 restructuring the Community framework for the taxation of energy products and electricity — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32003L0096>

2 Council Directive 92/83/EEC of 19 October 1992 on the harmonization of the structures of excise duties on alcohol and alcoholic beverages

3 Undenatured ethyl alcohol of an alcoholic strength by volume of 80 % v ol or higher; ethyl alcohol and other spirits, denatured, of any strength — <http://jets.jacustoms.gov/jm/portal/services/tariff/headings.jsf?sessionId=43ABE76E014D290A16355D65F0870B0B?c=22071010>

4 Експерти виявили АЗС, де продають дизель з домішками води — <https://www.unn.com.ua/uk/news/1637269-eksperti-viyavili-azs-de-prodayut-dizel-z-domishkami-vodi-ise>, Працівники підрозділу податкової міліції «Фантом» викрили нелегальне виробництво бензину та спирту - <http://www.sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/print-201316.html>, Нелегальний алкоголь виводить з бюджету України 360 мільйонів євро на рік - <https://www.epravda.com.ua/news/2018/03/15/635000/>, Податківці ліквідували в Дніпрі незаконне масове виробництво спирту, вилучено продукції на 6,7 млн грн — https://censor.net.ua/ua/photo_news/3091656/podatktivtsi_likvidovali_v_dnipri_nezakonne_masove_vyrobnystvo_spyrtu_vylucheno_produktsiyi_na_67 mln, На Івано-Франківщині СБУ блокувала нелегальне виробництво спирту — <http://www.blitz.if.ua/news/na-ivano-frankivschyni-sbu-blokuvala-nelegalne-vyrobnystvo-spyrtu.html>, На держзаводі, очолюваному мільйонером, організували нелегальне виробництво неякісного бензину (додано) — <http://nashigroshi.org/2016/06/27/na-derzhzavodi-ocholyuvanomu-miljonerom-orhanizuvale-nelegalne-vyrobnystvo-neyakisnoho-benzynu/>, У Києві виявили нелегальне виробництво бензину із заборонених речовин — <https://ukr.segodaya.ua/kyiv/kaccidents/v-kyieve-vyyavili-nelegalnoe-proizvodstvo-benzina-iz-zapreshchennyh-veshchestv-992850.html>, Про «бодягу» і «мачмалу», або Що не так з українським паливом — <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/12/6/631906/>, Нелегальне виробництво бензину виявили харківські податківці — <http://kh.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-240765.html>, Працівники підрозділу податкової міліції «Фантом» викрили нелегальне виробництво бензину та спирту — <http://www.sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/print-201316.html>, Податківці ліквідували незаконне виробництво пально-мастильних матеріалів на Кіровоградщині: вилучено понад 25 тис. літрів бензину — https://censor.net.ua/ua/video_news/380833/podatktivtsi_likvidovali_nezakonne_vyrobnystvo_palnomastylnykh_materialiv_na_kirovohradschyni_vylucheno, Два підпільні цехи з виробництва пального ліквідовано на Харківщині, вилучено ПММ на 17,3 млн грн — https://censor.net.ua/ua/photo_news/3106416/dva_pidpilni_tsehy_z_vyrobnystva_palnogo_likvidovano_na_harkivschyni_vylucheno_pmm_na_173 mln_grn_fotoreportaj, Нафтогазова асоціація і ДФС запустили інтерактивну карту розміщення нелегальних АЗС — <https://mind.ua/news/20191629-naftogazova-asociaciya-i-dfs-zapustili-interaktivnu-kartu-rozmishchennya-nelegalnih-azs>

5 Відповідно до Закону України від 23.11.2018 №2628-УІІІ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків та зборів»

6 Лист Мінфіну від 05.02.2019 №11420-12/66-3П/73

- ◆ ліцензування діяльності всіх суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво, зберігання, оптову та роздрібну торгівлю паливом;
- ◆ контроль за цільовим використанням пального, призначеного для цілей авіаційного транспорту (бензинів авіаційних та палива для реактивних двигунів), встановлення відповідальності за використання такого товару не за призначенням (у разі нецільового використання пального до акцизного податку застосовується збільшувачий коефіцієнт **10**);
- ◆ обов'язок розпорядників акцизних складів встановлювати на них витратоміри-лічильники та/або рівнеміри-лічильники та зареєструвати такі лічильники в Єдиному державному реєстрі витратомірів-лічильників та рівнемірів-лічильників рівня пального у резервуарі.

Крім того, протягом 2018 року було врегульовано:

- 1) Порядок випуску, обігу та погашення податкових векселів для нафтопродуктів та їх окремих компонентів, щодо яких не сплачується акцизний податок¹;
- 2) Технічні аспекти ведення Єдиного державного реєстру витратомірів-лічильників і рівнемірів-лічильників рівня пального у резервуарі².

В цілому, реформування системи фіскального нагляду та контролю за виробництвом та обігом моторного біопалива та його компонентів відбувається в контексті централізації та посилення владних повноважень ДФС на відповідному ринку. Разом з тим, впровадження елементів цифровізації дозволить пом'якшити відповідні регуляторні зміни для добросовісних учасників ринку. Так необхідними елементами реформи вбачається повна цифровізація системи збору та аналізу ринкових даних, а також перехід до використання виключно електронного документообігу при взаємодії бізнесу та держави.

Підсумовуючи вказане, стан гармонізації регуляторних правил з нормами ЄС у сфері моторного біопалива є вкрай низьким (не більше **20%**), що безумовно стримує розвиток галузі та може провокувати відтік з України біосировини для виробництва біопалива та біокомпонентів поза її межами. Поточні умови ведення бізнесу з виробництва біопалива є недостатньо дружніми для бізнесу (у порівнянні з аналогічними вимогами ЄС). Крім того, не сприяє створенню оптимального бізнес-середовища постійний ризик зміни «правил гри», оскільки реформи, що мали бути завершені у 2015 році, досі не відбулись.

Згідно з висновками Секретаріату Енергетичного Співтовариства³, без затвердження та імплементації критеріїв стійкості та наявності сертифікатів відповідності, біопаливо не може враховуватися при визначенні стану досягнення цілі. Таким чином, незважаючи на збільшення використання ВДЕ в транспортному секторі, цей прогрес не має суттєвого впливу на стан виконання зобов'язань з скорочення викидів та використання ВДЕ.

1 Постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 №21 «Про затвердження Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, які видаються до отримання або ввезення на митну територію України нафтопродуктів та/або речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, для використання як сировини для виробництва в хімічній промисловості та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»

2 Наказ Мінфіну від 27.11.2018 №944 «Про затвердження формату даних, структури та форм електронних документів для наповнення Єдиного державного реєстру витратомірів-лічильників і рівнемірів-лічильників рівня пального у резервуарі» (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 січня 2019 року за №4/32975)

3 Second Report of the Secretariat to the Ministerial Council on the Progress in the Promotion of Renewable Energy in the Energy Community, Annex 19/15th MC/13-10-2017 - https://www.energy-community.org/dam/jcr:62d4882c-ad65-4ec7-a836-37490188aa10/PHLG062017_Annex6.pdf

ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 2

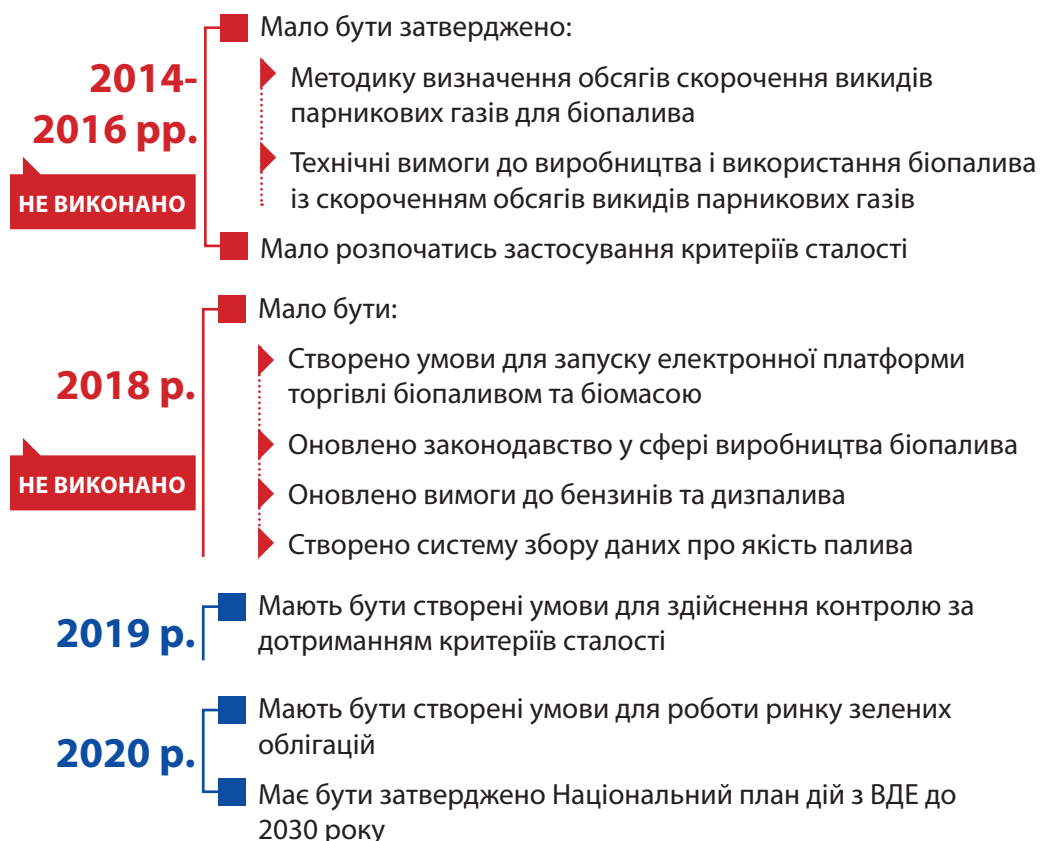
Регуляторне поле складається з **35** нормативно-правових актів, **7** (або **22%**) з яких мають ознаки, що можуть вказувати на їх невідповідність законодавству, або потребують актуалізації, за результатами оцінювання за методикою Rolling Review¹. Податковий Кодекс та Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» запроваджують найбільшу кількість регуляторних інструментів. Прямий вплив на діяльність галузі здійснюється за допомогою **17** регуляторних інструментів, що часто вимагають значної кількості контактів суб'єктів господарювання і держави. Як приклад, для входження суб'єкта господарювання на ринок рідких моторних біопалив, суб'єкту необхідно бути зареєстрованим в **5** реєстрах, у **4** з яких розпорядником є ДФС.

Коло органів влади, що здійснюють регулювання галузі, є досить широким, а їх політики регулювання часто є неузгодженими. Зокрема, відповідальним за розвиток біопаливної галузі органом є Держенергоефективності, проте найбільший обсяг інструментів впливу на неї має ДФС відповідно до Податкового кодексу. Іншим прикладом є стан виконання зобов'язань щодо скорочення викидів від моторного палива (у т.ч. біопалива), щодо виконання яких не було досягнуто значного прогресу а ні Держенергоефективності, а ні Міненерговугілля.

Для політики, що застосовується до біопаливної галузі, характерна висока ступінь непослідовності та неузгодженості з іншими видами політик. Наприклад, до 20.09.2015 Закон «Про альтернативні види палива» передбачав, що вміст біоетанолу в бензині має становити не менш як **7%**, проте відповідна норма не мала впливу на розвиток виробництва біопалива, оскільки не була створена система обліку та контролю за дотриманням норм щодо вмісту біокомпонентів у паливі моторному. У зв'язку з «номінальним» характером такої квоти відповідну вимогу було скасовано у 2015 році.

¹ Методика Rolling Review розроблена Офісом ефективного регулювання для системного перегляду державного регулювання — <http://brdo.com.ua/instruments/pereglyad-diyuchykh-regulyatsiy/>

КАРТА РЕФОРМ БІОПАЛИВНОЇ ГАЛУЗІ

У 2019 році запускаються системні зміни, а саме:

- ◆ з 1 липня 2019 року запроваджується ліцензування діяльності з виробництва, зберігання, оптової та роздрібної торгівлі паливом;
- ◆ з 1 липня 2019 року система електронного адміністрування реалізації пального (СЕАРП) буде включати також спирт етиловий;
- ◆ поетапне введення системи контролю за обігом палива з використанням рівнемірів і витратомірів-лічильників на акцизних складах.

Щодо стану виконання зобов'язань за міжнародними договорами¹, то регулювання біопаливної сфери характеризується найменшим рівнем гармонізованості (порівняно з іншими видами ВДЕ). Зокрема, всупереч вимогам acquis, регулювання часто є надмірним — зокрема, щодо діяльності з виробництва біоетанолу, його зберігання, продажу та використання для виробництва бензинів). Разом з тим, основні регуляторні вимоги до такої діяльності не запроваджені — зокрема, це стосується дотримання критеріїв сталості, введених з метою зменшення негативного впливу біопаливної галузі на навколишнє природне середовище.

¹ У березні 2014 року підписано Угоду про Асоціацію, у 2011 році Україна приєдналась до Енергетичного Співтовариства

3 | ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ

3.1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ БІОПАЛИВНОЇ ГАЛУЗІ

Поштовхом до розвитку біопаливної галузі, в першу чергу, є політичні та економічні цілі, направлені на зміцнення стійкості енергетичного сектору та досягнення економічної та екологічної безпеки, шляхом пошуку альтернатив викопному паливу та імпорту.

ПРИМІТКА:

Критичною точкою, що дала поштовх формуванню і реалізації відповідних державних політик в країнах ЄС, став стрибок цін на нафту внаслідок нафтового ембарго ОПЕК у 1973-1974 роках (вартість нафти виросла на **307%**) та нафтової кризи 1979-1980 років (вартість нафти виросла на **128%**).

У 2017 році у США¹ усереднена собівартість виробництва біоетанолу становила близько **51 \$/бп**, при цьому, собівартість виробництва енергетичного аналогу одного барелю нафти становила **\$76,86** (енергетична цінність етанолу становить **67%** від енергетичної цінності барелю нафти). Собівартість біодизелю — близько **105-115 \$/бп**. З урахуванням витрат на переробку нафти (близько **4 \$/бп**²), точкою забезпечення конкурентності біоетанолу є вартість нафти **72 \$/бп**, а для біодизелю — **100 \$/бп**.

Вартість нафти на світових ринках у 2017 році становила **52,51 \$/бп**, у 2018 — **69,52 \$/бп**³. Станом на 18.03.2019 вартість нафти становила **67,61 \$/бп**⁴, середній рівень цін на бензин складає **73 \$/бп**⁵. Таким чином, використання біопалива у світі поки є незначним через низьку конкурентність, порівняно з традиційними видами палива⁶.

ПРИМІТКА:

У 2012 році⁷ собівартість виробництва біоетанолу з кукурудзи (в США) становила **0,94-1 USD** за енергетичний еквівалент літру бензину, на виробництво біодизелю — **1,3 USD** за енергетичний еквівалент літру дизельного палива. При цьому, середня оптова ціна бензину (в США) становила **0,74-0,84 USD** за літр, дизелю — **1 USD** за літр, при світових цінах на нафту **109,45 USD/бп**⁸.

Висока, у порівнянні з традиційним паливом, собівартість моторних біопалив компенсується за рахунок державної підтримки та підходів до оподаткування традиційних видів палива, зокрема, акцизного та екологічного податків.

1 Ethanol and biodiesel: dropping below the production cost of fossil fuels? — <https://www.biofuelsdigest.com/bdigest/2017/05/18/ethanol-and-biodiesel-dropping-below-the-production-cost-of-fossil-fuels/>

2 Ethanol and biodiesel: dropping below the production cost of fossil fuels? — <https://www.biofuelsdigest.com/bdigest/2017/05/18/ethanol-and-biodiesel-dropping-below-the-production-cost-of-fossil-fuels/>

3 Середньорічна ціна нафти ОПЕК з 1960 по 2019 рр. (У доларах США за барель) — <https://www.statista.com/statistics/262858/change-in-opec-crude-oil-prices-since-1960/>

4 Світові ціни на нафту за інформацією The Wall Street Journal — <https://www.wsj.com/europe>

5 Daily Prices — <https://www.eia.gov/todayinenergy/prices.php>

6 Renewable Energy Market Analysis: GCC 2019 — <https://www.irena.org/publications/2019/Jan/Renewable-Energy-Market-Analysis-GCC-2019>

7 Road transport: the cost of renewable solutions — https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2013/Road_Transport.pdf

8 Середньорічна ціна нафти ОПЕК з 1960 по 2019 рр. (У доларах США за барель) — <https://www.statista.com/statistics/262858/change-in-opec-crude-oil-prices-since-1960/>

На первинних етапах розвитку виробництва моторних біопалив в ЄС ключові інструменти інтенсифікації відповідної діяльності перебували в межах аграрної політики. Так, у період 1992-2009 років Common Agricultural Policy (CAP)¹ передбачала надання дотацій на вирощування енергетичних культур та мала на меті не тільки нарощування енергетичного потенціалу, але і боротьбу з перевиробництвом продовольчих товарів. Обсяг державних субсидій на енергетичні культури становив **45 євро на гектар**.

Протягом 2013-2017 років в Україні не застосовувалась підтримка вирощування сировини для виробництва біопалива. Разом з тим, з 30.01.2019² для сільськогосподарських підприємств запроваджується часткова компенсація вартості обладнання для виробництва біоетанолу та електроенергії з біомаси, що були закуплені у вітчизняних виробників. Сукупний розмір програми державної підтримки до 2019 рік становить **0,9 млрд грн**, проте крім біоетанолу дотується зерно, для якого обсяг наданої державної підтримки становив **4,13 млрд грн** у 2017 році та **0,96 млрд грн** у 2018 році.

ПРИМІТКА:

На кінцевих етапах реалізації політики ЄС у сфері підтримки вирощування енергетичних культур на ринку фактично була відсутня біомаса, яка б вироблялась поза державними дотаціями. Також дотації на енергетичні культури призвели до виникнення загрози дефіциту кормових та продовольчих товарів, виробництво яких було менш рентабельним, порівняно з енергетичними культурами³.

У 2009 році ЄС переглянув підходи до стимулювання біопаливної галузі, змінивши фокус державної підтримки на кінцевій продукції, — транспортний сектор у 2020 році зобов'язаний⁴ споживати не менше ніж **10%** відновлювальних джерел енергії. Розвиток біопаливної галузі в ЄС забезпечується поєднанням різних політичних інструментів та узгодженим регулюванням енергетичної, екологічної та сільськогосподарської сфери.

В Україні до 2020 року⁵ 10% сукупного енергоспоживання транспортного сектору має покриватись за рахунок ВДЕ. Проте, вказана вимога не була підкріплена відповідним державним регулюванням (інтенсифікуючими та контролюючими інструментами), тому на сьогоднішній частка біопалива в структурі споживання моторних палив є меншою **1%**.

ПРИМІТКА:

Європейська комісія вважає державну підтримку виробництва моторних біопалив тимчасовим інструментом, що застосовується з метою інтенсифікації розвитку ринку. Так, Стратегія низьковуглецевої мобільності ЄС⁶ передбачає, що біопаливо, яке виробляють з продуктів харчування (біопаливо першого покоління) перестане отримувати державну підтримку з 2020 року⁷, оскільки його використання не є критично важливим для цілей сукупного скорочення викидів в атмосферу. Щодо біопалив другого та третього покоління, то на думку Єврокомісії доцільно продовжувати підтримку їх виробництва, оскільки, зважаючи на високу собівартість, вони не матимуть достатніх конкурентних переваг, порівняно з традиційними видами палива — наприклад, прогнозна собівартість⁸ лігнітно-

¹ The common agricultural policy at a glance — https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance/Biofuels_and_food_security — http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/hlpe/hlpe_documents/HLPE_Reports/HLPE-Report-5_Biofuels_and_food_security.pdf

² Постанова КМУ від 1 березня 2017 р. № 130 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання, спеціальних вагонів для перевезення зерна, обладнання для виробництва біоетанолу та електроенергії з біомаси, що закуплені у вітчизняних виробників»

³ Biofuel policies and the reforms of the Common Agricultural Policy — https://www.researchgate.net/publication/242468743_Biofuel_policies_and_the_reforms_of_the_Common_Agricultural_Policy, Biofuels Policy in the European Union — https://www.researchgate.net/publication/265037791_Biofuels_Policy_in_the_European_Union

⁴ Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC — <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1542875211809&uri=CELEX:32009L0028>

⁵ Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, затверджений розпорядженням КМУ від 01.10.2014 № 902

⁶ Strategy for low-emission mobility — https://ec.europa.eu/transport/themes/strategies/news/2016-07-20-decarbonisation_en

⁷ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the regions — https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/strategies/news/doc/2016-07-20-decarbonisation/com%282016%29501_en.pdf

⁸ Ramp up of lignocellulosic ethanol in Europe to 2030 — <https://www.thebalance.com/oil-price-forecast-3306219>

целюлозного біоетанолу у 2030 році становитиме **745-965 євро/т** (у 2017 році — **945-1,010 євро/т**) при прогнозованих цінах на нафтопродукти на рівні **570-750 євро/т**.

Ефективним механізмом стимулювання є впровадження обов'язкових ринкових квот на споживання біопалива. Застосування такого інструменту дозволяє уникнути непрямих видатків бюджету, пов'язаних зі створенням пільгових умов оподаткування, та одночасно стимулювати нарощування обсягів використання нетрадиційних видів палива.

В Україні відсутні інструменти, направлені на регулювання обсягу ринку (квоти на вміст біоактивних компонентів у сумішевому паливі та стандарти якості моторних палив). У період 2013-2015 років² законодавство передбачало подібні квоти, але через відсутність контролю за їх дотриманням, вказана норма була фактично проігнорована учасниками ринку.

ПРИМІТКА:

Законопроект №7348³ передбачає застосування більш прогресивного підходу до квотування ринку, у порівнянні з Законом України «Про альтернативні види палива» 2013-2015 років. Так, Закон України «Про альтернативні види палива» встановлював вимоги до вмісту біоетанолу в бензинах моторних, виконання яких передбачало, що станом на 2016 рік в Україні була б заборонена реалізація бензинів моторних з вмістом біокомпонентів менш ніж **7%** (марки Е7 та Е10). Натомість законопроект №7348 передбачає, що стан виконання квоти оцінюється в залежності від обсягу річного продажу моторних палив в енергетичному еквіваленті. Так, вимога до бензинів становить **3,4%** з 01.01.2019 та **4,8%** з 01.01.2020, до дизельного пального — **2,7%**. Такий підхід дозволить операторам ринку розширити власне товарне меню за рахунок моторних біопалив та пропонувати їх спільно з традиційним паливом.

Разом з тим, варто відзначити, що **62%** внутрішнього споживання бензину та близько **90%** дизельного палива задовольняється за рахунок імпорту. При цьому, на вказані обсяги розповсюджуватиметься передбачена законопроектом №7348 квота. Тобто, на початкових етапах реалізації вимог законопроекту найбільш простим способом виконати його вимоги стане імпорт сумішевих палив, які вже містять біокомпоненти в необхідному обсязі, оскільки такий підхід дозволить уникати подвійних видатків на сертифікацію товару, а також врегулювати проблему з якості палива, за яку первинний виробник після додавання біоетанолу в Україні вже не буде нести відповідальності.

В Україні відсутня дієва система, що забезпечувала б простежуваність моторних палив на всіх етапах життєвого циклу, та дозволяла б уникнути будь-якого потенційного шахрайства. Її відсутність призводить до існування значного обсягу «сірого» сегменту ринку моторних палив та низьких показників якості продукції. Діюча система електронного адміністрування реалізації пального, що адмініструється ДФС, поки має недостатній рівень автоматизації та вимагає постійної присутності представників контролюючих органів на акцизному складі. Разом з тим, з другої половини 2019 року вимоги до операторів ринку в частині електронного адміністрування пального стануть більш суттєвими. Наприклад, **20-50 тис. грн** становитиме штраф за незареєстровані лічильники пального або їх відсутність, **100-200 тис. грн** становитиме штраф за незареєстрований акцизний склад, **1 тис. грн** — штраф за неподання до ДФС документів.

¹ Oil Price Forecast 2019 — 2050 - <https://www.thebalance.com/oil-price-forecast-3306219>, Framework assumptions - <https://www.iea.org/etp/etpmodel/assumptions/>, World Energy Outlook 2018 — <https://www.iea.org/weo2018/fuels/>, IEA improves forecast of oil price to \$88 per barrel in 2025, to \$112 in 2040 — https://www.azernews.az/oil_and_gas/140782.html, BP energy outlook 2018 — <https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/energy-outlook/bp-energy-outlook-2018.pdf>, Global Oil Supply & Demand Outlook to 2035 - <https://www.mckinsey.com/solutions/energy-insights/global-oil-supply-demand-outlook-to-2035>, <https://knoema.ru/yxtpab/crude-oil-price-forecast-2018-2019-and-long-term-to-2030>

² Закон України «Про альтернативні види палива» у відповідній редакції

³ Проект Закону від 29.11.2017 №7348 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідкого палива з біомаси та впровадження критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту»

ПРИМІТКА:

Законопроект №7348¹ передбачає, що суб'єкти господарювання, що виробляють та/або імпортує для продажу на митній території України паливо моторне та паливо моторне альтернативне, щокварталу надають Держенергоефективності інформацію щодо вмісту обов'язкової частки біокомпонентів у загальному обсязі продажу на митній території України палив моторних та палив моторних альтернативних в перерахунку на їх енергетичний вміст та щодо відповідності біокомпонентів критеріям сталості. У разі недотримання квот застосовуватиметься штраф в розмірі **100 неоподатковуваних мінімумів** доходів громадян на кожен **1 ГДж** різниці в установленому обсязі обов'язкової частки біокомпонентів в річному балансі продажів. Штраф за несвоєчасну подачу інформації становитиме **250-500 неоподатковуваних мінімумів** доходів громадян.

Таким чином, після прийняття законопроекту №7348² існує ймовірність функціонування **двох** паралельних систем верифікації — інформація про об'ємні обсяги реалізації продукції накопичуватиметься в ДФС³, а інформація про енергетичні показники — в Держенергоефективності.

Для зменшення регуляторного навантаження на бізнес було б доцільно гармонізувати ці **дві** системи державного контролю, трансформувавши в єдину та забезпечивши недопущення подвійного звітування за господарськими операціями.

Для досягнення необхідних показників споживання ВДЕ в світі, крім квотування ринку, застосовуються стимулюючі фіскальні інструменти (пільгове оподаткування моторного біопалива, високі акцизи для традиційних видів палива, податок на викиди забруднюючих речовин), державні закупівлі, а також грантова допомога⁴.

Наявні інструменти державної підтримки, що застосовуються в Україні, є малоефективними. Так, рівень оподаткування альтернативних та традиційних видів палива не створює достатніх стимулів для нарощування споживання моторних біопалив. Цілеспрямовані програми державної грантової підтримки та державна політика у сфері публічних закупівель до моторних біопалив не застосовуються. Обсяг звільнення від ПДВ під час імпорту продукції, що використовуються для цілей біопаливної галузі оцінити неможливо через відсутність відокремленого збору статистичної інформації за відповідними показниками.

Важливим елементом регулювання біопаливної галузі в ЄС є система контролю за дотриманням критеріїв сталості, що забезпечує контроль за скороченням викидів в атмосферу внаслідок заміщення традиційних видів палива альтернативними. Альтернативним не може вважатись паливо, яке⁵:

- призводить до викидів парникових газів в обсягах понад **50%** від рівня викидів традиційного палива;
- виробляється з сировини, вирощеної на території лісів, торфовищ, районах з високою цінністю біорізноманіття, оскільки використання такої сировини не призводить до дійсного скорочення рівня викидів в атмосферу.

В Україні система контролю за дотриманням критеріїв сталості відсутня, а отже споживання палива, виробленого з біокомпонентів, не гарантує наявності позитивного впливу такої споживчої стратегії на навколишнє природне середовище.

Таким чином, одним з основних бар'єрів розвитку біопаливної галузі є неузгодженість державної політики у сфері стимулювання нарощування внутрішнього

1 Проект Закону від 29.11.2017 №7348 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідкого палива з біомаси та впровадження критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту»

2 Проект Закону від 29.11.2017 №7348 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідкого палива з біомаси та впровадження критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту»

3 Відповідно до пункту 230.1.3. Податкового кодексу України розпорядники акцизних складів формують дані про обсяги реалізації товару та його фактичні залишки щоденно у розрізі кодів товарних підкатегорій згідно з УКТ ЗЕД у літрах, приведених до температури 15°С.

4 All Laws and Incentives Sorted by Type - https://afdc.energy.gov/laws/matrix?sort_by=tech

5 EU Biofuels Value Chain Key principles for the post-2020 EU Renewable Energy Directive (RED II) — http://www.coceral.com/data/1493118917Biofuels%20Value%20Chain-%20Key%20principles%20for%20RED%20II_April%202017.pdf

споживання моторних біопалив. Додатковими бар'єрами виступає не оптимізоване для досягнення задекларованих цілей оподаткування альтернативного та традиційного палива (не суттєвий розрив величини акцизів, відсутність екологічного податку на паливо), відсутність дієвої системи контролю та нагляду за діяльністю учасників ринку та захисту прав споживачів.

НЕМОЖЛИВІСТЬ ЗДІЙСНЮВАТИ ОПТОВУ ТОРГІВЛЮ, ЕКСПОРТ ТА ІМПОРТ БІОЕТАНОЛУ ДЛЯ БІЛЬШОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Експортери / імпортери біоетанолу.

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується), оскільки неправильно обрані інструменти (засоби) регулювання для досягнення мети — обрано надмірно жорсткий інструмент.

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Значний.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Середня.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Відсутня.

В Україні виробництво спирту етилового (у тому числі, як лікарського засобу), спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового може здійснюватися лише на державних підприємствах, а **біоетанолу** — на підприємствах усіх форм власності за наявності у них ліцензій¹. Така ліцензія видається ДФС.

ПРИМІТКА:

Ліцензії² на виробництво біоетанолу мають **5** суб'єктів господарювання — ДП «Зарубинський спиртовий завод», ТОВ «Біопаливно-енергетична компанія», ДП «Тростянецький спиртзавод», ПП «Нітробос», ТОВ «Агат-А». При цьому, ліцензії на виробництво етилового спирту (у т.ч. біоетанолу, зернового дистилляту) мають **22** суб'єкти господарювання.

Проте, імпорт, експорт або оптова торгівля³ спиртом етиловим здійснюються за наявності ліцензій лише державними підприємствами (організаціями), спеціально уповноваженими на це КМУ⁴. ДП «Укрспирт» є єдиною компанією, уповноваженою на експорт⁵ спирту етилового, оптову торгівлю ним⁶. Разом з тим, оскільки ліцензії на імпорт і експорт спирту етилового це різні документи⁷, жодна з присутніх на ринку компаній не може здійснювати імпорт спирту етилового.

¹ Стаття 2 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»

² Єдиний державний реєстр виробників спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів станом на 28.01.2019 — http://sfs.gov.ua/data/material/000/102/151988/28.01.2019_onovl_virobn.xls

³ Оптова торгівля — діяльність по придбанню і відповідному перетворенню товарів для наступної їх реалізації суб'єктам господарювання роздрібної торгівлі, іншим суб'єктам господарювання (Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»)

⁴ Стаття 14 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»

⁵ Постанова КМУ від 28.07.2010 р. N 672 «Про утворення Державного підприємства спиртової та лікєро-горілкової промисловості»

⁶ Ліцензійний реєстр виданих ліцензій на оптову торгівлю спиртом етиловим станом на 07.03.2017 року — <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/perelik-59687.html>

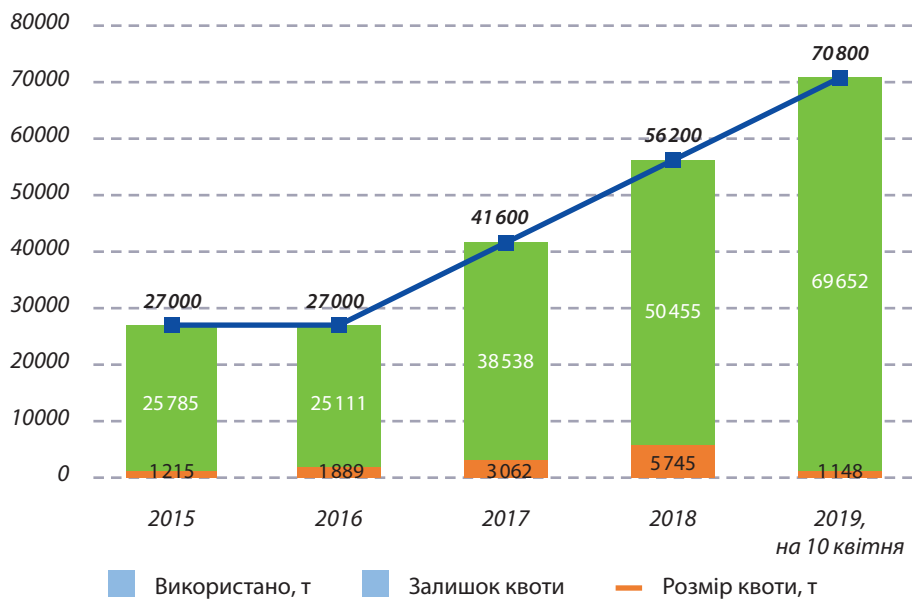
⁷ Постанова КМУ від 13.05.1996 р. №493 «Про тимчасовий порядок видачі ліцензій на право імпорту, експорту, оптової торгівлі спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів і роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами»

Згідно існуючої термінології поняття «спирт етиловий» (УКТ ЗЕД 2207 і 2208) включає в себе поняття «біоетанол» (УКТ ЗЕД 2207), оскільки біоетанол є «спиртом етиловим зневодженим». Таким чином, незважаючи на те, що ліцензію на виробництво біоетанолу може отримати будь-який суб'єкт господарювання¹, він не має право його експортувати або здійснювати оптову торгівлю.

ПРИМІТКА:

До 2006 року сфера виробництва біоетанолу не мала спеціального державного регулювання. У період 2006-2010 років право виробляти біоетанол мали виключно підприємства державної форми власності, перелік яких визначався КМУ².

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНОЮ КВОТ НА ЕКСПОРТ ЕТАНОЛУ

Закритість експортно-імпортних можливостей для виробників біоетанолу призводить до втрати Україною потенційної вигоди від здійснення таких операцій, оскільки наявних обсягів експорту достатньо для покриття від **4,5%** до **10,2%** від сукупного обсягу безмитних тарифних квот, що діють в межах Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС³.

¹ Стаття 2 Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»

² Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» у попередніх редакціях.

³ Тарифні квоти в рамках ПБЗВТ — <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&isSpecial=True&id=f5cea3c3-d7e0-4e49-994d-f87089e3d3fc&title=TarifniKvotiVRamkakhPvzvt>, Tariff quota consultation — https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/quota_consultation.jsp?Lang=en&Year=2019&Status=&Offset=0&MaxSize=1000&Critical=&Origin=UA&Code=&Expand=true

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Захист прав споживачів.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Ліцензія на виробництво біоетанолу.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Приватні компанії не мають можливості експортувати, імпортувати або здійснювати оптову торгівлю біоетанолом.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Скасувати монополію державних підприємств на здійснення господарських операцій з експорту, імпорту, оптової торгівлі біоетанолом, що можливо реалізувати шляхом впровадження:

Альтернатива 1.

Окремих ліцензій на виробництво, експорт, імпорт, оптову торгівлю біоетанолом (за аналогією до ліцензій на алкогольну продукцію).

Альтернатива 2.

Окремих ліцензій на виробництво, експорт, імпорт, оптову торгівлю біоетанолом (за аналогією до ліцензій на алкогольну продукцію) та закріпити за біоетанолом окремий код класифікації продукції.

СТАВКИ ПОДАТКУ ДЛЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ТА ТРАДИЦІЙНИХ МОТОРНИХ ПАЛИВ МАЙЖЕ НЕ ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Виробники біоетанолу, біодизелю, виробники та продавці палива з їх вмістом.

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується), оскільки було не правильно імплементоване, — були допущені помилки при нормопроєктуванні.

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Значний.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Висока.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Негативна.

До підакцизних товарів, належать¹ спирт етиловий (у т.ч. біоетанол²) та пальне. Платником податку є особа, яка реалізує пальне³.

СТАВКИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ:

СПИРТ ЕТИЛОВИЙ неденатурований, спирт етиловий та інші спиртові дистиляти будь-якої концентрації денатуровані (концентрація спирту $\geq 80\%$) — 126,96 грн за 1 літр 100% спирту (або близько 4 тис. євро за 1000 літрів)	БЕНЗИНИ МОТОРНІ - із вмістом не менш як 5 мас. % біоетанолу або не менш як 5 мас. % етил-трет-бутилового ефіру або їх суміші — 213,5 євро за 1000 літрів - інші бензини та дизельне пальне — 213,5 євро за 1000 літрів	БІОДИЗЕЛЬ (ЙОГО СУМІШІ) якщо не містять або містять менш як 70 мас. % нафти або нафтопродуктів — 106 євро за 1000 літрів
ПАЛИВО МОТОРНЕ АЛЬТЕРНАТИВНЕ 162 євро за 1000 літрів	БІОЕТАНОЛ що використовується для виробництва бензинів моторних сумішевих та біопалива — 0 гривень за 1 літр 100-відсоткового спирту	

Варто відзначити, що ставки акцизного податку на бензини моторні із вмістом біоетанолу не відрізняються від ставок на інші види бензинів, що, враховуючи більшу собівартість біоетанолу, робить бензини з вмістом біоетанолу неконкурентоздатними по відношенню до традиційних.

Що стосується біодизелю, то до 2012 року включно акцизний податок з біодизелю не справлявся. Разом з тим, у 2013 році біодизель став підакцизним товаром та ставку податку було встановлено у розмірі **46 €/т**. З 2015 року ставка податку зросла більше ніж **вдвічі** і залишається на цьому рівні до сьогодні⁴.

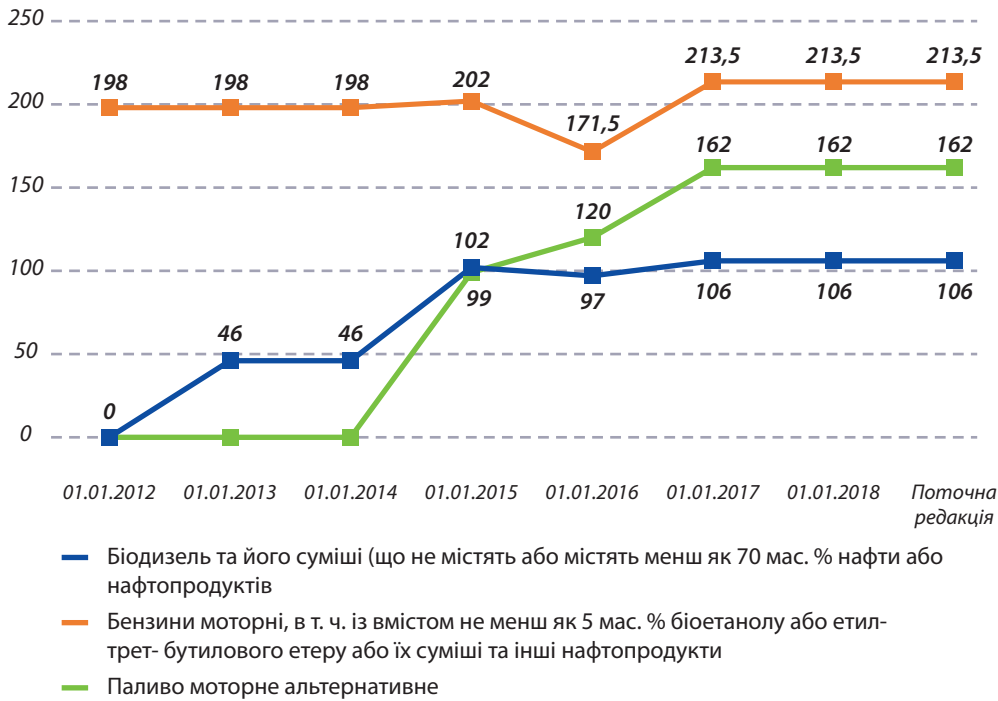
¹ Стаття 215 Податкового кодексу України

² Пункт 14.1.237. Податкового кодексу України

³ Стаття 212 Податкового кодексу України

⁴ Податковий кодекс України

СТАВКИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ, €/1000 кг

Враховуючи наведене, можна зробити наступні попередні висновки:

- 1 Оскільки біоетанол та спирт етиловий мають однаковий код товару, оподаткування біоетанолу здійснюється за ставками спирту етилового, що не має впливати на собівартість біопалива з використанням біоетанолу;
- 2 Ставка податку для моторного палива із вмістом біоетанолу дорівнює ставці податку для інших видів бензину, що не створює стимулів до застосування моторних біопалив із вмістом біоетанолу;
- 3 Ставка податку для біодизелю та його сумішей вдвічі нижча, порівняно із ставками для традиційного дизельного палива, що може створювати стимул до застосування біодизелю.

ПРИМІТКА:

Законопроект від 21.04.2016 №4490¹ пропонує зменшити ставку акцизного податку на паливо моторне альтернативне з **162 €/т** до **70 €/т**, що може створити більш сприятливі умови для розвитку його виробництва в Україні.

¹ Проект Закону України від 21.04.2016 №4490 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо відновлення виробництва і реалізації альтернативних видів палива»

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Наповнення бюджету.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Акцизний податок.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Зважаючи на поступове зростання податкового навантаження на моторні біопалива, політика, спрямована на наповнення бюджету за пріоритетністю переважає політику у сфері ВДЕ. При цьому, поточний обсяг фіскального навантаження робить альтернативне моторне паливо та бензини з домішками біоетанолу неконкурентоспроможним порівняно з традиційним паливом.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Альтернатива 1.

Скасування або суттєве зниження ставки акцизного податку на біодизель і його суміші та зниження ставки акцизного податку на бензини моторні із вмістом біоетанолу (наприклад, на подвійний відсоток вмісту біоетанолу).

Альтернатива 2.

Скасування:

акцизного податку на біодизель і його суміші;

акцизного податку на бензини моторні з вмістом біоетанолу, понад встановлені державою граничні показники (наприклад **10%**).

3.4

ОБОВ'ЯЗОК ОТРИМУВАЧІВ БІОЕТАНОЛУ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА ПОДАВАТИ ПОДАТКОВИЙ ВЕКСЕЛЬ, НЕЗВАЖАЮЧИ НА НУЛЬОВИЙ ПОДАТОК

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Виробники біопалива.

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується), оскільки було не правильно імплементоване — були допущені помилки при нормопроєктуванні.

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Низький.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Середня.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Нульова.

Для забезпечення розрахунків з бюджетом за господарськими операціями до отримання з акцизного складу спирту етилового неденатурованого, призначеного для переробки на алкогольні напої, суб'єкт господарювання¹ сплачує акциз або подає ДФС податковий вексель².

Незважаючи на те, що в окремих випадках встановлено **0 ставку** акцизу (спирти етилові неденатуровані і денатуровані, біоетанол, що використовуються для виробництва бензинів моторних сумішевих та біопалива), суб'єкт господарювання все одно змушений подавати до ДФС податковий вексель. Сума зобов'язання в цьому випадку розраховується за ставкою для спирту етилового неденатурованого, призначеного для переробки на алкогольні напої (**126,96 грн за 1 літр**)³. Подання податкового векселя вимагає додаткових фінансових та часових витрат бізнесу: надання застави банку, отримання погодження кредитного комітету, сплату комісій тощо.

ПРИМІТКА:

Підприємствам, які є одночасно виробниками біоетанолу та біопалива на його основі, авальований вексель (банківська розписка) не оформляється⁴.

¹ Стаття 225 Податкового кодексу України

² Податковий вексель - простий вексель, авальований банком, що видається векселедавцем: до отримання з акцизного складу спирту етилового, до отримання з нафтопереробного підприємства нафтопродуктів, речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, або до ввезення нафтопродуктів на митну територію України і є забезпеченням виконання ним зобов'язання сплатити суму акцизного податку у строк, визначений Податковим кодексом України (для спирту етилового - 90 днів, починаючи з дня видачі податкового векселя)

³ Пункт 229.1.2 Податкового кодексу України

⁴ Пункт 229.1.16 Податкового кодексу України

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Наповнення бюджету.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Податковий вексель.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Зважаючи на поступове зростання податкового навантаження на моторні біопалива політика, спрямована на наповнення бюджету за пріоритетністю переважає політику у сфері ВДЕ. Застосування податкового векселя до біоетанолу гарантує його цільове використання в якості сировини для виробництва сумішевого палива, проте, призводить до додаткових витрат учасників ринку, що також погіршує конкурентність цього бізнесу.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Альтернатива 1.

Скасування необхідності подання податкового векселя при здійсненні господарських операцій з біоетанолом, за умови контролю його цільового використання.

Альтернатива 2.

Збереження поточного курсу політики.

ВІДСУТНІСТЬ СТИМУЛІВ ВИРОБЛЯТИ МОТОРНЕ БІОПАЛИВО З ВМІСТОМ БІОЕТАНОЛУ ДЛЯ МАСОВОГО СПОЖИВАННЯ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1» Виробники біоетанолу.
- 2» Виробники біопалива з вмістом біоетанолу.

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується) оскільки неправильно обрані інструменти (засоби) регулювання для досягнення мети — регулювання не застосовано попри наявну потребу у застосуванні, що призводить до неможливості досягти мети (РА-1-R-2-5).

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Значний.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Висока.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Негативна.

Національним планом дій¹ з відновлюваної енергетики на період до 2020 року передбачено, що для досягнення обов'язкових індикативних цілей з використання ВДЕ на 2020 рік у транспортному секторі обсяг використання біоетанолу має скласти **320 тис. тне**.

Наразі вказаних показників не досягнуто, у тому числі, через відсутність дієвої системи державної політики, яка б стимулювала виробництво і використання біоетанолу, яка може формуватись за рахунок стимулюючого оподаткування (зменшених акцизів, звільнення від ПДВ) та встановлення ринкових квот.

Щодо стимулюючих акцизів — згідно даних ДФС за 2013-2017 роки², нульовий акциз застосовувався до **195,7 тис. дал** біоетанолу сукупною вартістю **207 млн грн** — це близько **5%** від сукупного обсягу виробництва³.

Щодо звільнення від ПДВ — виробники біоетанолу могли скористатись звільненням від ПДВ операцій з постачання техніки, обладнання, устаткування. Разом з тим, обсяг такої державної підтримки невідомий.

ПРИМІТКА:

Сукупна сума звільнення від ПДВ операції з постачання техніки, обладнання, устаткування за період 2013-2017 років⁴ становить **33,3 млн грн**, проте виокремити з неї операції, що відносяться до біоенергетики, не вбачається можливим через недоліки системи збору та обробки статистичних даних.

¹ Про Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, затверджено розпорядженням КМУ від 01.10.2014 №902

² Відповідно до листів ДФС України від 15.01.2019 №94/зні/99-99-12-03-03-14 та №95/зні/99-99-12-03-01-14

³ У порівнянні з обсягом виробництва біоетанолу у 2015 році. Дані щодо обсягів виробництва біоетанолу у 2016 році відсутні.

⁴ Відповідно до листів ДФС України від 15.01.2019 №94/зні/99-99-12-03-03-14 та №95/зні/99-99-12-03-01-14

Щодо ринкових квот — Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо виробництва та використання моторних палив з вмістом біокомпонентів» від 19.06.2012 р. №4970-VI¹ до Закону України «Про альтернативні види палива» було внесено зміни, якими передбачено поетапне збільшення нормативно визначеної частки виробництва і застосування біопалива та сумішевого палива моторного. Вміст біоетанолу в бензинах моторних, що виробляються та/або реалізуються на території України, мало становити:

- ◆ у 2013 році — рекомендований вміст не менш як **5 відсотків** (об'ємних);
- ◆ у 2014-2015 роках — обов'язковий вміст не менш як **5 відсотків** (об'ємних);
- ◆ з 2016 року — обов'язковий вміст не менш як **7 відсотків** (об'ємних).

Проте, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12.02.2015 р. №191-VIII² Закон України від 19.06.2012 р. №4970-VI визнано таким, що втратив чинність. Отже вимоги щодо вмісту біоетанолу в бензинах моторних було скасовано.

ПРИМІТКА:

Законопроект №7348³ передбачає, що стан виконання квоти оцінюється в залежності від обсягу річного продажу моторних палив в енергетичному еквіваленті. Так, вимога до бензинів становить **3,4%** з 01.01.2019 та **4,8%** з 01.01.2020.

Крім того, відсутні будь-які програми фінансової підтримки виробників біоетанолу для забезпечення більшої споживчої привабливості пального з вмістом біоетанолу, порівняно з традиційним паливом.

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Відсутня.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Нормативно визначена квота споживання біопалива (наразі не застосовується).

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Відсутні вимоги до обов'язкового обсягу продажу моторних біопалив та/або щодо вмісту біоетанолу в бензинах моторних.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Альтернатива 1.

Законодавчо запровадити графік підвищення обсягу реалізації моторного біопалива.

Альтернатива 2.

Запровадити субсидію виробникам бензинів з додаванням біоетанолу (або виробникам біоетанолу), при його продажу, на літр продукції.

¹ Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо виробництва та використання моторних палив з вмістом біокомпонентів» — <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4970-17>

² Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» — <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-19>

³ Проект Закону від 29.11.2017 №7348 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідкого палива з біомаси та впровадження критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту»

ВІДСУТНІСТЬ СТИМУЛІВ ВИРОБЛЯТИ БІОДИЗЕЛЬ ДЛЯ МАСОВОГО СПОЖИВАННЯ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Виробники біодизелю.

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується), оскільки неправильно обрані інструменти (засоби) регулювання для досягнення мети — регулювання не застосовано попри наявну потребу у застосуванні, що призводить до неможливості досягти мети.

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Значний.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Висока.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Негативна.

Національним планом дій¹ з відновлюваної енергетики на період до 2020 року передбачено, що для досягнення обов'язкових індикативних цілей з використання ВДЕ на 2020 рік у транспортному секторі обсяг використання біодизелю має скласти **70 тис. тне**.

Наразі вказаних показників не досягнуто, у тому числі, через відсутність дієвої системи державної підтримки, яка б стимулювала виробництво і використання біодизелю.

Програма розвитку виробництва дизельного біопалива² визначала, що частка метилового ефіру ріпакової олії у технологічних нормах використання традиційного дизельного палива для проведення сільськогосподарських робіт, мала становити **5%** у 2008 році, **16%** у 2009 році та **33%** у 2010 році.

Разом з тим, до операцій з експорту олійних культур, що можуть використовуватись для виробництва біодизелю (соєві боби, насіння свиріпи і ріпаку), протягом 2006-2018 років³ застосовувався спеціальний режим оподаткування з метою підвищення конкурентоспроможності вказаних експортних позицій на світових ринках.

ПРИМІТКА:

До 2018 року згідно із спеціальним режимом оподаткування сума ПДВ, нарахована сільськогосподарським підприємством⁴ на вартість вказаних товарів не підлягала сплаті до бюджету та повністю залишається в розпорядженні такого підприємства для відшкодування суми податку, сплаченої (нарахованої) постачальнику, а за наявності залишку такої суми податку - для інших виробничих цілей.

Інших нормативно-правових актів щодо запровадження цих показників прийнято не було, Програма залишилась нереалізованою.

¹ Про Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, затверджено розпорядженням КМУ від 01.10.2014 №902

² Програму розвитку виробництва дизельного біопалива, затверджена постановою КМУ від 22 грудня 2006 р. №1774

³ Згідно Законів України «Про податок на додану вартість» (втрапив чинність) та Податкового Кодексу України

⁴ Суб'єкт спеціального режиму, який провадить діяльність у сфері сільського господарства

ПРИМІТКА:

Законопроект №7348¹ передбачає, що стан виконання квоти оцінюється в залежності від обсягу річного продажу моторних палив в енергетичному еквіваленті. Так, суб'єкти господарювання, що виробляють та/або імпортує для продажу на митній території України дизельне паливо, зобов'язані забезпечити вміст обов'язкової частки біокомпонентів, у загальному річному обсязі не менш як **2,7 відсотка** (енергетичних).

Крім того, відсутні будь-які програми фінансової підтримки виробників біодизелю для забезпечення його більшої споживчої привабливості, порівняно з традиційним паливом.

ПРИМІТКА:

Протягом 2013-2017 років² **829** осіб отримало податкову знижку на суму **1,7 млн грн** у зв'язку з переобладнанням транспортного засобу для з використання сумішевого палива, біоетанолу, біодизелю, стиснутого або скрапленого газу, інших видів біопалива. Разом з тим, виокремити з вказаного переліку осіб, що перейшли на біопаливо неможливо через недоліки чинної державної системи збору та обробки статистичних даних.

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Відсутня.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Нормативно визначена квота споживання біопалива.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Відсутні вимоги щодо обов'язкової до використання частки біодизелю.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:**Альтернатива 1.**

Зобов'язати операторів АЗС диверсифікувати власне «меню» шляхом включення до нього визначеної законодавством частки біодизелю. Законодавчо запровадити графік підвищення частки біодизелю на паливному ринку України.

Альтернатива 2.

Запровадити субсидію виробникам біодизелю, при його продажу, на літр продукції.

¹ Проект Закону від 29.11.2017 №7348 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідкого палива з біомаси та впровадження критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту»

² Відповідно до листів ДФС України від 15.01.2019 №94/зні/99-99-12-03-03-14 та №95/зні/99-99-12-03-01-14

КРИТЕРІЇ СТАЛОСТІ НЕ ІМПЛЕМЕНТОВАНІ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1» Виробники біоетанолу і біодизелю.
- 2» Споживачі, зацікавлені в купівлі екологічно чистого палива.

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується), оскільки обрано надмірно м'який інструмент.

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Значний.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Висока.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Негативна.

З метою забезпечення дійсного зменшення викидів CO₂ внаслідок заміщення традиційного палива альтернативним, до біопалива застосовуються критерії сталості. В першу чергу, оцінюється негативний вплив, що може мати місце через прямі або непрямі зміни у землекористуванні¹ внаслідок виробництва біопалива.

ПРИМІТКА:

Зміни в землекористуванні відбуваються, наприклад, якщо пасовища або сільськогосподарські угіддя, які раніше використовувались для цілей агропромислового комплексу (вирощування кормів, продуктів харчування і т.д.), починають використовуватись для виробництва біопалива.

Відповідність біопалива таким критеріям протягом усього життєвого циклу часто є підставою залучення державної підтримки², при цьому, вимоги до дотримання критеріїв сталості поступово посилюються. Для контролю за їх дотриманням застосовуються³ попереджувальний підхід (передбачає встановлення обов'язку використовувати найкращі доступні технології) екологічний підхід (мінімізація змін, що можуть вплинути на навколишнє середовище шляхом визначення стандартів якості навколишнього середовища та критичного навантаження, наприклад, щодо допустимого рівня забруднення води, повітря та ґрунту), або комбінація цих підходів.

Одним з найкращих інструментів контролю за дотриманням критеріїв сталості є звітність щодо впливу палива на навколишнє природне середовище протягом усього життєвого циклу, оскільки інформацію щодо відповідності критеріям сталості найзручніше збирати на початку виробничого ланцюга, а інформацію

¹ Sustainability criteria — <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energy/biofuels/sustainability-criteria>

² State aid as a tool encouraging production of energy from renewable sources / Bartosz Barnczak / Wrocław University of Economics — <http://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/CJFA/article/download/3259/3215>, State aid: Commission approves €4.7 billion public support scheme for advanced biomethane and biofuels in Italy - http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-1441_en.htm, SA.43301 Tax exemptions and tax reductions for liquid biofuels — http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_43301, SA.48069 Tax reductions for pure and high blended liquid biofuels — http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48069

³ Westerlund S. Fundamentals of Environmental Law Methodology, version 0.7b, 2007. p. 135. — <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:903401/FULLTEXT01.pdf>

про кількість стійкого біопалива — наприкінці¹. Інформація щодо виконання критеріїв сталості має бути загальнодоступною (зокрема, існує практика розміщення в онлайн доступі вичерпної інформації про виробничі процеси, у т.ч. щодо походження сировини). При цьому, органи влади повинні мати можливість здійснювати контроль та моніторинг.

ПРИМІТКА:

Для деталізації вимог щодо дотримання критеріїв сталості Єврокомісія планує прийняти Регламент², спрямований на розмежування дозвільних процедур для біопалива з високим та низьким ризиком викидів. Так, для біопалива з низьким ризиком планується запровадити процедуру сертифікації. Щодо виробництва біопалива з високим ризиком зростання викидів, спричиненим змінами в землекористуванні внаслідок розширення відповідних площ, то планується визначити критерії настання таких ризиків, критерії застосування додаткових обмежень та заходів.

З серпня 2017 року³ в Україні діють гармонізовані з європейськими нормативними документами критерії сталості для виробництва біопалив та біорідин для енергетичного використання, що регулюють:

- ◆ Оцінку відповідності, зокрема й ланцюжок відповідальності під час передавання товару та баланс маси⁴;
- ◆ Біорізноманіття та екологічні аспекти, пов'язані зі збереженням довкілля⁵;
- ◆ Методи обчислення балансу викидів парникових газів з використанням аналізу життєвого циклу продуктів⁶.

Проте, терміни та визначення, що використовуються в Україні, поки не уніфіковані із вживаними в ЄС⁷. До принципових відмінностей між українським та європейським законодавством відноситься, наприклад, визначення терміну «біопаливо», під яким в ЄС розуміється «вироблене з біомаси рідке або газоподібне паливо, що використовується для транспорту⁸», а в Україні «тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлюваної сировини (біомаси), яке може використовуватися як паливо або компонент інших видів палива⁹». Така неузгодженість перешкоджає, в першу чергу, збору статистичних даних щодо стану біопаливної галузі, необхідних для розробки комплексної державної політики у відповідній сфері.

1 Sustainability criteria: their indicators, control, and monitoring (with examples from the biofuel sector) / Evgenia Pavlovskaya — <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5044937/#CR32>

2 Commission delegated Regulation supplementing Directive (EU) 2018/2001 as regards the determination of high indirect land-use change-risk feedstock for which a significant expansion of the production area into land with high carbon stock is observed and the certification of low indirect land use change-risk biofuels, bioliquids and biomass fuels - https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2019-762855_en, New Guidelines on Environmental and Energy State Aid for 2014–2020- http://www.justiceandenvironment.org/_files/file/2014/New%20Energy%20State%20Aid%20Guidelines.pdf

3 Наказ ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 28.07.2017 №197 «Про прийняття національних нормативних документів, гармонізованих з європейськими нормативними документами»

4 ДСТУ CEN/TS 16214-2:2017 (CEN/TS 16214-2:2014, IDT) Критерії сталості для виробництва біопалив та біорідин для енергетичного використання. Принципи, критерії, індикатори та верифікатори. Частина 2. Оцінювання відповідності, зокрема й ланцюжок відповідальності під час передавання товару та баланс маси

5 ДСТУ EN 16214-3:2017 (EN 16214-3:2012 + A1:2017, IDT) Критерії сталості для виробництва біопалив та біорідин для енергетичного використання. Принципи, критерії, індикатори та верифікатори. Частина 3. Біорізноманіття та екологічні аспекти, пов'язані зі збереженням довкілля

6 ДСТУ EN 16214-4:2017 (EN 16214-4:2013, IDT) Критерії сталості для виробництва біопалив та біорідин для енергетичного використання. Принципи, критерії, індикатори та верифікатори. Частина 4. Методи обчислення балансу викидів парникових газів з використанням аналізу життєвого циклу продуктів

7 BS EN 16214-1:2012 Sustainability criteria for the production of biofuels and bioliquids for energy applications. Principles, criteria, indicators and verifiers. Terminology

8 Директива 2009/28/ЄС Європейського Парламенту та Ради про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС

9 Закон України «Про альтернативні види палива»

Застосування ДСТУ¹, що регулюють вимоги до виконання критеріїв сталості в Україні є добровільним. Порядок сертифікації альтернативного палива не передбачає їх застосування², а моніторинг і контроль діяльності сертифікованих виробників біопалива фактично не здійснюється.

Зважаючи на вказане, вітчизняні виробники, що мають намір здійснювати зовнішньоекономічні операції, віддають перевагу сертифікації міжнародного формату³. Разом з тим, сертифікація за міжнародним стандартом є досить складною процедурою⁴, оскільки керівництва з сертифікації та інша документація недоступні українською мовою, а досвід з проходження процедури сертифікації у компаній відсутній, також відсутній кваліфікований персонал, електронні мапи з координатами полів та інші дані і документи, необхідні для швидкого та успішного завершення процедури.

Таким чином, відсутність належної внутрішньої системи сертифікації біопалива на відповідність критеріям сталості протягом усього життєвого циклу:

- ◆ не дозволяє забезпечити реальне скорочення викидів в навколишнє природне середовище при переходу від традиційних видів палива на альтернативне;
- ◆ несе ризик скорочення екологічно цінних природних ресурсів з високим рівнем біорізноманіття та високими можливостями з уловлювання викидів;
- ◆ не дозволяє споживачам, що зацікавлені в купівлі екологічно чистих товарів (у т.ч. палива), бути впевненими в дійсному скороченні викидів шкідливих речовин в атмосферу внаслідок заміщення традиційного палива альтернативним;
- ◆ призводить до низької зацікавленості зовнішньоекономічних агентів в експорті біопалива українського походження. Натомість, перевага надається закупівлі сировини, придатної для його виробництва (насіння, олія тощо).

¹ Відповідно до положень Закону України «Про стандартизацію», стандарт — це нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері. Національний стандарт — це стандарт, прийнятий національним органом стандартизації та доступний для широкого кола користувачів. Для виробників біопалива дотримання стандартів — процедура добровільна, проте виробники (імпортери) нафтопродуктів мають обов'язково дотримуватись ДСТУ.

² Постанова КМУ від 5 жовтня 2004 р. N 1307 «Про порядок видачі свідоцтва про належність палива до альтернативного», Порядок проведення експертизи для підтвердження належності палива до альтернативного, затверджений наказом Держкоменергозбереження від 10.12.2004 №183

³ Наприклад: Міжнародна система сертифікації сталості та викидів оксиду вуглецю/ International Sustainability and Carbon Certification - ISCC EU/DE; Круглий стіл зі сталого біопалива/ Roundtable on Sustainable Biofuels – RSB; Сертифікація сталого біомаси/ NTA8080 Sustainable biomass certification; Французька схема Biomass Biofuel, Sustainability Voluntary Scheme - 2BSvs Німецька схема REDcert; Схема компанії Abengoa/Abengoa RED Bioenergy Sustainability Assurance - RBSA

⁴ Посібник для виробників та трейдерів «Стале виробництво та сертифікація біомаси для ринку біопалива ЄС» - http://www.ier.com.ua/files/Projects/2011/1_Biomass/23.02.2012_presentation/UA_Sust_biomass_handbook_17.02.2012.pdf, Матеріали семінару «Сертифікація сталості біомаси: досвід України та розвиток біопаливної політики ЄС», Київ, 3 липня, 2013 - http://www.ier.com.ua/ua/biomass_project/biomass_materials (Йоханна Біндер, «Досвід GIZу реалізації проектів зі сталого виробництва біопалива», Юлія Озаренко, «Досвід проекту «Підтримка сталого виробництва та використання біомаси в Україні», Богдан Сіленков, «Міжнародна сертифікація сталості біомаси», Олександр Лютий, «Проблеми сертифікації рідкого біопалива в Україні», Микола Кобець, «Національний план дій з відновлювальної енергетики», Карло Хамелінський, «Попит на стале біопаливо в ЄС»

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Захист довкілля.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Критерії сталості.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Критерії сталості дотримуються виробниками біопалива на добровільній основі, що може призводити до:

відсутності позитивного екологічного ефекту від використання альтернативного палива;

⋮

скорочення екологічно цінних природних ресурсів внаслідок використання відповідних площ для вирощування біомаси.

⋮

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Альтернатива 1.

Запровадити обов'язкове застосування критеріїв сталості для моторного біопалива, одночасно гармонізувавши систему контролю та моніторингу за їх дотриманням з нормами ЄС.

Альтернатива 2.

Гармонізувати термінологію, що регулює питання виробництва та використання біопалива, з законодавством ЄС, залишивши принцип добровільної відповідності критеріям сталості.

ЗАСТАРІЛІ ВИМОГИ ДО ЯКОСТІ МОТОРНОГО ПАЛИВА (У Т. Ч. БІОПАЛИВА)

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1» Споживачі моторного палива (у т.ч. біопалива).
- 2» Виробники моторного палива (у т.ч. біопалива).

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується), оскільки не було здійснено необхідних організаційних заходів (не створено необхідне методологічне забезпечення).

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Значний.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Висока.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Негативна.

Нафтопродукти відпускають споживачам¹ лише після підтвердження акредитованою випробувальною лабораторією їх відповідності вимогам нормативних документів² і наявності паспорта якості³ на нафту та/або нафтопродукт, що містить-ся в конкретному резервуарі.

ПРИМІТКА:

До 16.03.2018 бензини автомобільні, дизельне паливо, альтернативні види палива, біопалива (для бензинових двигунів, для дизельних двигунів з вмістом біодизелю) підлягали обов'язковій сертифікації⁴.

Паспорт якості оформляється в одній з **43** акредитованих лабораторій⁵ та містить висновок про відповідність нафтопродукту вимогам нормативного документа або ставиться штамп «Стандартний» чи «Нестандартний»⁶.

Продукція вважається безпечною, якщо вона відповідає встановленим законодавством вимогам⁷. Зважаючи на це, реалізація нестандартних нафтопродуктів в Україні фактично заборонена — у разі виявлення відхилення якості нафтопродукту, що відпускається, від вимог нормативного документа хоча б за одним показником, його реалізація негайно припиняється⁸. При цьому,

¹ Пункт 6.4.1. Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженій наказом Мінпаливенерго від 04.06.2007 N 271/121

² Нормативний документ - документ, який встановлює правила, загальні принципи чи характеристики різних видів діяльності або результатів. Цей термін охоплює такі поняття як «стандарт» та «технічні умови».

³ Паспорт якості - документ, що містить дані для ідентифікації та фактичні значення показників якості нафти та/або нафтопродуктів, отримані в результаті лабораторних випробувань, і їх відповідність вимогам нормативних документів. Паспорт якості оформляється акредитованою лабораторією

⁴ Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затверджений наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 01.02.2005 №28 (втратив чинність на підставі наказу Мінекономрозвитку від 26.01.2018 №93), Правила обов'язкової сертифікації нафти та нафтопродуктів, затверджений наказом Державного комітету України по стандартизації метрології та сертифікації від 16 січня 1997 р. N 19

⁵ Перелік випробувальних лабораторій, акредитованих на відповідність вимогам ДСТУ ISO/IEC 17025 станом на 25.02.2019 — <https://naau.org.ua/rejestr-akreditovanix-oov/>

⁶ Нестандартний нафтопродукт - нафтопродукт, що за одним чи декількома показниками якості не відповідає вимогам нормативного документа.

⁷ Стаття 5 Закону України «Про загальну безпечність нехарчової продукції»

⁸ Пункти 6.4.7., 6.5.7. Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженій наказом Мінпаливенерго від 04.06.2007 N 271/121, Інструкція про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, Правила роздрібної торгівлі нафтопродуктами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 р. N 1442

нестандартні нафтопродукти, якість яких не можна відновити, переводяться до нижчого ґатунку або утилізуються¹.

Таким чином, паливо, що реалізується на АЗС має відповідати вимогам:

1) Технічного регламенту², що встановлює рамкові вимоги до палив, що виробляються, вводяться в обіг та реалізуються на території України. Він дозволяє додавати до бензинів біоетанолу, якщо це не погіршує експлуатаційні показники палива і не впливає негативно на екологічні, енергетичні та економічні показники двигунів. Встановлені регламентом вимоги розповсюджується на бензини з об'ємною часткою біоетанолу до **10%**. При цьому, регламент **не містить вимог до біодизелю**.

2) Стандартів³, що регулюють якість моторних палив та встановлюють методи її перевірки (більше **100** документів), при цьому вимоги до альтернативного палива визначені у **3** документах⁴, загальні вимоги до дизелю визначені у **5** документах⁵, до бензинів — у **8** документах⁶.

Незважаючи на те, що Технічний регламент⁷ і окремі ДСТУ⁸ були оновлені у 2016-2017 роках вітчизняні стандарти досі залишаються не гармонізованими із стандартами ЄС. Наприклад, не затверджено розроблений з урахуванням Директиви 2009/28/ЄС⁹ проект ДСТУ «Біопаливо рідке та газове. Викиди парникових газів. Технічні вимоги». Крім того, ДСТУ 4839:2007 «Бензини автомобільні підвищеної якості»¹⁰ допускають граничний вміст біоетанолу в бензині нарівні **5%**, що не корелюється з відповідною практикою країн ЄС¹¹.

Потенційно, якість нафтопродуктів та альтернативних моторних палив могла б підтверджуватись шляхом подання декларації про відповідність¹² продукту міжнародним (європейським) стандартам. Разом з тим, наразі відсутній механізм застосування деклараційного принципу для моторних палив у зв'язку з чим, паливо з більш високими якісними характеристиками в Україні вважається нестандартним, а отже переводиться до нижчого класу або підлягає утилізації.

Таким чином, існує потреба в приведенні вітчизняних стандартів якості палива, у т.ч. біопалива, у відповідність до кращих світових практик (зокрема введення вимог згідно стандарту Euro 6, який діє в країнах ЄС з 2014 року).

1 Пункт 8.2. Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженої наказом Мінпаливенерго від 04.06.2007 N 271/121

2 Технічний регламент щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. №927

3 Перелік національних стандартів та кодексів усталеної практики (станом на 01.01.2019 року) <http://www.leonorm.lviv.ua/P/DG/CND2018.HTM>

4 ДСТУ 7178:2010 Паливо альтернативне. Естери етилові жирних кислот олій та жирів для дизельних двигунів. Технічні вимоги та методи контролювання, ДСТУ 8695:2016 Паливо альтернативне для дизельних двигунів. Технічні умови, ДСТУ 7166:2010 Біоетанол. Технічні умови

5 ГОСТ 305-82 Топливо дизельное. Технические условия, ДСТУ 4840:2007 Паливо дизельне підвищеної якості. Технічні умови (для потреб оборони та державного резерву), ДСТУ 6081:2009 Паливо моторне. Ефіри метилові жирних кислот олій і жирів для дизельних двигунів, ДСТУ 7688:2015 Паливо дизельне Євро. Технічні умови, ДСТУ 8705:2017 Паливо дизельне довготривалого зберігання. Технічні умови

6 ДСТУ 4839:2007 Бензини автомобільні підвищеної якості. Технічні умови (для потреб оборони та державного резерву), ДСТУ EN 15376:2015 (EN 15376:2014, IDT) Палива автомобільні. Етанол як складник бензину. Вимоги та методи випробування, ДСТУ 7687:2015 Бензини автомобільні Євро. Технічні умови, ДСТУ 8696:2016 Паливо альтернативне для бензинових двигунів. Технічні умови, ДСТУ 8697:2016 Добавка комплексна оксигенатна (компонент палив для бензинових двигунів). Технічні умови, ДСТУ 8698:2016 Нафтопродукти рідкі. Фракція бензинова (компонент палив для бензинових двигунів). Технічні умови, ДСТУ 8704:2017 Бензини автомобільні довготривалого зберігання. Технічні умови, ДСТУ 4345:2004 Нафтопродукти. Палива рідкі. Номенклатура показників якості

7 Технічний регламент щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. №927

8 ДСТУ 8696:2016 Паливо альтернативне для бензинових двигунів. Технічні умови, ДСТУ 8698:2016 Нафтопродукти рідкі. Фракція бензинова (компонент палив для бензинових двигунів). Технічні умови, ДСТУ 8704:2017 Бензини автомобільні довготривалого зберігання. Технічні умови, ДСТУ 8695:2016 Паливо альтернативне для дизельних двигунів. Технічні умови, ДСТУ 8705:2017 Паливо дизельне довготривалого зберігання. Технічні умови.

9 Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TX/?qid=1542875211809&uri=CELEX:32009L0028>

10 ДСТУ 4839:2007 Бензини автомобільні підвищеної якості. Технічні умови <http://energy-efficiency.in.ua/wp-content/uploads/DSTUoil/dsty%204839-2007.pdf>

11 Biofuels Markets and Policies in Ukraine - https://mpira.ub.uni-muenchen.de/76747/1/MPRA_paper_76747.pdf

12 Передбачена Законом України «Про загальну безпечність нехарчової продукції» та застосовувалась на підставі Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності», який втратив чинність

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Захист споживачів.

ІНСТРУМЕНТИ ПОЛІТИКИ:

- 1» Державні технічні вимоги до палива;
- 2» Паспорт (сертифікат) якості нафтопродукту.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Відсутність системного контролю за якістю та кількістю нафтопродуктів, що реалізується на ринку. Одночасно, Законом України №2628-VIII з 01.06.2019 посилюються вимоги до суб'єктів господарювання, що здійснюють виробництво, імпорт, транспортування і реалізацію нафтопродуктів, що потенційно може призвести до суттєвого скорочення обсягу тіньового ринку та підвищення якості товару.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Альтернатива 1.

Забезпечити оновлення національних стандартів якості моторних біопалив з урахуванням вимог до аналогічної продукції в ЄС.

Альтернатива 2.

Передбачати можливість застосування декларативного принципу при повідомленні зацікавлених осіб про якість моторних біопалив з одночасним створенням дієвої системи державного реагування на повідомлення про неякісну продукцію.

НЕНАЛЕЖНА ЯКІСТЬ МОТОРНИХ ПАЛИВ (У Т. Ч. БІОПАЛИВА) НА РОЗДРІБНОМУ РИНКУ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

- 1 Споживачі моторного палива (у т.ч. біопалива).
- 2 Виробники моторного палива (у т.ч. біопалива).

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується), оскільки не було здійснено необхідних організаційних заходів (не створено необхідне методологічне забезпечення).

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Значний.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Висока.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Негативна.

Незважаючи на наявність жорстких нормативних вимог до якості моторних палив, фактична якість товару, що реалізується на АЗС, часто не відповідає нормативній. Численні випадки порушення відповідних вимог та нелегального виробництва моторних палив протягом 2013-2018 років були виявлені ДФС і Держпродспоживслужбою¹. При приготуванні відповідної суміші часто домішують біокомпоненти, які потенційно могли б формувати ринок біопалива в Україні. При цьому, в Україні фактично існує мережа несанкціонованих АЗС, якість продукції на яких не контролюється, а облік товарної продукції не ведеться.

ПРИМІТКА:

В Україні діє майже **1 тисяча** нелегальних АЗС (місць торгівлі нафтопродуктами з ознаками порушення норм чинного законодавства)², а втрати бюджету від їх діяльності становлять більше **7 млрд грн**. В країнах ЄС для боротьби з тіньовим ринком нафтопродуктів було введено ліцензування, автоматичний контроль за обігом пального, фінансові гарантії для учасників ринку³.

¹ Експерти виявили АЗС, де продають дизель з домішками води — <https://www.unn.com.ua/uk/news/1637269-eksperti-viyavili-azs-de-prodayut-dizel-z-domishkami-vodi-ise>, Держпродспоживслужба в Запорізькій області виявила факти реалізації неякісного пального — http://www.consumer.gov.ua/News/313/Derzhprodspozhivsluzhba_v_Zaporizkiy_oblasi_viyavila_fakti_realizatsii_neyakisnogo_palnogo, В Чернівці на АЗС виявили бензин із домішками води — http://www.consumer.gov.ua/News/2199/V-Chernigovi_na_AZS_viyavili_benzin_iz_domishkami_vodi, Працівники підрозділу податкової міліції «Фантом» викрили нелегальне виробництво бензину та спирту — <http://www.sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/print-201316.html>, Нелегальний алкоголь виводить з бюджету України 360 мільйонів євро на рік — <https://www.epravda.com.ua/news/2018/03/15/635000/>, Податківці ліквідували в Дніпрі незаконне масове виробництво спирту, вилучено продукції на 6,7 млн грн. — https://censor.net.ua/ua/photo_news/3091656/podatktivtsi_likviduvay_v_dnipri_nezakonne_masove_vyrobnystvo_spyrtu_vylucheno_produktsiyi_na_67 mln, На Івано-Франківщині СБУ блокувала нелегальне виробництво спирту — <http://www.blitz.if.ua/news/na-ivano-frankivschyni-sbu-blokuvala-nelegalne-vyrobnystvo-spyrtu.html>, На держзаводі, очолюваному мільйонером, організували нелегальне виробництво неякісного бензину (додано) — <http://nashigroshi.org/2016/06/27/na-derzhzavodi-ocholyuvanomu-milijonerom-orhanizuvay-nelegalne-vyrobnystvo-neyakisnogo-benzynu/>, У Києві виявили нелегальне виробництво бензину із заборонених речовин — <https://ukr.segodnya.ua/kiev/kaccidents-v-kye-vuyavili-nelegalnoe-proizvodstvo-benzina-iz-zapreshchennyh-veshchestv-992850.html>, Про «бодягу» і «мачмалу», або Що не так з українським пальним — <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/12/6/631906/>, Нелегальне виробництво бензину виявили харківські податківці — <http://kh.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-240765.html>, Працівники підрозділу податкової міліції «Фантом» викрили нелегальне виробництво бензину та спирту — <http://www.sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/print-201316.html>, Податківці ліквідували незаконне виробництво пально-мастильних матеріалів на Кіровоградщині: вилучено понад 25 тис. літрів бензину — https://censor.net.ua/ua/video_news/380833/podatktivtsi_likviduvay_nezakonne_vyrobnystvo_palnomastylnyh_materialiv_na_kirovogradschyni_vylucheno, Два підпільні цехи з виробництва пального ліквідовано на Харківщині, вилучено ПММ на 17,3 млн грн — https://censor.net.ua/ua/photo_news/3106416/dva_pidpilni_tsehy_z_vyrobnystva_palnogo_likvidovano_na_harkivschyni_vylucheno_pmm_na_173 mln_grn_fotoreportaj

² Карта нелегальних АЗС (Карта виявлення місць торгівлі нафтопродуктами з ознаками порушення норм чинного законодавства) — <https://pervirazs.info/>, Нафтогазова асоціація і ДФС запустили інтерактивну карту розміщення нелегальних АЗС — <https://mind.ua/news/20191629-naftogazova-asociaciya-i-dfs-zapustili-interaktivnu-kartu-rozmishchennya-nelegalnih-azs>

³ Без легального ринку — розвитку не буде — <http://oilers.org.ua/uk/2019/02/27/bez-legalnogo-rinku-rozvitku-ne-bude-?fbclid=IwAR0JLqHJQzwjuV26VgabHtS5n0qQc5MULKDv9KeBXQagdmOAq0fYXzqgrs>

Передумовою виникнення такої ситуації на ринку є розпорошеність функцій з контролю¹ за діяльністю учасників ринку моторних палив між 4 органами влади:

- ◆ Держекоінспекція² здійснює контроль за дотриманням вимог законодавства щодо дотримання екологічних показників нафтопродуктів (бензину автомобільного та дизельного палива), які реалізуються шляхом оптової та роздрібною торгівлі суб'єктами господарювання;
- ◆ Держпродспоживслужба³ контролює відповідність якості палива, яким забезпечується агропромисловий комплекс;
- ◆ Міненерговугілля⁴ є органом, відповідальним за застосування Технічного регламенту;
- ◆ АМКУ⁵ контролює відповідність якості палива інформації, що надається споживачу;
- ◆ ДФС⁶ контролює відповідність обсягів палива (а також спирту), що були випущені на ринок, обсягам, які були реалізовані споживачам.

Варто відзначити, що повноваження у сфері контролю за якістю моторних палив були передані Держекоінспекції у 2016 році⁷, але фактичний контроль якості палива нею не здійснюється, а фінансування реалізації відповідних владних повноважень належним чином не забезпечується.

ПРИМІТКА:

Основною проблемою у сфері ринкового нагляду щодо дотримання вимог до автомобільних бензинів, дизельного палива є недостатність фінансування заходів ринкового нагляду у 2016-2019 роках. Так, Держекоінспекція⁸ фінансується виключно за рахунок загального фонду Державного бюджету за програмою КПКВК 2405010 «Керівництво та управління у сфері екологічного контролю», яка не передбачає видатків на виконання функцій органу державного ринкового нагляду. Фінансування виконання функцій у сфері контролю якості палива здійснюється за статтею інші видатки⁹, обсяг фінансування якої тільки на **30%** забезпечує потреби Держекоінспекції протягом останніх **5 років**. При цьому, станом на 01.07.2018 вартість проведення експертизи якості одного зразка палива **5,9 тис. грн** для бензину і **6,3 тис. грн** для дизелю. При цьому, оснащення відповідної лабораторії¹⁰ планується завершити в квітні 2019 року.

Додатковим бар'єром забезпечення належної якості моторних є дороговизна проведення досліджень якості моторного палива для споживачів. Такі дослідження проводяться спеціалізованими лабораторіями. Контролюючі органи¹¹ та окремі учасники ринку нафтопродуктів мають власні лабораторії, проте через складність забезпечення швидкого реагування на скаргу споживача (необхідний терміновий відбір проб палива у споживача та продавця) контролюючі органи фактично не мають можливості довести порушення¹².

1 Як працює нелегальний ринок нафтопродуктів в Україні — <https://mind.ua/publications/20194305-yak-pracyue-nelegalnij-rinok-naftoproduktiv-v-ukrayini>

2 Положення про Державну екологічну інспекцію України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2017 р. №275, Перелік видів продукції, щодо яких органи державного ринкового нагляду здійснюють державний ринковий нагляд, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. №1069

3 Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. №667

4 Технічний регламент щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. №927

5 Закони України «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист від недобросовісної конкуренції»

6 Податковий кодекс України

7 Держекоінспекція визначена органом державного ринкового нагляду щодо бензину автомобільного, дизельного, суднових та котельних палив постановою КМУ від 28.12.2016 №1069 «Про затвердження переліку видів продукції, щодо яких органи державного ринкового нагляду здійснюють державний ринковий нагляд», яка набрала чинності 20.06.2017. Відповідні зміни до Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою КМУ від 19.04.2017 №275, внесені згідно пункту 6 постанови КМУ від 28.02.2018 №143 «Про внесення змін до деяких постанов КМУ».

8 Лист Держекоінспекції від 26.03.2019 №1903/2.11/12-19

9 Відрядження, судовий збір, оренда приміщень, експлуатаційні витрати, придбання паливно-мастильних матеріалів, утримання техніки та обладнання тощо

10 Функціонуватиме на базі Науково-дослідної установи «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем»

11 Перелік державних лабораторій Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, які можуть проводити лабораторні дослідження (випробування) для цілей державного контролю — http://www.consumer.gov.ua/ContentPages/Perelik_Laboratoriy/159/

12 Якість нафтопродуктів: хто і чому безкарно продає «бодягу» — <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/09/5/628689/>

Для посилення системи контролю за реалізацією нафтопродуктів з 01.06.2019 має бути запроваджено ліцензування учасників ринку (виробників, імпортерів, зберігачів та продавців) та контроль за переміщенням палива, а також удосконалено систему автоматизованого контролю за фактичним обігом пального на всіх акцизних складах¹.

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Захист споживачів.

ІНСТРУМЕНТИ ПОЛІТИКИ:

- 1 > Державні технічні вимоги до палива;
- 2 > Паспорт якості нафтопродукту;
- 3 > Акцизний склад;
- 4 > Система електронного адміністрування реалізації пального.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Відсутність системного контролю за якістю та кількістю нафтопродуктів, що реалізується на ринку. Одночасно, Законом України №2628-VIII з 01.06.2019 посилюються вимоги до суб'єктів господарювання, що здійснюють виробництво, імпорт, транспортування і реалізацію нафтопродуктів, що потенційно може призвести до суттєвого скорочення обсягу тіньового ринку та підвищення якості товару.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Альтернатива 1.

Посилити систему контролю за обігом моторних палив, як це передбачено Законом України №2628-VIII.

Альтернатива 2.

Посилити систему контролю за обігом моторних палив, вироблених з нафтопродуктів, як це передбачено Законом України №2628-VIII, і одночасно забезпечити її нерозповсюдження на біологічні види моторних палив, які не змішувались з нафтопродуктами (дозволить створити більш легкі умови ведення бізнесу для виробників та продавців нафтопродуктів, порівняно з конкурентами).

¹ Податковий кодекс України в редакції Закону України №2628-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів»

ВИКЛЮЧНІ ПРАВА ОКРЕМИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ВИРОБНИЦТВО БЕНЗИНІВ МОТОРНИХ СУМІШЕВИХ З ДОБАВКАМИ НА ОСНОВІ БІОЕТАНОЛУ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Потенційні виробники бензинів моторних сумішевих з добавками на основі біоетанолу.

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не досягає мети (проблема не вирішується), оскільки неправильно обрані інструменти (засоби) регулювання для досягнення мети — обрано надмірно жорсткий інструмент.

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Значний.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Висока.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Н/д

Відповідно до статті 4 Закону України «Про підприємництво»¹, діяльність, пов'язана з виробництвом бензинів моторних сумішевих або з додаванням (змішуванням) біоетанолу та/або біокомпонентів на його основі до вуглеводневої основи (бензинів, фракцій, компонентів тощо), здійснюється підприємствами, перелік яких визначається КМУ. Наразі до такого переліку включено²:

- ◆ ВАТ «Нафтохімік Прикарпаття»,
- ◆ ВАТ «Лукойл-Одеський НПЗ»,
- ◆ ВАТ «Херсоннафтопереробка»,
- ◆ Шебелинське ВПГКН АТ «Укргазвидобування»,
- ◆ ЗАТ «Укртатнафта» (Кременчуцький НПЗ).

ПРИМІТКА:

Три підприємства з вказаного переліку не здійснюють виробничу діяльність.

Наявність у вказаних підприємств виключних прав виробляти бензини моторні сумішеві, обмежує можливості інших суб'єктів здійснювати відповідну діяльність. При цьому, оскільки процедуру внесення змін до такого переліку не врегульовано його наявність унеможливорює входження на ринок виробництва бензинів моторних сумішевих нових гравців та стримує розвиток біопаливної галузі.

¹ Закон України «Про підприємництво»

² Постанова КМУ від 05.12.2007 №1375 «Про затвердження переліків підприємств з усіма стадіями технологічного процесу з виготовлення нафтопродуктів, що мають право виробляти бензини моторні сумішеві із вмістом етил-трет-бутилового ефіру або з добавками на основі біоетанолу»

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Контроль за виробництвом бензинів моторних, в т.ч., сумішевих.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Перелік підприємств, що мають право виробляти бензини з добавками на основі біоетанолу.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Кількість підприємств, що мають право виробляти бензини з добавками на основі біоетанолу адміністративно обмежується.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Альтернатива 1.

Скасувати визначений перелік підприємств, що мають право виробляти бензини з добавками на основі біоетанолу (внесення змін до статті 4 Закону України «Про підприємництво» та скасування постанови КМУ від 05.12.2007 №1375).

Альтернатива 2.

Визначити порядок включення підприємств до переліку підприємств, що мають право виробляти бензини з добавками на основі біоетанолу.

ВІДСУТНІСТЬ ДОСТАТНЬОГО ОБСЯГУ ДАНИХ ЩОДО СТАНУ БІОПАЛИВНОЇ ГАЛУЗІ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ КОРИГУВАННЯ ПОЛІТИКИ

ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВА КАРТКА ПРОБЛЕМИ

НОСІЙ ПРОБЛЕМИ:

Всі учасники ринку

ПРИЧИНА ПРОБЛЕМИ:

Регулювання не застосовано попри наявну потребу у застосуванні, що призводить до неможливості досягти мети.

МАСШТАБ ПРОБЛЕМИ:

Низький.

ГОСТРОТА ПРОБЛЕМИ:

Середня.

ДИНАМІКА ПРОБЛЕМИ:

Негативна.

На сьогодні відсутня достовірна та в достатньому обсязі інформація щодо обсягів та якісних показників біопалива, що виробляється, імпортується, експортується та реалізується в Україні. Отже, держава не отримує сигнали, на підставі яких можна було б зробити висновки щодо необхідності коригування державної політики на цьому ринку з метою досягнення задекларованих цілей. Так, в загальному доступі відсутня актуальна інформація щодо потужностей з виробництва біоетанолу та біодизелю, не оновлюється звітність щодо обсягу викидів в атмосферу пересувними джерелами, відсутня інформація щодо обсягів державної підтримки, що надавалась з метою розвитку біопаливної галузі.

ПРИКЛАД:

Держстат припинив публікацію даних щодо викидів забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря пересувними джерелами у 2015 році¹, що призводить до неможливості оцінити вплив транспортної галузі на довкілля.

¹ Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря – http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/ns_rik/ns_u/dvsr_u2008.html, Методика розрахунку викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від транспортних засобів, затверджена наказом Держкомстату від 13.11.2008 №452 https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2008/452/metod.htm та втратила чинність на підставі наказу Держстату від 19.02.2015 №60 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060832-15>

РЕЗЮМЕ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ

ЦІЛЬ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВДЕ:

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору.

ЦІЛЬ СУМІЖНОЇ ПОЛІТИКИ:

Отримання достовірної інформації щодо показників біопаливної галузі.

ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ:

Статистична звітність.

ПОТОЧНИЙ КУРС ПОЛІТИКИ:

Інформація про стан біопаливної галузі централізовано не збирається.

МОЖЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНОГО КУРСУ ПОЛІТИКИ:

Альтернатива 1.

Розробка формату та запровадження звітування учасниками ринку щодо виробничих потужностей, обсягів виробництва та реалізації біопалива, а також його впливу на довкілля.

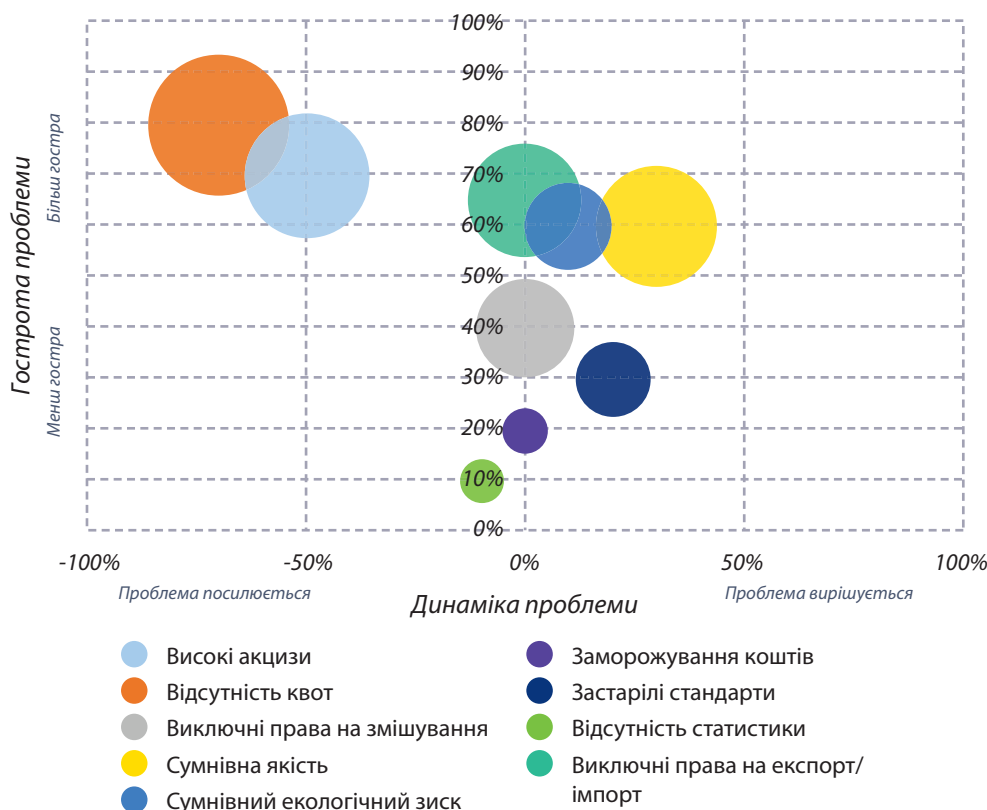
Альтернатива 2.

Збереження поточного курсу політики.

ВИСНОВКИ ЗА РОЗДІЛОМ 3

Низькі темпи розвитку біопаливної галузі та відсутність вагомого впливу біопалива на енергоспоживання транспортного сектору свідчить про застосування державою не оптимальних підходів до регулювання відповідної бізнес активності.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БІОПАЛИВНОЇ ГАЛУЗІ

До найбільш гострих проблем розвитку галузі віднесено недостатній рівень позитивного державного регулювання (запровадження квот на продаж біопалива, тобто створення гарантованого попиту, або застосування заходів державної підтримки) та недостатність державної підтримки моторних біопалив (застосування фіскальних інструментів для вирівнювання цін на альтернативні та традиційні види палива). Необхідність ведення відповідної стимулюючої політики підтверджується різницею в собівартості конкуруючих палив. Динаміку проблеми в цілому оцінено як негативну, оскільки:

- ◆ нормативно-правові акти, що передбачали квотування ринку були скасовані,
- ◆ рівень акцизних податків поступово зростає,
- ◆ недоцільність подання податкового векселю при отриманні з акцизного складу біоетанолу, за умови контролю його цільового використання.

Однією з основних підстав застосування державної підтримки до альтернативного палива має стати дотримання гарантій його екологічності (критеріїв сталості). Наразі їх дотримання є добровільним, а відповідні сертифікаційні процедури проходять переважно експортоорієнтовані суб'єкти (виробники біомаси). Зважаючи на те, що Мінагрополітики затвердило Методичні рекомендації щодо визначення критеріїв сталості виробництва біомаси, динаміку проблеми оцінено як позитивну, проте мінімальну.

Проблема купівлі-продажу якісних товарів характерна для ринку моторних палив в цілому, та, як результат, зачіпає альтернативні види палива. Відсутність ефективної системи, яка б в онлайн режимі забезпечувала простежуваність моторних палив на всіх етапах життєвого циклу, призвела до існування значного обсягу «сірого» ринку. Ситуація погіршується фактичною відсутністю державного контролю за показниками якості через інституційну неспроможність відповідних контролюючих органів. Динаміку проблеми оцінено як позитивну, оскільки до Податкового кодексу внесено суттєві зміни щодо контролю за обігом нафтопродуктів, які починають діяти з другої половини 2019 року та можуть мати позитивний ефект на якість моторних палив. Разом з тим, не завершеним лишається процес гармонізації нормативно-технічних документів у сфері якості моторних біопалив, незважаючи на наявність розроблених проектів ДСТУ.

Не сприяє розвитку ринку також наявність нормативних вимог, що надають виключні права на окремі види виробничої діяльності вузькому колу суб'єктів господарювання:

- ◆ Право на здійснення оптової торгівлі і експортно-імпортних операцій з етанолом (у т.ч. біоетанолом) мають тільки уповноважені КМУ державні компанії;
- ◆ Право на виробництво бензинів з додаванням біоетанолу та/або біокомпонентів на його основі мають тільки визначені КМУ суб'єкти.

Суттєвою перешкодою в оцінці дійсного стану біопаливної галузі та оперативного змiну курсу політики є відсутність достатнього обсягу статистичної інформації:

- ◆ Дані щодо потужностей з виробництва біоетанолу датуються 2015 роком;
- ◆ Інформація про потужності з виробництва біодизелю відсутня;
- ◆ Найновіша державна звітність щодо обсягу викидів в атмосферу пересувними джерелами датується 2015 роком;
- ◆ Інформація щодо обсягів державної підтримки, що надавалась з метою розвитку біопаливної галузі відсутня.

В цілому, враховуючи різницю в цінах на традиційне та альтернативне паливо, сумнівні споживчі характеристики палив, що реалізуються на роздрібному ринку, високу концентрацію ринку традиційних моторних палив, представлених переважно компаніями-імпортерами, ані продавці нафтопродуктів ані споживачі не зацікавлені в розвитку біопаливної галузі. Зважаючи на це, застосування державної підтримки є базовою умовою інтенсифікації внутрішнього виробництва моторних біопалив, проте, така підтримка має бути мінімально необхідною і зваженою.

4 | КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА МОТОРНОГО БІОПАЛИВА

За результатами аналізу державної політики у сфері моторних біопалива можна зробити висновок про відсутність сталої стратегії державної політики в цьому напрямку. Свідченням цього є внесення у 2012 році змін до Закону України «Про альтернативні види палива», якими передбачено поетапне збільшення нормативно визначеної частки виробництва і застосування біопалива та сумішевого палива моторного, та їх скасування у 2015 році, відсутність фіскального стимулювання виробництва біопалива, недостатня гармонізація нормативної бази з директивами ЄС тощо.

За результатами аналізу державного регулювання ринку моторного біопалива та діалогу з учасниками ринку було виокремлено **9 основних проблем**, що стримують розвиток галузі, які можна розділити на **дві групи**:

1 ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ:

- ◆ Ставки податку для альтернативних та традиційних моторних палив майже не відрізняються, що зменшує конкурентоспроможність біопалива;
- ◆ Відсутність стимулів виробляти моторне біопаливо (на основі біоетанолу та біодизелю) для масового споживання;
- ◆ Обов'язок отримувачів біоетанолу для виробництва біопалива подавати податковий вексель, незважаючи на нульовий податок.

2 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ:

- ◆ Критерії сталості не імplementовані в українське законодавство;
- ◆ Застарілі вимоги до якості моторного палива (у т.ч. біопалива);
- ◆ Неналежна якість моторних палив (у т.ч. біопалива) на роздрібному ринку;
- ◆ Виключні права на здійснення окремих видів діяльності (оптову торгівлю, експорт, імпорт біоетанолу, виробництво бензинів з добавками на основі біоетанолу);
- ◆ Обмежений перелік підприємств, що мають право виробляти бензини моторні сумішеві з добавками на основі біоетанолу;
- ◆ Відсутність достатнього обсягу даних щодо стану біопаливної галузі, необхідних для коригування політики.

СТАН ПОТОЧНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ МОТОРНОГО БІОПАЛИВА

ЦІЛІ ПОЛІТИКИ

Збільшення частки ВДЕ в структурі енергетичного споживання транспортного сектору

Захист
навколишнього
середовища

ПРОБЛЕМИ БІЗНЕСУ

Відсутні квоти

Високі акцизи

Виключні права
на змішування

Виключні права
на експорт, імпорт,
оптову торгівлю
біоетанолом

Сумнівна якість
продукції

Сумнівний
екологічний зиск

ПОКАЗНИКИ РИНКУ

<1% енергоспоживання транспорту
задовольняється альтернативним паливом [1]

Неможливо
оцінити [3]

Неможливо
оцінити [4]

Тільки 5
підприємств
мають право
виробляти
бензини E5, E7,
E10

Тільки ДП
«Укрспирт» може:
• експортувати
біоетанол;
• здійснювати
оптову торгівлю
ним.

[1] Шебелинське ВПГКН АТ «Укргазвидобування», ЗАТ «Укртатнафта» (Кременчуцький НПЗ)¹

[2] Згідно даних енергетичного балансу України²

[3] Оскільки дієва система державного контролю за якістю палива є неефективною³

[4] Оскільки:

- ◆ Держстат припинив публікацію даних щодо викидів забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря пересувними джерелами у 2015 році⁴;
- ◆ Інформація щодо викидів забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря внаслідок використання різних видів палива відсутня;
- ◆ Відсутні дані про рівень забруднення атмосферного повітря внаслідок виробництва та використання альтернативних видів палива.

¹ Постанова КМУ від 05.12.2007 №1375 «Про затвердження переліків підприємств з усіма стадіями технологічного процесу з виготовлення нафтопродуктів, що мають право виробляти бензини моторні сумішеві із вмістом етил-трет-бутилового ефіру або з добавками на основі біоетанолу»

² Енергетичний баланс України (продуктовий) — http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/energ/en_bal_prod/arh_prod_2012.htm

³ Лист Держекоінспекції від 26.03.2019 №1903/2.11/12-19

⁴ Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря - http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/ns_rik/ns_u/dvsr_u2008.html, Методика розрахунку викидів забруднюючих речовин та парникових газів у повітря від транспортних засобів, затверджена наказом Держкомстату від 13.11.2008 №452 https://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2008/452/metod.htm та втратила чинність на підставі наказу Держстату від 19.02.2015 №60 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060832-15>

Базовою основою для розвитку виробництва біопалива має стати чітке та прозоре законодавство, яке встановлює довгострокову модель роботи галузі, правила діяльності учасників ринку та вимоги до товарної продукції. Такий підхід дозволить забезпечити безпеку та довіру інвесторів, що є передумовою для будь-яких нових інвестицій у проекти з поновлюваних видів палива.

Альтернатива №1 «Запровадження графіку підвищення частки біопалива в загальному обсязі рідких моторних палив», може бути реалізована шляхом прийняття відповідного Закону України та необхідних підзаконних актів. Запровадження такого графіку має забезпечувати з одного боку максимально можливе заміщення біопаливом традиційних нафтопродуктів та досягнення відповідних показників ЄС, з іншого боку — недопущення шоків впливів на виробників та трейдерів моторних палив, а також їх споживачів (цінові шоки, погіршення якості палива тощо).

ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ
- Відсутність фінансових витрат держави. - Простота контролю дотримання вимог.	Існує ймовірність спротиву з боку виробників та імпортерів нафтопродуктів, у зв'язку з необхідністю зміни їх бізнес-моделі, додаткових інвестицій тощо.

Альтернатива №2 «Запровадження субсидій виробникам/продавцям біопалива», за рахунок чого буде знижено вартість біопалива для споживача. Може бути реалізована шляхом внесення відповідних змін до Податкового кодексу України. При цьому, необхідно забезпечити суворий контроль виробничої діяльності отримувачів державної допомоги для уникнення зловживань та корупційних ризиків.

ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ
Підтримка з боку виробників та імпортерів нафтопродуктів.	- Фінансові втрати бюджету. - Складність контролю. - Ризик зловживань отримувачами субсидій. - Ризик недосягнення європейських показників використання біопалива.

Альтернатива №3 «Зниження фіскального тиску на виробників моторних біопалив», може бути реалізована шляхом внесення змін до Податкового кодексу України в частині скасування або суттєвого зниження ставок акцизного податку на біодизель і його суміші та бензини моторні із вмістом біоетанолу.

ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ
- Посилення конкурентоздатності виробників моторних біопалив. - Фінансова зацікавленість виробників нафтопродуктів у виробництві біопалив.	- Фінансові втрати бюджету. - Ризик недосягнення європейських показників використання біопалива.

Альтернатива №4 «Поєднання альтернатив 1 та однієї з альтернатив 2 і 3», на думку BRDO, є найбільш ефективним підходом до підвищення якості державної політики у сфері виробництва моторного біопалива, оскільки поєднує обов'язковість досягнення певних показників заміщення біопаливом традиційних нафтопродуктів з фінансовими стимулами для гравців ринку.

Незалежно від обраної альтернативи, вважаємо за доцільне здійснити наступні заходи:

- 1** Запровадити застосування критеріїв сталості для моторного біопалива, одночасно з гармонізацією системи контролю та моніторингу за їх дотриманням з нормами ЄС;
- 2** Забезпечити наявність дієвої системи контролю якості моторних палив (у т.ч. альтернативних);
- 3** Створити систему збору статистичної інформації про стан біопаливної галузі та її вплив на довкілля з одночасним забезпеченням відкритості відповідних даних для громадськості;
- 4** Гармонізувати термінологію, що регулює питання виробництва та використання біопалива з законодавством ЄС;
- 5** Зняти адміністративні бар'єри розвитку ринку в частині:
 - ◆ скасування визначеного переліку підприємств, що мають право виробляти бензини з добавками на основі біоетанолу (шляхом внесення змін до статті 4 Закону України «Про підприємництво» та скасування постанови КМУ від 05.12.2007 №1375) або визначити порядок включення підприємств до цього переліку;
 - ◆ надання можливостей суб'єктам господарювання, незалежно від форми власності, здійснювати оптову торгівлю та експортно-імпортні операції з біоетанолом.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК №1 СКОРОЧЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

IRENA — International Renewable Energy Agency

ВДЕ — відновлювані джерела енергії

ДСТУ — Державний стандарт України — позначення національних стандартів України, в т.ч. гармонізованих з міжнародними чи європейськими. В останньому випадку після ДСТУ додається ISO або EN — позначення відповідних стандартів, які взяті за основу або прийняті без змін в Україні

ДФС — Державна фіскальна служба України

ДЕРЖЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ — Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України

ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБА — Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів

КМУ — Кабінет Міністрів України

МІНАГРОПОЛІТИКИ — Міністерство аграрної політики та продовольства України

МІНЕКОНОМРОЗВИТКУ — Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

МІНЕНЕРГОВУГІЛЛЯ — Міністерство енергетики та вугільної промисловості України

МІНПРИРОДИ — Міністерство екології та природних ресурсів України

МІНРЕГІОН — Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства

НОС — Національний орган з стандартизації, державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»

АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК (АКЦИЗ) — непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим Кодексом України як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції)¹

АКЦИЗНИЙ СКЛАД — спеціально обладнані приміщення на обмеженій території, розташовані на митній території України, де під контролем постійних представників контролюючого органу розпорядник акцизного складу провадить свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення (перероблення), змішування, розливу, пакування, фасування, зберігання, одержання чи видачі спирту етилового, а також приміщення, розташовані на митній території України, де розпорядник акцизного складу провадить свою господарську діяльність шляхом вироблення, оброблення (перероблення), змішування, навантаження-розвантаження, зберігання пального (крім скрапленого газу природного, бензолу, метанолу), за винятком приміщень для навантаження-розвантаження, зберігання пального виключно для потреб власного споживання пального розпорядником акцизного складу²

АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИДИ ПАЛИВА — тверде, рідке та газове паливо, яке є альтернативою відповідним традиційним видам палива і яке виробляється (видобувається) з нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини³

БІОДИЗЕЛЬНЕ ПАЛИВО (БІОДИЗЕЛЬ) — метилові та/або етилові етери вищих органічних кислот, отриманих з рослинних олій або тваринних жирів, що використовуються як біопаливо або біокомпонент⁴; біогаз — газ, отриманий з біомаси, що використовується як паливо⁵

БІОЕТАНОЛ — спирт етиловий зневоджений, який виготовлений з біомаси або із спирту етилового-сирцю для використання як біопаливо або біокомпонент та належить до товарної позиції 2207 згідно з УКТ ЗЕД⁶

¹ Податковий кодекс України

² Податковий кодекс України

³ Закон України «Про альтернативні види палива»

⁴ Закон України «Про альтернативні види палива»

⁵ Закон України «Про альтернативні види палива»

⁶ Податковий кодекс України

БІОКОМПОНЕНТ — біопаливо, що використовується як компонент інших видів палива¹

БІОЛОГІЧНІ ВИДИ ПАЛИВА (БІОПАЛИВО) — тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлювальної сировини (біомаси), яке може використовуватися як паливо або компонент інших видів палива²

БІОМАСА — невикопна біологічно відновлювана речовина органічного походження, здатна до біологічного розкладу, у вигляді продуктів, відходів та залишків лісового та сільського господарства (рослинництва і тваринництва), рибного господарства і технологічно пов'язаних з ними галузей промисловості, а також складова промислових або побутових відходів, здатна до біологічного розкладу³

ВЕКСЕЛЕДАВЕЦЬ — суб'єкт господарювання - виробник, який одержує з акцизного складу спирт етиловий для виробництва окремих видів продукції, або з нафтопереробного підприємства або ввозить на митну територію України нафтопродукти, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив⁴

ВЕКСЕЛЕДЕРЖАТЕЛЬ — контролюючий орган за місцем реєстрації векселедавця⁵

ВИРОБНИК БІОПАЛИВА — суб'єкт господарської діяльності, що безпосередньо виробляє біопаливо з біомаси⁶

ВИРОБНИЦТВО ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ (ПРОДУКЦІЇ) — технологічний процес, в тому числі змішування, здійснення якого внаслідок зміни форми, властивостей або складу сировини, напівфабрикатів або готової продукції призводить до отримання підакцизних товарів (продукції, у тому числі сировини), надання таким товарам інших властивостей, що призводить або не призводить до збільшення обсягів таких товарів⁷

ВІДХОДИ — шлаки та відходи промисловості, сільського господарства, комунально-побутових та інших підприємств, які можуть бути джерелом або сировиною для видобутку чи виробництва альтернативних видів палива⁸

ДОБАВКИ НА ОСНОВІ БІОЕТАНОЛУ — біокомпоненти моторного палива, отримані шляхом синтезу із застосуванням біоетанолу або змішуванням біоетанолу з органічними сполуками та паливом, одержаними з вуглеводневої сировини, в яких вміст біоетанолу відповідає вимогам нормативних документів та які належать до біопалива⁹

КРИТЕРІЇ СТАЛОСТІ — вимоги, яким повинні відповідати рідке паливо з біомаси, а також біогаз, призначений для використання в галузі транспорту, зокрема, показники скорочення обсягів викидів парникових газів від використання зазначених видів біопалива та заборони використання окремих земельних ділянок для отримання сировини, необхідної для виробництва таких видів біопалива¹⁰

ЛІЦЕНЗІЯ — це документ державного зразка, який засвідчує право суб'єкта господарювання на провадження діяльності протягом визначеного строку¹¹

НЕТРАДИЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ТА ВИДИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СИРОВИНИ — сировина рослинного походження, відходи, тверді горючі речовини, інші природні і штучні джерела та види енергетичної сировини, у тому числі нафтові, газові, газоконденсатні і нафтогазоконденсатні вичерпані, непромислового значення та техногенні родовища, важкі сорти нафти, природні бітуми, газонасичені води, газогідрати тощо, виробництво (видобуток) і переробка яких потребує застосування новітніх технологій і які не використовуються для виробництва (видобутку) традиційних видів палива¹²

ПАЛИВО МОТОРНЕ СУМІШЕВЕ — види палива, отримані в результаті змішування палива, одержаного з нафтової сировини, з біоетанолом та добавками на основі біоетанолу, біодизелю або іншими біокомпонентами, вміст яких відповідає вимогам нормативних документів на паливо моторне сумішеве¹³

1 Закон України «Про альтернативні види палива»

2 Закон України «Про альтернативні види палива»

3 Закон України «Про альтернативні види палива»

4 Податковий кодекс України

5 Податковий кодекс України

6 Закон України «Про альтернативні види палива»

7 Податковий кодекс України

8 Закон України «Про альтернативні види палива»

9 Закон України «Про альтернативні види палива»

10 Проект Закону від 29.11.2017 №7348 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку сфери виробництва рідкого палива з біомаси та впровадження критеріїв сталості рідкого палива з біомаси та біогазу, призначеного для використання в галузі транспорту»

11 Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»

12 Закон України «Про альтернативні види палива»

13 Податковий кодекс України

ПОДАТКОВИЙ ВЕКСЕЛЬ, АВАЛЬОВАНИЙ БАНКОМ (ПОДАТКОВА РОЗПISKA) (далі — податковий вексель) — простий вексель, авальований банком, що видається векселедавцем: до отримання з акцизного складу спирту етилового, до отримання з нафтопереробного підприємства нафтопродуктів або до ввезення нафтопродуктів на митну територію України і є забезпеченням виконання ним зобов'язання сплатити суму акцизного податку у строк, визначений статтями 225, 229 Податкового Кодексу¹

ПІДАКЦИЗНІ ТОВАРИ (ПРОДУКЦІЯ) — товари за кодами згідно з УКТ ЗЕД, на які цим Кодексом встановлено ставки акцизного податку²

РІДКЕ ПАЛИВО З БІОМАСИ — біопаливо дизельне, біоетанол, біобутанол, чиста олія та інші синтетичні палива, виготовлені з біомаси³

СПОЖИВАЧІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА — фізичні та юридичні особи, які використовують технічні засоби, у тому числі двигуни внутрішнього згорання, котельні агрегати, печі, інші енергетичні агрегати, установки та машини, що працюють повністю або частково на альтернативних видах палива⁴

¹ Податковий кодекс України

² Податковий кодекс України

³ Закон України «Про альтернативні види палива»

⁴ Закон України «Про альтернативні види палива»

ДОДАТОК №2

UPEI MATRIX¹

КРАЇНА	ПОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ		ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗМІШУВАННЯ	ПЛАН ОБОВ'ЯЗКОВОГО ЗМІШУВАННЯ	ПОКРАЩЕННЯ БІОПАЛИВО (Нові види)		КОМЕНТАРІ
	Біодизель	Біоетанол			Обмеження Біо компонентів	Коефіцієнт множення Біо компонентів	
БЕЛЬГІЯ	Немає додаткових податкових пільг	Немає додаткових податкових пільг	Обов'язкове змішування: У дизелі: Максимальна специфікація FAME (EN590) -1%" (фактично 6%) або з іншими біопаливами, якщо вони досягають однакового енергетичного значення. У бензині (E10): 8,5% об'єму біоетанолу в бензиновому пулі, або інші біопалива, якщо вони досягають однакової енергетичної цінності. Критерії стійкості (енергетичного розвитку) повинні бути доведені.	Ніяких змін у 2018 і 2019 роках. У 2020 році буде передбачено обов'язкове змішування відновлюваної енергії на 8,5% окремо в дизельному паливі та бензині. Стійкість (енергетичного розвитку) повинна бути доведена.	Законодавство дозволяє використовувати нові біопалива, якщо вони стандартизовані або, якщо ні, після ухвалення урядом. Біокомпоненти, які підходять для застосування подвійного коефіцієнту (множення), можуть бути використані лише до 0,75% частки палива (фізично).		Друге покоління або інші біопалива з факторами множення також повинні бути затверджені урядом у кожному конкретному випадку. Знову ж таки, обмежена кількість підлягає затвердженню та її змішування також обмежується 1,5% (номінальні відсотки від загального об'єму). Це означає, наприклад, за подвійним підрахунком, що частка лише у 0,75% біопалива буде дозволено фізично.
ХОРВАТІЯ	Відсутність податкових пільг. Чистий біодизель, B100, має 100% податкову пільгу (акцизний збір = 0).	Немає податкових пільг	Макс. 7% FAME у дизельному паливі; Макс. 10% етанолу в бензині, відповідно до якості біопалива за законом.	Національний план дій встановлює національні цілі щодо біопалива (для дистриб'юторів) до 2020 року. Відсоток біопалива (частка): 2013: 1,45% 2015: 3,31% 2017: 5,99% 2018: 7,12% 2019: 8,23% 2020: 9,18%	Нові біопалива в даний час не регулюються хорватським законодавством. Закон щодо відновлюваних джерел енергії та високоефективної когенерації було прийнято у 2015 році (набув чинності з 2016 року). Враховуючи складність питання та деякі пріоритети відповідним Міністерством було вирішено, що вдосконалене біопаливо та транспозиція положень меморандуму ILUC (Indirect Land Use Change) будуть здійснені шляхом перегляду Закону про біопаливо для транспорту.		До 31 січня кожного року постачальник зобов'язаний звітувати перед Міністерством охорони навколишнього середовища про виконання своїх зобов'язань за попередній рік. Якщо постачальник не виконав зобов'язання, він зобов'язаний поставити на ринок обов'язковий обсяг палива на поточний рік плюс обсяг, що не було поставлено в попередньому році. Якщо зобов'язання не буде виконано протягом двох років поспіль, дистриб'ютори сплачуватимуть екологічний збір у розмірі 0,088 крон (0,012 € / МДж), та адміністративний штраф - 10 000 - 150 000 крон (1,300-20,000 €).
ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА	Відсутність податкових пільг для продуктів палива, які обов'язково змішуються. Для суміші типу B30 і B100 були зменшені податкові пільги з 1.1.2016. Результатом є те, що B30 і B100 зникли з ринку (занадто дорого).	Відсутність податкових пільг для продуктів змішуванням. 01.01. 2016 на E85 була знижена податкова пільга. Результатом є те, що E85 зник з ринку (занадто дорого)	Так (у % від загального обсягу, розміщеного на ринку). Однак, «високі» суміші (B30, B100, E85) не враховують біо зобов'язань. Тому на практиці існує зобов'язання щодо неформального змішування на літр.	Дизель: 6,0% Бензин: 4.1%	Не регулюється	Не регулюється	Більшість високих біо-сумішей (B30, B100, E85) у продажу відсутні через їхню ціну. Існував досить розвинений ринок біопалива першого покоління на основі ріпакової олії та цукрових буряків. Основною причиною цього є перерахунок податкової пільги (затверджений ЄС) щодо ціни на нафту у 2014 року, які були значно вищими, ніж ціни 2016+.

¹ Таблиця оригінальною мовою підготовлена Європейською Асоціацією Назележних Постачальників Палива https://www.upei.org/images/2018_03_UPEI_Biofuel_Matrix_FINAL.pdf
UPEI не несе відповідальності за зміст цієї таблиці

КРАЇНА	ПОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ		ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗМІШУВАННЯ	ПЛАН ОБОВ'ЯЗКОВОГО ЗМІШУВАННЯ	ПОКРАЩЕННЯ БІОПАЛИВО (Нові види)		КОМЕНТАРІ
	Біодизель	Біоетанол			Обмеження Біо компонентів	Коефіцієнт множення Біо компонентів	
ЕСТОНІЯ	Немає податкових пільг	Немає податкових пільг	Так	Запропоноване біо зобов'язання на основі енергетичного змісту: 2017: 3.3% (у кожному літрі) 2018: 6,5% (у кожному літрі) 2019: 8% (6,5% у кожному літрі, залишок обсягу 1,5% можна продати) 2020: 10% (6,5% в кожному літрі, залишок обсягу 3,5% можна продати)	Немає обмежень	Так, у разі використання біопалива з відходів, відходів, нехарчового целюлозного матеріалу, лігноцелюлозного матеріалу, коефіцієнт множення дорівнює 2.	Обов'язок змішування застосовується до бензину типу RON 95 і дизельного палива з 1.05.2017 року. RON 98 без біочастки.
ФІНЛЯНДІЯ	Немає податкових пільг, але оподаткування ґрунтується на вмісті енергії та викидах CO ₂ . - діє як органічний стимул для використання біопаливо.	Немає податкових пільг, але оподаткування ґрунтується на вмісті енергії та викидах CO ₂ . Це допоможе використовувати біопаливо.	Так	Необхідна кількість біопалива базується на загальній енергоємності бензину та дизельного палива. 2017: 12% 2018: 15% 2019: 18% 2020: 20%	Немає обмежень	Так, у разі використання біопалива з відходів, відходів, нехарчового целюлозного матеріалу, лігноцелюлозного матеріалу, коефіцієнт множення дорівнює 2.	Всі біопалива повинні відповідати вимогам закону про сталий розвиток на основі Директиви про відновлювану енергію. Компанія виробник повинна мати затверджену систему сталого розвитку.

КРАЇНА	ПОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ		ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗМІШУВАННЯ	ПЛАН ОБОВ'ЯЗКОВОГО ЗМІШУВАННЯ	ПОКРАЩЕННЯ БІОПАЛИВО (Нові види)		КОМЕНТАРІ
	Біодизель	Біоетанол			Обмеження Біо компонентів	Коефіцієнт множення Біо компонентів	
ФРАНЦІЯ	Немає податкових пільг з 2016	Немає податкових пільг з 2016	Так	2017 рік: Дизельне паливо: 7,70% (7% від простого підрахунку біодизелю, виробленого з рослинних олій та 0,35% продуктів подвійного підрахунку, як TME кат. 1 і 2 та UCOME). Паливо не для дорожнього руху: з 1 січня обсяги випуску мають задовольняти на 75% обсягів потреби в дизельному паливі. Бензин: 7,5% вмісту енергії між 6,90 / 7,00% за простим підрахунком і між 0,30 / 0,25% відходів за подвійним підрахунком біоетанолу. 2018: Дизельне паливо: 7,70% (7% від простого підрахунку біодизелю, виробленого з рослинних олій та 0,35% продуктів подвійного підрахунку, як TME категорії 1 і 2 та UCOME). Паливо не для дорожнього руху: з 1 січня обсяги випуску мають задовольняти 100% потреби в дизельному паливі. Бензин: 7,5% енергоємності між 6,90 / 7,00% за простим підрахунком і між 0,30 / 0,25% відходів біоетанолу за подвійним рахунком.	Так, для дизельного палива: 0,35% біодизеля та для бензину: 0,25 / 0,30% біогазолу	Нові біопалива застосовують коефіцієнт множення на 2	Згідно вимог законодавства дизель повинен містити мінімум 7,7% біокомпонента → 7% біодизеля / HVO за простим підрахунком, який вироблен з рослинних олій та 0,35% біодизелю за подвійним підрахунком (виробленого з тваринного масла або рослинного масла) Cat. 3, виробленого з тваринних жирів, не більше 0,7%), а для дизельного палива - 75%. Бензин повинен містити 7,50% біокомпонентів → 7,50% розділені як потоки 6,90/7,00% обов'язкових для харчової основи етанолу та 0,30 / 0,25% етанолу (залишки вина). 2018: Дизель повинен містити мінімум 7,7% біокомпонента → 7% біодизеля / HVO за простим підрахунком, який вироблен з рослинних олій та 0,35% біодизелю за подвійним (виробленого з тваринного масла або рослинного масла) Cat. 3, виробленого з тваринних жирів, не більше 0,7%), а для дизельного палива -100%. Бензин повинен містити 7,50% біокомпонентів → 7,50% розділені як потоки 6,90/7,00% обов'язкових для харчової основи етанолу та 0,30 / 0,25% етанолу (залишки вина). 2017 Енергетичний податок: Дизель: 69,19 € за м³ Не дорожнє паливо: 29 € м³ Бензин: 76,79 € за м³ 2018 Енергетичний податок: Дизель: 76,17 € за м³ Не дорожнє паливо: 43,88 € за м³ Бензин: 79,59 € за м³

КРАЇНА	ПОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ		ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗМІШУВАННЯ	ПЛАН ОБОВ'ЯЗКОВОГО ЗМІШУВАННЯ	ПОКРАЩЕННЯ БІОПАЛИВО (Нові види)		КОМЕНТАРІ
	Біодизель	Біоетанол			Обмеження Біо компонентів	Коефіцієнт множення Біо компонентів	
НІМЕЧЧИНА	Немає податкових пільг з 2013	Немає податкових пільг	Так	З 2015 року запроваджені такі цілі (квоти) щодо скорочення парникових газів: 2015-2016: 3,5% 2017-2019: 4.0% З 2020 року: 6% З початку 2010 р. повинні дотримуватись критерій стійкості. З 2018 року - 6,5% (енергетична основа) традиційних біопалив. Традиційне біопаливо визначається як біопаливо, вироблене з зернових та інших культур, багатих крохмалем, цукрів та олійних культур, а також з культур, що вирощуються як основні культури, головним чином для енергетичних цілей на сільськогосподарських землях. З 2020 року, мінімальний відсоток (енергетична основа) передового біопалива: 2020: 0,05% для суб'єктів, випущених у споживання, більше 20 пета-джоулів палива в попередньому році 2021-2022: 0,1% для суб'єктів господарювання, що випустили у споживання більше 10 пета-джоулів палива у попередньому році 2023-2024: 0,2% для суб'єктів, що випустили у споживання більше 2 пета-джоулів палива за попередній рік 2025: 0,5 % для всіх зобов'язаних суб'єктів	Використання тваринних жирів не дозволяється.	Після введення системи декарбонізації не існує додаткових мультіплікаторів підрахунку	Енергетичний податок: Дизельне: 47,04 євро центів/л Бензин: 65,45 євро центів/л. Німецька нормативна база щодо стійкого розвитку біопалива набула чинності з 1.1.2011 року. Починаючи з 2012 року, біопаливо, яке виробляється з тваринних жирів або тваринного масла (загального або часткового) не враховується до біо квот. З 01.01.2018 р. яснують додаткові варіанти виконання квот щодо скорочення парникових газів: ● електричний струм, що використовується в дорожніх транспортних засобах з електроприводом ● копалині CNG, LNG і LPG ● Паливо PtX
ВЕНГРІЯ	Дизель повинен містити мінімум 4,9% енергетичного вмісту біодобавки (FAME), жодного додаткового податку на біо компоненти.	Бензини повинні містити мінімальний вміст етанолу 4,9%, відсутність податкових пільг для біо компонентів палива. E85 практично зник з Угорського ринку.	Можливо, але тільки для податкових складів, за наявності спеціальної ліцензії.	Енергетичний зміст (4,9%) залишиться до 1.1.2018.	Не регулюється	Для компонентів біопалива, виготовлених з відходів, коефіцієнт множення становить 2.	Біо-співвідношення дизельного палива та бензину розраховується на середньорічній основі (продана кількість). Якщо дистриб'ютор не може досягти мінімального рівня енергетичного вмісту, штраф за відсутній МДж складатиме 35 HUF/МДж (близько 12 євроцентів/МДж), відповідно до діючого законодавства

КРАЇНА	ПОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ		ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗМІШУВАННЯ	ПЛАН ОБОВ'ЯЗКОВОГО ЗМІШУВАННЯ	ПОКРАЩЕННЯ БІОПАЛИВО (Нові види)		КОМЕНТАРІ
	Біодизель	Біоетанол			Обмеження Біо компонентів	Коефіцієнт множення Біо компонентів	
ІРЛАНДІЯ	Немає податкових пільг	Немає податкових пільг	Так	3 2010 року: 5.75% 3 2020 року: 10%	Не регулюється		Починаючи з 1.7.2010 р. 4,1666% (за обсягом) моторних палив, розміщених на ринку в Ірландії, повинні вироблятися з поновлюваних джерел (етанол і біодизель). Цей обсяг було збільшено до 6,383% станом на 1.1.2013. Крім того, з 1.7.2010 р. сплачується збір на біопаливо в розмірі 2,00 відсотка за літр, що враховується на всі продажі біопалива та біорідин на один і той же ринок.
ІТАЛІЯ	Немає податкових пільг	Немає податкових пільг	Біодизель: змішання до 7% на ринку. Змішування з 25% для оптового ринку. Біоетанол: змішування до 10% у роздрібному ринку. Змішування з 25% для оптового ринку	2015: 5% 2016: 5,5% 2017: 6,5% 2018: 7,0% з яких щонайменше 0,1% передового біопалива 2019: 8,0% з яких принаймні 0,2% передового біопалива 2020: 9,0% з яких щонайменше 1,0% передового біопалива 2021: 10,0% з яких принаймні 1,6% передового біопалива від 2022: 10% з яких не менше 2% передового біопалива	Біопаливо, вироблене з USO та тваринних жирів, не розглядається як прогресивне біопаливо.		
ЛАТВІЯ	Відсутність податкових пільг до 100% вмісту RME. 100% біо - 100% податкові пільги.	Відсутність податкових пільг до 70% вмісту біоетанолу. 70-85% - податкові пільги приблизно 70% від початкового акцизу.	Так	2010: 5,75% (енергетична база) 2020: 10% відновлюваних джерел енергії (не тільки біопалива) у транспорті. Обов'язкове змішування: бензин з 95 RON або більше, але менше 98 - 4.5-5.0%, бензин з RON 98 і більше - без біомішування, дизельний - 4.5-5.0% з метиловою ефірною ріпакою (RME) (без урахування арктичного дизеля з 0, 1,2,3,4 класи - без біо). з 15.04.2018 Обов'язкове змішування: дизельне паливо - 4,5 - 7,0% додавання метил ефірного ріпаку (RME) в літній період 15.04.-31.10., включаючи також арктичні дизелі, якщо оптовик / роздрібний торговець продає арктичні в період 15.04.-31.10.	Не регулюється		В даний час не допускається використання біопалива для обов'язкового змішування. У 2018 році планується замінити існуючий закон про біопаливо новим енергетичним законодавством з урахуванням транспортної галузі. Основна мета полягає в тому, що латвійські закони та нормативні акти повинні виконувати норми, що впливають з директив 2014/94/EU, 2009/28/EC, 2015/1513.

КРАЇНА	ПОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ		ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗМІШУВАННЯ	ПЛАН ОБОВ'ЯЗКОВОГО ЗМІШУВАННЯ	ПОКРАЩЕННЯ БІОПАЛИВО (Нові види)		КОМЕНТАРІ
	Біодизель	Біоетанол			Обмеження Біо компонентів	Коефіцієнт множення Біо компонентів	
НІДЕРЛАНДИ	Пільги є якщо частка вище 10% вмісту енергетичної основи	Пільги є якщо частка вище 10% вмісту в енергетичної основи	До 2014 року було мінімум 3,5%	1.1.2011: 4.25% (енергетична основа) 1.1.2012: 4.5% 1.1.2013: 5.0% 1.1.2014: 5.5% 1.1.2015: 6.25% 1.1.2016: 7.0% 1.1.2017: 7.75% 1.1.2018: 8.5% (звичайний: 3%, покращений: 0.6%) 1.1.2019: 12.5% (звичайний: 4%, покращений: 0.8%) 1.1.2020: 16.4% (звичайний: 5%, покращений: 1%)		Подвійний коефіцієнт поширюється на біопаливо, яке виробляється з сировини, що прямо передбачені в Регуляторних Актах, такі як: ● Таблиця 1: технологічні відходи або залишки технологічних процесів, напр. жири тварини, використовували рослинне масло, гліцерин-сирець, відходи деревини; ● Таблиця 2: відходи або залишки сільського господарства, аквакультури, рибальства або лісового господарства; ● Таблиця 3: нехарчовий целюлозний матеріал і лігноклітичний матеріал. Стаття 3.8 відповідного Регламенту описує, яке біопаливо може мати подвійний коеф.	Стаття 3.8 відповідного Регламенту описує, яке біопаливо може мати подвійний коеф
СЛОВАКІЯ	100% знижка акцизу до 5 % частки від обсягу суміші	100% знижка акцизу до 7,05 % від об суміші ЕТБЕ	Так	В кожному літрі що продається- 5% з 2010: 5.75% Потрібно розмістити на ринку моторні палива з вмістом біопалива щонайменше розрахункове опорне значення від енергоємності загальної кількості моторних палив, розміщених на ринку a) 5.8% 2017 b) 5.8% 2018 c) 6.9% 2019 d) 7.6% 2020 e) 8.0% 2021 f) 8.2% 2022-2030	Не регулюється		У Словаччині немає етанолу, а ЕТБЕ. Обов'язок змішувати певні мінімальні кількості другого покоління палива на ринку. Виконання цього зобов'язання встановлене на щорічній основі з 2019 по 2030. a) 0.1% 2019 b) 0.5% 2020-2024 c) 0.75% 2025-2030

КРАЇНА	ПОДАТКОВІ ПЕРЕВАГИ		ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗМІШУВАННЯ	ПЛАН ОБОВ'ЯЗКОВОГО ЗМІШУВАННЯ	ПОКРАЩЕННЯ БІОПАЛИВО (Нові види)		КОМЕНТАРІ
	Біодизель	Біоетанол			Обмеження Біо компонентів	Коефіцієнт множення Біо компонентів	
СЛОВЕНІЯ	Біопаливо для транспорту палива в чистому вигляді	Біопаливо для транспорту в чистому вигляді звільняється від акцизного збору	Так	Регулюється двома документами: а) Національне регулювання (сталий розвиток) Основна мета – досягти 10% скорочення викидів Цілі для дистриб'юторів палива: 2017: 4% скорочення викидів 2018: 5% скорочення викидів 2019: 5% скорочення викидів 2020: 6% скорочення викидів б) Національне регулювання (частка альтернативного палива) 2017: мін. 6.2% альтернативного палива 2018: мін. 7.0% альтернативного палива 2019: мін. 8.4% альтернативного палива	Частка біопалива із використанням зернових Макс 70% на рік		Частка річної кількості біопалива може бути зменшена якщо ціна на біржі на такий вид біопалива буде вищий за мінеральне паливо з яким воно змішується
ІСПАНІЯ	Немає податкових пільг з 1.1.2013.	Немає податкових пільг з 1.1.2013.	Обов'язкові річні цілі з 2009 року.	З 1.1.2016 року не існує індивідуальних квот для бензинів та дизельного палива. Обов'язкові річні квоти: 2016: 4,3% 2017: 5% 2018: 6% 2019: 7% 2020: 8,5% 7% ліміту на споживання для транспортних цілей у 2020 році біопалива, отриманого з деяких харчових культур та культур на сільськогосподарських землях (впровадження Директиви (ЄС) 2015/1513)	Формально запропонована індикативна квота нового біопалива (0,1% енергетичного вмісту до 2020 року).		Починаючи з 1.01.2016 року, вимоги сталого розвитку повністю застосовуються. Система масового балансу застосовується до повідомлених обсягів біопалива, що дозволяє простежувати характеристики стійкості. Впровадження системи масового балансу істотно ускладнило схему звітності та збільшило кількість помилок перехресної перевірки, що вимагало від компаній ще більше часу та зусиль. Іспанська система сертифікації стала сумнівною та дорогою бюрократією. Наразі обговорюється доцільність продовження існування такої системи.
ШВЕЙЦАРІЯ	Немає податкових пільг	Немає податкових пільг	Немає. Безкоштовна можливість використання біокомпонентів. Якщо біопродукт відповідає певним екологічним критеріям, то звільняється від оподаткування. Наприклад, продукт на основі біопалива повинен бути на 40% кращим по викидах ghg і повинен мати на 25% кращі екологічні показники за бензин.	н.з.	Не регулюється		У найближчому майбутньому в Швейцарії не буде жодних товарних майданчиків для виробництва біодизелю та біоетанолу. Дозволені лише спеціальні дозвільні виробничі об'єкти потужністю до 5 000 тон / рік, загальна потужність яких обмежена 15 000 тон / рік. Вже існують два пілотні виробничі заводи, але поки що не існує виробництва через брак інвесторів.
ОБ'ЄДНАНЕ КОРОЛІВСТВО	З 2012 року Немає пільг	Немає податкових пільг	Змішувальники в праві: Самостійно визначати як виконувати зобов'язання, різноманітні кількості біодизеля/ біоетанолу за вибором.	2009/10: 3.25% 2010/11: 3.5% 2011/12: 4.0% 2012/13: 4.50% Починаючи з 2013/14: 4.7501% 2018: 7.25% 2019: 8.50% 2020: 9.75% Далі йдуть додаткові збільшення, що досягаються за рахунок квоти на палива до 2032 року – 12.4%	Квота на паливо в 2019 році на рівні 0,1% В 2032 році на рівні 2.8% 2,8% у 2032 році. Вкуп цієї квоти становить 1,60 фунтів стерлінгів за літр. UCOME та жир не можуть брати участь у цільовому розділі палива для розвитку. Подвійний підрахунок продовжуватиметься з прийняттям ієрархії відходів для визнання запасів кормів.		30 пенсів за літр (штраф). UCOME категорія 1 TME мають право на подвійний коефіцієнт. Біопаливо повинно бути незалежно перевірене на відповідність прийнятним стандартам сталого розвитку (наприклад, ISCC).

ДОДАТОК №3

ПЕРЕЛІК РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК «РИНОК БІОПАЛИВА»

№ п/п	Закон (ратифікований міжнародний договір) або указ Президента України	Видавники	Тип	Номер	Дата	Регуляторний акт КМУ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення закону (ратифікованого міжнародного договору) або указу Президента України на підставі якого прийнятий акт КМУ	Регуляторний акт ЦОВВ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення акту КМУ, Президента України або закону (ратифікованого міжнародного договору) на підставі якого прийнятий акт ЦОВВ
1	Про альтернативні види палива	Верховна Рада України	Закон	1391-XIV	14-01-2000	Про порядок видачі свідоцтва про належність палива до альтернативного	Кабінет Міністрів України	Постанова, Форма типового документа	1307	05-10-2004	стаття 6	Про затвердження Порядку проведення експертизи для підтвердження належності палива до альтернативного	Державний комітет України з енергозбереження	Наказ, Порядок, Форма типового документа	183	10-12-2004	Пункт 2 Постанови
2	Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності	Верховна Рада України	Закон	3164-IV	01-12-2005	Про затвердження Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив	Кабінет Міністрів України	Постанова, Регламент, Вимоги, Форма типового документа, Декларація, План, Заходи	927	01-08-2013	стаття 14	Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
3	Про ставки акцизного збору і ввізного мита на деякі товари (продукцію)	Верховна Рада України	Закон	313/96-ВР	11-07-1996	Про затвердження переліків підприємств з усіма стадіями технологічного процесу з виготовлення нафтопродуктів, що мають право виробляти бензини моторні сумішеві із вмістом етил-трет-бутилового ефіру або з добавками на основі біоетанолу	Кабінет Міністрів України	Постанова, Перелік	1375	05-12-2007	стаття 1	Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
4	Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів	Верховна Рада України	Закон	481/95-ВР	19-12-1995	Регулювання відсутнє						Про затвердження форм звітів щодо виробництва й обігу спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та порядків їх заповнення	Міністерство фінансів України	Наказ, Звіт, Форма, Порядок	49	11-02-2016	Частина третя статті 16

№ п/п	Закон (ратифікований міжнародний договір) або указ Президента України	Видавники	Тип	Номер	Дата	Регуляторний акт КМУ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення закону (ратифікованого міжнародного договору) або указу Президента України на підставі якого прийнятий акт КМУ	Регуляторний акт ЦОВВ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення акту КМУ, Президента України або закону (ратифікованого міжнародного договору) на підставі якого прийнятий акт ЦОВВ
5	Податковий кодекс України	Верховна Рада України	Кодекс України, Закон, Кодекс	2755-VI	02-12-2010	Про затвердження Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, авальованих банком (податкових розписок), що видаються до отримання з акцизного складу спирту етилового неденатурованого, спирту етилового денатурованого (технічного) та біоетанолу, які використовуються суб'єктами господарювання для виробництва окремих видів продукції	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок, Перелік	1257	27-12-2010	Підпункт 229.1.10 пункту 229.1 статті 229	Про затвердження форм Довідки про прогнозований обсяг потреби в спирті етиловому для виготовлення окремих видів продукції, Довідки про цільове використання спирту етилового та Журналу обліку погашення податкових векселів	Державна податкова служба України	Наказ, Форма типового документа, Довідка	224	19-04-2011	Пункт 11 Порядку
6	Податковий кодекс України	Верховна Рада України	Кодекс України, Закон, Кодекс	2755-VI	02-12-2010	Регулювання відсутнє						Про затвердження Порядку роботи представників контролюючих органів на акцизних складах та податкових постах, що утворюються на території підприємств, де виробляється продукція з використанням спирту етилового та біоетанолу, які отримуються за нульовою ставкою акцизного податку	Міністерство фінансів України	Наказ, Порядок, Журнал, Форма типового документа, Довідка	9	23-01-2015	Підпункт 229.1.14 пункту 229.1 статті 229

№ п/п	Закон (ратифікований міжнародний договір) або указ Президента України	Видавники	Тип	Номер	Дата	Регуляторний акт КМУ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення закону (ратифікованого міжнародного договору) або указу Президента України на підставі якого прийнятий акт КМУ	Регуляторний акт ЦОВВ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення акту КМУ, Президента України або закону (ратифікованого міжнародного договору) на підставі якого прийнятий акт ЦОВВ
7	Регулювання відсутнє					Про затвердження Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, які видаються до отримання або ввезення на митну територію України речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, для використання як сировини для виробництва в хімічній промисловості	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок	69	04-02-2013		Про затвердження Порядку роботи податкових постів, установлених на підприємствах суб'єктів господарювання, які використовують речовини, що використовуються як компоненти моторних палив та отримуються за нульовою ставкою акцизного податку або ввезені на митну територію України без сплати акцизного податку, як сировину для виробництва у хімічній промисловості, форм Довідки про прогнозований обсяг речовин, які плануються отримати від підприємства-виробника або ввезти на митну територію України, Довідки про цільове використання як сировини для виробництва у хімічній промисловості речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, та Журналу обліку погашення податкових векселів	Міністерство фінансів України	Наказ, Порядок, Форма типового документа, Журнал, Довідка	430	27-03-2013	Пункт 12 Порядку

№ п/п	Закон (ратифікований міжнародний договір) або указ Президента України	Видавники	Тип	Номер	Дата	Регуляторний акт КМУ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення закону (ратифікованого міжнародного договору) або указу Президента України на підставі якого прийнятий акт КМУ	Регуляторний акт ЦОВВ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення акту КМУ, Президента України або закону (ратифікованого міжнародного договору) на підставі якого прийнятий акт ЦОВВ
8	Про технічні регламенти та оцінку відповідності	Верховна Рада України	Закон	124-VIII	15-01-2015	Регулювання відсутнє						Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
9	Регулювання відсутнє					Про затвердження Положення про Міністерство палива та енергетики України	Кабінет Міністрів України	Постанова, Положення	1540	02-11-2006		Про затвердження Інструкції про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України	Міністерство палива та енергетики України, Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики, Міністерство транспорту та зв'язку України, Міністерство економіки України	Наказ, Інструкція, Форма, Акт, Звіт, Розпорядження	281/171/578/155	20-05-2008	пункт 24 статті 4
10	Регулювання відсутнє					Регулювання відсутнє						Про затвердження Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України	Міністерство палива та енергетики України, Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики	Наказ, Інструкція, Перелік, Форма, Акт, Телеграма	271/121	04-06-2007	

№ п/п	Закон (ратифікований міжнародний договір) або указ Президента України	Видавники	Тип	Номер	Дата	Регуляторний акт КМУ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення закону (ратифікованого міжнародного договору) або указу Президента України на підставі якого прийнятий акт КМУ	Регуляторний акт ЦОВВ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення акту КМУ, Президента України або закону (ратифікованого міжнародного договору) на підставі якого прийнятий акт ЦОВВ
11	Про стандартизацію	Верховна Рада України	Закон	1315-VII	05-06-2014	Регулювання відсутнє						Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
12	Про сплату державного мита за вексельні бланки	Президент України	Указ	504/93	02-11-1993	Регулювання відсутнє						Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
13	Про затвердження Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, які видаються до отримання або ввезення на митну територію України речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, для використання як сировини для виробництва в хімічній промисловості	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок	69	04-02-2013	Про затвердження Порядку випуску, обігу та погашення податкових векселів, які видаються до отримання або ввезення на митну територію України нафтопродуктів та/або речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, для використання як сировини для виробництва в хімічній промисловості та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок, Перелік	21	17-01-2018	Пункт 12	Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		

№ п/п	Закон (ратифікований міжнародний договір) або указ Президента України	Видавники	Тип	Номер	Дата	Регуляторний акт КМУ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення закону (ратифікованого міжнародного договору) або указу Президента України на підставі якого прийнятий акт КМУ	Регуляторний акт ЦОВВ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення акту КМУ, Президента України або закону (ратифікованого міжнародного договору) на підставі якого прийнятий акт ЦОВВ
14	Податковий кодекс України	Верховна Рада України	Кодекс України, Закон, Кодекс	2755-VI	02-12-2010	Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру товарно-транспортних накладних на переміщення спирту етилового та алкогольних напоїв і Порядку ведення Єдиного державного реєстру витратомірів - лічильників обсягу виробленого спирту етилового	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок	806	09-10-2013	Абзац четвертий пункту 230.1 статті 230	Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
15	Податковий кодекс України	Верховна Рада України	Кодекс України, Закон, Кодекс	2755-VI	02-12-2010	Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок	113	24-02-2016	Стаття 232	Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
16	Податковий кодекс України	Верховна Рада України	Кодекс України, Закон, Кодекс	2755-VI	02-12-2010	Регулювання відсутнє						Про затвердження форм заяви про реєстрацію платника акцизного податку з реалізації пального, акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, Порядку заповнення акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального	Міністерство фінансів України	Наказ, Заява, Форма, Порядок	218	25-02-2016	підпункт 212.3.4 пункту 212.3 статті 212, статей 231, 232 розділу VI Податкового кодексу України

№ п/п	Закон (ратифікований міжнародний договір) або указ Президента України	Видавники	Тип	Номер	Дата	Регуляторний акт КМУ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення закону (ратифікованого міжнародного договору) або указу Президента України на підставі якого прийнятий акт КМУ	Регуляторний акт ЦОВВ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення акту КМУ, Президента України або закону (ратифікованого міжнародного договору) на підставі якого прийнятий акт ЦОВВ
17	Податковий кодекс України	Верховна Рада України	Кодекс України, Закон, Кодекс	2755-VI	02-12-2010	Регулювання відсутнє						Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку	Міністерство фінансів України	Наказ, Декларація, Форма типового документа, Порядок, Зразок	14	23-01-2015	Підпункт 5 статті 46 глави 2
18	Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів	Верховна Рада України	Закон	481/95-ВР	19-12-1995	Регулювання відсутнє						Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру місць зберігання та форми довідки про внесення місця зберігання до Єдиного державного реєстру	Державна податкова адміністрація України	Наказ, Порядок	251	28-05-2002	Стаття 1
19	Податковий кодекс України	Верховна Рада України	Кодекс України, Закон, Кодекс	2755-VI	02-12-2010	Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру акцизних накладних	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок	114	24-02-2016	Порядок ведення Єдиного реєстру акцизних накладних встановлюється Кабінетом Міністрів України.	Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
20	Про об'єкти підвищеної небезпеки	Верховна Рада України	Закон	2245-III	18-01-2001	Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки (НПАОП 0.00-6.21-02), (НПАОП 0.00-6.22-02)	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок	956	11-07-2002	статті 9-10	Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		

№ п/п	Закон (ратифікований міжнародний договір) або указ Президента України	Видавники	Тип	Номер	Дата	Регуляторний акт КМУ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення закону (ратифікованого міжнародного договору) або указу Президента України на підставі якого прийнятий акт КМУ	Регуляторний акт ЦОВВ	Видавники	Тип	Номер	Дата	Посилання на положення акту КМУ, Президента України або закону (ратифікованого міжнародного договору) на підставі якого прийнятий акт ЦОВВ
21	Про ліцензування видів господарської діяльності	Верховна Рада України	Закон	222-VIII	02-03-2015	Регулювання відсутнє						Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
22	Про загальну безпеку нехарчової продукції	Верховна Рада України	Закон	2736-VI	02-12-2010	Регулювання відсутнє						Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
23	Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції	Верховна Рада України	Закон	2735-VI	02-12-2010	Про затвердження переліку видів продукції, щодо яких органи державного ринкового нагляду здійснюють державний ринковий нагляд	Кабінет Міністрів України	Постанова, Перелік	1069	28-12-2016	Стаття 1	Регулювання відсутнє			Регулювання відсутнє		
24	Податковий кодекс України	Верховна Рада України	Кодекс України, Закон, Кодекс	2755-VI	02-12-2010	Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру витратомірів-лічильників і рівнемірів - лічильників рівня пального у резервуарі, передачі облікових даних з них електронними засобами зв'язку	Кабінет Міністрів України	Постанова, Порядок	891	22-11-2017	Стаття 230	Про затвердження формату даних, структури та форм електронних документів для наповнення Єдиного державного реєстру витратомірів-лічильників і рівнемірів - лічильників рівня пального у резервуарі	Міністерство фінансів України	Наказ, Довідка, Форма	944	27-11-2018	Пункт 12 Постанови

ДОДАТОК №4

ПЕРЕЛІК НЕАКТУАЛЬНИХ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК «РИНОК БІОПАЛИВА»

№ п/п	Регуляторний акт	Результат оцінки за критерієм «Актуальність»	Ознака, за якою прийнято рішення
1	Наказ Держкоменергозбереження №183 від 10.12.2004 «Про затвердження Порядку проведення експертизи для підтвердження належності палива до альтернативного»	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству
2	Постанова Кабінет Міністрів України №1375 від 05.12.2007 «Про затвердження переліків підприємств з усіма стадіями технологічного процесу з виготовлення нафтопродуктів, що мають право виробляти бензини моторні сумішеві із вмістом етил-трет-бутилового ефіру або з добавками на основі біоетанолу»	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству
3	Наказ Мінфін України №49 від 11.02.2016 «Про затвердження форм звітів щодо виробництва й обігу спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів та порядків їх заповнення»	Неактуальний	За ознакою наявності рішення уповноваженого органу про необхідність усунення порушень принципів державної регуляторної політики
4	Наказ Мінфін України №430 від 27.03.2013 «Про затвердження Порядку роботи податкових постів, установлених на підприємствах суб'єктів господарювання, які використовують речовини, що використовуються як компоненти моторних палив та отримуються за нульовою ставкою акцизного податку або ввезені на митну територію України без сплати акцизного податку, як сировину для виробництва у хімічній промисловості, форм Довідки про прогнозований обсяг речовин, які планується отримати від підприємства-виробника або ввезти на митну територію України, Довідки про цільове використання як сировини для виробництва у хімічній промисловості речовин, що використовуються як компоненти моторних палив, та Журналу обліку погашення податкових векселів»	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству
5	Наказ Мінпаливенерго України №271/121 від 04.06.2007 «Про затвердження Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України»	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству
6	Закон №2736-VI від 02.12.2010 «Про загальну безпечність нехарчової продукції»	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству
7	Закон №2735-VI від 02.12.2010 «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції»	Неактуальний	За ознакою невідповідності законодавству

ДОДАТОК №5

ПЕРЕЛІК ПІДЗАКОННИХ РЕГУЛЯТОРНИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ РИНОК «РИНОК БІОПАЛИВА», ЩО МАЮТЬ ОЗНАКИ НЕЗАКОННИХ

№ п/п	Регуляторний акт	Ознака, за якою прийнято рішення
1	Постанова Кабінет Міністрів України №1266 від 29.08.2002 «Про затвердження Порядку визначення виробників і покупців спирту та здійснення контролю за його обігом»	За ознакою відсутності підстави для прийняття
2	Наказ Мінпаливенерго України №271/121 від 04.06.2007 «Про затвердження Інструкції з контролювання якості нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України»	За ознакою відсутності підстави для прийняття
3	Декрет Кабінет Міністрів України №7-93 від 21.01.1993 «Про державне мито»	За ознакою відсутності підстави для прийняття

